

Programma-evaluatie 2020

Aanbiedingsbrief

Geachte leden van de gemeenteraad,

In de aanbiedingsbrief van de Programmabegroting 2020-2023 schreven wij dat wij vol zouden inzetten op het Osse stadshart, de eerste fase van de Noordelijke randweg, woningbouw, het centrum van Geffen, de energietransitie, nieuw afvalbeleid, naast vele andere uitvoeringswerkzaamheden. En we zouden starten met een herbezinning op onze toekomst: wat voor een gemeente willen we zijn, een herijking van onze koers en opgave. Terugkijkend kunnen we stellen dat we op al deze terreinen forse voortgang hebben geboekt. Ondanks de bijzondere omstandigheden.

We waren amper twee maanden onderweg en toen kwam COVID-19. Er volgde een overrompelende tijd, die zorgde voor ziekte en overlijdens. Voor het tot stilstand komen van een deel van onze samenleving. Voor sluiting van horeca, winkels, theaters, musea, gemeenschapshuizen. Voor beperkingen van sportmogelijkheden en ontmoeten. Halverwege het jaar liet het Rijk de teugels vieren, tot de tweede golf toesloeg. Er kwam een nieuwe lockdown, niet langer een intelligente, maar een zware die nog meer onmogelijk maakte. Tot in onze woonhuizen.

In onze gemeente wonen en werken tal van inwoners, maatschappelijke organisaties en bedrijven die zwaar lijden onder de huidige epidemie en de gevolgen. Alle pijn is nog lang niet zichtbaar en we houden rekening met heftige en langdurige naschokken. Voor de economie, de samenleving en inwoners.

Desondanks constateren we dat, mede dankzij de ondersteuningsmaatregelen, de economie in ons land doordraait. Met grote verschillen tussen sectoren die hard getroffen zijn en andere die juist floreren. De aandelenbeurs floreert, de werkloosheid is laag en de prijs van woningen stijgt nog steeds. De vraag is wat daaronder speelt en hoe dat gaat uitpakken. En wat dat gaat betekenen voor ons als gemeente. Dat is nog niet in te schatten. Maar deze vraag zullen we ons wel steeds moeten blijven stellen om te voorkomen dat we onverantwoorde wissels trekken op de toekomst.

COVID-19 vroeg van ons om nog een ander soort herbezinning dan we in 2019 al voor ogen hadden. De overheidsmaatregelen dwingen ons om onze rol daarin te pakken. Daarin hebben we weinig beleidsvrijheid. Daar waar die er wel is, zoeken we naar het evenwicht in de driehoek: gezondheid, economie en sociale ontwrichting. Dat raakt ook onze inzet van middelen en mankracht. In 2020 hebben we dat langs drie lijnen gewerkt hebben:

- Met veel energie focus op de uitvoering
- De samenleving zo goed mogelijk helpen bij het omgaan met de gevolgen van COVID-19
- Prioriteiten stellen.

Focus op de uitvoering

We zijn er trots op dat we veel van onze plannen hebben gerealiseerd. Nadrukkelijk hebben we de focus op de uitvoering gelegd. Concreet bijdragen aan de samenleving. We noemen een aantal voorbeelden. De wachtlijsten in de WMO zijn weggewerkt. De inzet van de praktijkondersteuners bij huisartsen is gerealiseerd. De vergroening van het stadshart is begonnen. De regeling wonen in het centrum werpt zijn vruchten af. We hebben veel bedrijventerreinen verkocht, waardoor de werkgelegenheid in Oss toeneemt. Het welstandsbeleid is afgeschaft. Er zijn ruim 500 nieuwe woningen gebouwd.

Daarnaast hebben we in 2020 de bodem gelegd voor de uitvoering in de toekomst. Zo is het bestemmingsplan Walkwartier vastgesteld, waardoor de sloop kan beginnen gevolgd door de nieuwbouw. Het Osse bod voor de regionale energie opgave is ingevuld. Het verduurzamen van ons eigen vastgoed is voorbereid. De eerste rapportage van de Task Force Woningbouw is gereed, met plannen en vergezichten tot 2040. Het nieuwe evenementenbeleid is vastgesteld. De nieuwe manier van afvalinzameling is voorbereid en wordt inmiddels uitgevoerd. En waar we kansen hebben gezien, hebben we deze gepakt.

Natuurlijk is niet alles gerealiseerd. Op een aantal vlakken misten we de mensen om het werk te doen. Of COVID-19 maakte fysieke bijeenkomsten onmogelijk, bijvoorbeeld in participatie-trajecten, voor groepstrainingen bij re-integratie of wijkraad bijeenkomsten over projecten in de buurt. Dat betekende vertraging, uitstel of opnieuw afwegen. Dankzij de middelen die beschikbaar zijn gekomen met de begroting 2021 – 2024 hebben we meer armslag gekregen. Maar het blijft schipperen tussen ambities en beschikbare middelen.

De samenleving zo goed mogelijk helpen bij het omgaan met de gevolgen van COVID-19

Toen we in maart de ernst van de COVID-19 epidemie ervoeren, hebben we onmiddellijk hulpstructuren ingericht. Voor de ondernemers, maatschappelijke organisatie en inwoners, ook met inzet van onze netwerkpartners. We hebben continue in verbinding gestaan: in Oss zijn de lijnen tussen samenleving en gemeente kort en dat werkt! Daardoor konden we voortdurend schakelen, zodat problemen in een vroeg stadium op de college tafel lagen en we vlot maatregelen konden treffen.

Daarnaast hebben we uitgangspunten voor ondersteuning geformuleerd en aan de hand daarvan besloten: van verruiming terrassen tot ruim drie maanden vrij parkeren. Van zelf de aan ons gerichte facturen binnen 10 dagen betalen tot afhaalmogelijkheden voor groothandel creëren. De hoofdlijn was de sociale infrastructuur zo veel mogelijk in stand houden, helpen verdienen en waar het kon verantwoord vermaak – bij voorbeeld de kermis – mogelijk maken. Ook hebben we tal van Rijksregelingen doorvertaald naar de Osse praktijk. De TOZO regeling, die we razendsnel online hadden, is daar een aansprekend voorbeeld van.

In deze evaluatie kunt u bij alle programma's lezen wat we specifiek gedaan hebben in het kader van COVID-19. Daarnaast rondt de Rekenkamer het onderzoek af over hoe het College heeft geacteerd in het COVID-19 tijdperk.

Prioriteiten stellen

In het voorjaar hebben we veel aandacht besteed aan prioriteren. Voor ons zou dat de opmaat zijn geweest om met u in gesprek te gaan over de toekomst van onze gemeente. De herbezinning op de koers en opgave. Door COVID-19 is dat vooral vorm gegeven in de deelopgaven die op ons afkwamen. Daarbij stellen we onszelf nadrukkelijker dan voorheen de vraag waar onze verantwoordelijkheid ligt.

Daarnaast hebben we de voorjaarsnota vervangen door de Prioriteitennota, waarin we de spanning hebben beschreven tussen ambitie en realisatiekracht. We hebben in kaart gebracht wat we kunnen realiseren, wat we uitstellen en wat is afgefallen. Na de vaststelling van de Prioriteitennota in juli, hebben we vervolgens de begroting 2021 – 2024 gemaakt. Daarin zijn de keuzes van de Prioriteitennota uitgewerkt. Ook zijn toen structurele middelen beschikbaar gekomen om onze organisatie te verbreden en te verdiepen. Met de gemaakte keuzes en de extra middelen zijn we in staat om meer balans te brengen tussen ambitie en realisatiekracht.

Tenslotte

Wij kijken terug op een ongekend jaar, waarin de wereld door een pandemie op z'n kop kwam te staan. We zijn er trots op dat we desondanks nog zoveel van onze plannen hebben kunnen realiseren. Dankzij de goede bestuurlijke samenwerking tussen College en gemeenteraad. Daarbij ondersteund door onze organisatie die betrokkenheid, veerkracht en aanpassingsvermogen heeft getoond. We hebben onze dienstverlening kunnen continueren en nieuwe en slimme manieren van werken ons eigen gemaakt.

We kijken met veel plezier terug op de samenwerking met u als gemeenteraad. Ook al was het soms spannend. Wij hebben in het voorjaar het COVID debat als een ferme steun in de rug ervaren. Fijn dat we in Oss op een stevig fundament staan, ook als daar flink aan geschud wordt.

Burgemeester en wethouders van Oss.

De secretaris,
drs. H. Mensink

De burgemeester,
drs. W.J.L. Buijs-Glaudemans

Inhoudsopgave

Leeswijzer	6
Programma's	7
Programma 1. Zorg en welzijn	8
Programma 2. Werk, inkomen en onderwijs	17
Programma 3. Ontmoeten, sport en cultuur	27
Programma 4. Dynamisch stadscentrum	33
Programma 5. Zuinig op ons klimaat	38
Programma 6. Vitale economie	48
Programma 7. Mobiliteit	55
Programma 8. Aantrekkelijk wonen in Oss	59
Programma 9. Veilige omgeving	67
Programma 10. Besturen in verandering van tijden	76
Programma 11. Financieel solide	86
COVID-19: Financiële ondersteuningsmaatregelen en risico's	92

Leeswijzer

Inleiding

Het doel van de programma-evaluatie is om in hoofdlijnen terug te kijken op het uitgevoerde beleid in het afgelopen jaar.

Per thema en programma geven we antwoord op:

- Wat wilden we bereiken?
- In hoeverre hebben we onze doelstellingen bereikt?
- Wat deden we om de doelstellingen te bereiken? Dit toont de meest relevante activiteiten die we als gemeente in 2020 uitvoerden.
- Dit jaar hebben we wegens de COVID-19 pandemie de vraag 'Wat hebben we specifiek vanwege COVID-19 gedaan?' toegevoegd.
- Wat zou anders kunnen/moeten om doelstellingen te realiseren? Hiermee reflecteren we op mogelijke verbeteringen in het beleid en/of keuzes.

Met het beantwoorden van deze vragen zijn de programmateksten voor het jaarverslag van 2020 ook voor een groot deel gereed.

De programma-evaluatie bestaat uit de indeling van programma's uit de programmabegroting 2021-2024. Dat geldt ook voor de bijbehorende doelstellingen en indicatoren.

Hoofdlijnen

Deze evaluatie geeft de hoofdlijnen weer per programma. We formuleren zo kort & krachtig mogelijk. Het doel is niet om volledig te zijn. Het accent ligt bij de uitgevoerde activiteiten. De bereikte resultaten (de effecten) zijn soms moeilijk vast te stellen. Dat geldt ook voor de relatie tussen oorzaak-gevolg. We zoeken naar een passend evenwicht om te monitoren wat de (meerjarige) effecten zijn van beleidskeuzes.

Programma's

Programma 1. Zorg en welzijn

1. Inleiding

We willen graag dat al onze inwoners actief deelnemen aan de samenleving. Daar zetten we dan ook zoveel als mogelijk op in. Uitgangspunt is om aan te sluiten bij de talenten, mogelijkheden en behoeften van inwoners. Wanneer het niet vanzelf gaat, bieden we ondersteuning, zorg en opvang. Deze ondersteuning is gericht op zoveel mogelijk zelf en samen doen.

We zien dat de COVID-19 pandemie impact heeft op de zorg en ondersteuning van cliënten van Wmo en jeugdwet. Maar, we zien ook dat mensen er voor elkaar zijn en dat ze elkaar helpen en ondersteunen. Dit willen we graag behouden. Dat geldt ook voor de digitaliseringsslag die op meerdere plekken is gemaakt. Evenals de alternatieven voor ondersteuning van inwoners die noodgedwongen tot stand kwamen en goed bleken te passen.

De focus ligt op goede dienstverlening aan onze inwoners, transformatie van het sociaal domein en kostenbeheersing:

- We kijken integraal naar de problematiek van de inwoners. Om te komen tot een integrale oplossing voor de inwoner werken we samen met inwoner vanuit de disciplines werk en inkomen, welzijn, zorg, veiligheid, schuldhelpverlening samen. We werken hierbij intensief samen met externe partijen in het veld.
- We werken verder aan de transformatie binnen het sociaal domein. Dit is een langdurig verandertraject. We moeten blijven investeren in vakmanschap van medewerkers. Ook in verband met de steeds veranderende wetgeving.
- Om de kosten te beheersen zetten we in op het onderzoeken van welke maatregelen effectief zijn om ondersteuning via algemene/collectieve voorzieningen in het voorliggend veld te stimuleren zoals de inzet van de praktijkondersteuner, en de digitalisering van onze dienstverlening en bedrijfsvoering. We brengen de basis op orde in de uitvoering van de WMO en gaan meer datagesteund werken. Kostenbeheersing moet de transformatie ondersteunen en niet belemmeren. Naast lokale en regionale instrumenten zetten we, via G40, VNG en landelijke contacten, in op beïnvloeding van de budgetten die we krijgen van het Rijk voor de uitvoering van onze taken.

2. Programma-onderdelen

2.1 Zorg en ondersteuning in de Wmo

Doelstellingen

We werken aan de volgende doelstelling(en):

- *Mensen kunnen zichzelf redden, doen mee aan het sociale leven en hebben het gevoel dat ze erbij horen*
- *Goede basisvoorzieningen en ondersteuningsmogelijkheden in de wijk*
- *Passende (specialistische) zorg voor mensen die het nodig hebben*

Hoe ver zijn we met het realiseren van onze doelstellingen?

We hebben gewerkt aan onze drie hoofdthema's van de lokale Wmo: werken aan een sterke sociale basis, zorgen voor ondersteuning van inwoners in kwetsbare posities zodat ze het zelf redden en zorgen voor een vangnet voor inwoners met een psychische kwetsbaarheid. In 2020 hebben we incidenteel geld ontvangen en vanaf 2021 structurele middelen voor zorg en ondersteuning voor in de Wmo. We hebben 6 fte aangesteld voor uitvoeringstaken. Daardoor hebben we de inhuur met incidentele middelen van de afgelopen jaren teruggebracht. Maatschappelijke, landelijke en financiële ontwikkelingen, en beleidsmatige prioriteiten maken dat de druk op de beleids- en uitvoeringscapaciteit hoog blijft. We blijven zoeken naar manieren om deze op te vangen. Hieronder staan de concrete resultaten binnen onze drie hoofdthema's van de lokale Wmo.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

We hebben gewerkt op basis van de drie hoofddoelen van de lokale Wmo:

Hoofdthema 1 lokale Wmo: Werken aan een sterke sociale basis

- In 2020 is de focus gelegd op het belang en de waarde van de sociale basis in de Wmo. Met ONS Welzijn hebben we afspraken gemaakt om in de Sociale teams te werken aan meer inzet van collectief werk en informele ondersteuning zodat inwoners met hulpvragen zelf verder kunnen. Het goed aansluiten bij de maatschappelijke vraagstukken door de Sociale teams is onderdeel van de organisatieverandering van ONS Welzijn in Oss.
- In 2020 heeft de GGD samen met het team Onderzoek & Statistiek van de gemeente Oss en ONS Welzijn een nieuw instrument voor de wijkfoto (data als basis voor wijkprofiel) gemaakt. In het eerste kwartaal van 2021 testen we dit instrument op gebruiksvriendelijkheid en bruikbaarheid waarna de wijkfoto op wijk- en dorpsniveau gebruikt wordt voor de dialoog met professionals en inwoners over de sociale agenda.
- In 2020 is de Beleidsvisie Thuis in de Buurt vastgesteld. Dit is de basis voor verdere ontwikkelingen rondom laagdrempelig ontmoeten en wijk- en buurthuizen.
- Samen met ONS welzijn zijn we gestart met een leertraject om te komen tot betere sturing en afspraken voor 2022.
- We hebben in 2020 een visie op het professioneel Jongerenwerk geformuleerd en gebruiken 2021 om hier concrete invulling aan te geven.
- We hebben de inzet van straatcoaches vanaf januari 2020 met twee jaar verlengd tot eind 2021. In 2021 evalueren we de inzet van de straatcoaches.
- We hebben onderzocht wat mantelzorgers nodig hebben aan informatie en advies, zodat we samen met ONS Welzijn met elkaar in deze behoefte kunnen voorzien.
- We hebben initiatieven van inwoners gefaciliteerd vanuit ons innovatie/transformatiebudget.

Hoofdthema 2 lokale Wmo: Zorgen voor ondersteuning van inwoners in kwetsbare posities zodat ze het zelf redden

- Het uitvoeringsteam Wmo is in 2020 gestart met een nieuwe werkwijze:
Deze nieuwe werkwijze houdt in: Directe doorverbinding van Team Toegang naar de planning van Team Wmo, de afspraak wordt binnen 3 weken gepland, er komt 1 onderzoeksverslag die aansluit op de Samenwerkwijze, en de administratie handelt eenvoudige aanvragen af.
Dat betekent voor de inwoner: Binnen 3 weken heeft hij of zij een afspraak en er is een snellere afhandeling van (eenvoudige) vragen.
Het effect van deze nieuwe werkwijze is: Er is minder wachttijd, er is duidelijkheid over de afspraak waardoor minder herhaaltefonie, er is een snellere afhandeling, en de tevredenheid neemt toe.
- In 2020 is de werkwijze van de Sociale teams (ONS Welzijn en Consulanten W&I, Zorg en SHV) geëvalueerd. Uit de evaluatie is een verbeterplan voortgekomen. Dit verbeterplan wordt in gezamenlijkheid van de gemeente Oss en ONS Welzijn uitgevoerd.
- Professionals en partners in de wijk hebben per wijk leersessies gevolgd om de Samenwerkwijze onder de knie te krijgen. Per wijk zijn aanjagers aangesteld. Op initiatief van de aanjagers is een start gemaakt om samen aan een organisatie overstijgende leeromgeving te bouwen. Dit heeft de werktitel 'het Leerhuis' gekregen.
- In 2020 hebben we complexe maatwerkcasussen geanalyseerd. Op basis van de analyse hebben we verbeteringen toegepast op het toewijzingsproces van complex maatwerk. Het gaat hierbij om aanpassingen van de werkinstructie, inzicht in kosten en monitoring, en verbetering in de toeleiding de regionale ondersteuning vanuit Maatschappelijke opvang en beschermd wonen.
- In 2020 is een analyse gemaakt van de groei van de inzet van Huishoudelijke Verzorging. Deze groei hangt vooral samen met het ingevoerde abonnementsstarief voor de WMO en brengt steeds hogere kosten met zich mee. Lokaal en regionaal denken we na over stuurnoppen om hiermee om te gaan.
- We hebben een voorstel gemaakt om gedifferentieerde tarieven in de PGB voor Huishoudelijke hulp te gaan hanteren. De ASD is gevraagd om daarover te adviseren. Besluitvorming volgt in 2021.

Hoofdthema's 3 lokale Wmo: Zorgen voor een vangnet voor inwoners met een psychische kwetsbaarheid.

- We hebben een regionale ontwikkelagenda Opvang, ondersteuning en zorg voor inwoners met een psychische kwetsbaarheid opgesteld.
- We hebben een regionaal projectplan brede aanpak dakloosheid opgesteld en zijn gestart met de uitvoering.
- We maakten procesafspraken met woningbouwcorporaties over de urgentieplus regeling voor cliënten die uitstromen uit zorg (beschermd wonen en maatschappelijk opvang) en zelfstandig gaan wonen.
- We hebben een regionaal plan doorontwikkeling bemoeizorg gemaakt, waarbij expertise wordt uitgebreid met forensische kennis.
- We hebben een regionale samenwerkingsagenda opgesteld tussen zorgverzekeraars gemeenten gericht op de thema's GGZ, Ouderen en Preventie.
- We hebben ingezet op de versterking van de samenwerking tussen het medisch domein, sociaal domein en veiligheidsdomein. We maakten o.a. afspraken met politie, GGZ Oost Brabant, Novadic Kentron en Verduhuis over samenwerking bij crisissituaties bij complexe casussen.
- We hebben de regionale preventieopdracht GGZ en verslavingszorg geherformuleerd.
- Er is een regionale pilot uitgevoerd opvang complexe casuïstiek.
- We hebben een lokale pilot voor transformatie beschermd wonen uitgevoerd in Proeftuin Ruwaard.
- We hebben procesafspraken gemaakt aanvraag briefadres.
- Er is een regionale GGZ specialist aangesteld voor de Sociale Teams en regionale team toegang BW/MO.
- Ook in 2020 werkten we vanuit zorg en veiligheid en stemmen op beleid en uitvoering. Bij interventies die te maken hebben met preventie en repressie zochten we de verbinding.
- We hebben afspraken gemaakt met onze netwerkpartners ten behoeve van het werken volgens het AVE model (aanpak voorkomen escalatie). In 2020 hebben we geïnvesteerd in kennisdeling en bredere bekendheid. We hebben dit in nauwe samenwerking met team Veiligheid gedaan.

Wat hebben we specifiek vanwege COVID-19 gedaan?

- Voor ons uitvoeringsteam Wmo had COVID-19 de volgende impact:
 - o Veelal telefonisch onderzoek i.p.v. huisbezoeken
 - o huisbezoeken werden uitgesteld
 - o Huisbezoekprotocol COVID-19 werd vastgesteld
 - o We handelden 50-70% telefonisch en 30-50% met huisbezoek af
- We zagen het eerste en tweede kwartaal een daling in aanvragen (11-12% minder ten opzichte van vorig jaar). Daardoor was er een daling van de werkvoorraad én de wachttijd. Vanaf het derde kwartaal was het aantal aanvragen weer op een vergelijkbaar niveau als vorig jaar.
- De reguliere dienstverlening van ONS welzijn liep zoveel mogelijk door. Online en waar noodzakelijk ook ambulant. Daarnaast waren de wijkwerkers extra actief in de wijk en zochten naar creatieve oplossingen om inwoners te kunnen blijven ontmoeten. Zij waren aanwezig in wijkcentra voor inloop en vragen en zij zetten spreekuren voort in de wijkcentra die open waren. Dit gold ook voor de jongerenwerkers.
- ONS welzijn had voor alle inwoners een speciaal programma ontwikkeld samen met externe partners zoals de GGD, Slachterhulp en huisartsen. Dit programma was grotendeels gebaseerd op de reguliere dienstverlening van ONS welzijn, maar waarnaar door de COVID-19 situatie meer vraag naar is. Denk bijvoorbeeld aan psychosociale ondersteuning, eenzaamheidsbestrijding, rouw- en lotgenotencontact, financieel/juridische ondersteuning en armoedebestrijding.
- Tijdens de eerste golf hadden zich veel vrijwilligers gemeld bij ONS welzijn. Deze werden bemiddeld naar vrijwilligerswerk. ONS welzijn ondersteunde ook veel burgerinitiatieven. In de tweede golf was de vraag naar vrijwilligers groter dan de instroom. Ook de vraag naar ondersteuning vanuit overbelaste mantelzorgers is toegenomen.
- We hebben zorgaanbieders een omzetgarantie gegeven zodat het zorglandschap ook na de COVID-19 crisis in stand blijft.
- We hebben een meerkostenregeling voor Wmo zorgaanbieders uitgevoerd waardoor meer kosten in verband met uitvoering van de RIVM maatregelen werden vergoed.
- We hebben medewerkers van zorgorganisaties gevraagd kwetsbare burgers extra te ondersteunen.

- We maakten afspraken met zorgaanbieders over alternatieve manieren om onze inwoners te blijven ondersteunen.
- Er zijn aanvullende afspraken gemaakt met Verduhuis over maatschappelijke opvang op basis van de COVID-19 richtlijnen.

2.2 Jeugdhulp

Doelstellingen

We werken aan de volgende doelstelling(en):

- *We organiseren hulp voor de jeugdige zo dicht mogelijk bij huis, nabij het gezin*
- *We zorgen voor passende (specialistische) jeugdhulp voor de jeugdigen die dit nodig hebben. Daarbij zijn we kritisch op de reikwijdte van gespecialiseerde jeugdhulp om de meeste kwetsbare jeugdigen te kunnen blijven helpen.*
- *We versterken de (gemeentelijke) toegang en verbinden deze met partners uit de jeugdketen zoals consultatiebureau, voorschoolse voorzieningen en onderwijs.*
- *We beschermen jeugdigen bij onveilige situaties.*

Hoe ver zijn we met het realiseren van onze doelstellingen?

Zorgen voor passende jeugdhulp is een doorlopend proces. De ontwikkeling van regionaal beleid is daarvoor zeer relevant. Vanuit goed opdrachtgeverschap is regionale samenwerking in relatie tot de zorgaanbieders belangrijk. Wij investeren daar ook in. In de regio zijn forse stappen rond transformatie gemaakt; vooral is daarbij ingezet op af/ombouwen van residentiele hulp naar hulp in gezinsvormen en naar intensieve ambulante hulp. Daarnaast is met de regio hard gewerkt aan de nieuwe inkoop van jeugdhulp. Hiervoor is een nieuwe productindeling gemaakt, een nieuwe manier van zorgtoewijzing ontworpen en een nieuwe financieringssysteem voor zorgaanbieders ingericht. Zo dragen we vooral bij aan de bovenstaande doelstellingen: passende jeugdhulp (door bouwstenen en arrangeren wordt de jeugdhulp meer op maat), dichtbij huis (door de wijze van inkopen kan lokaal samengewerkt worden met lokale aanbieders naar keuze) en reikwijdte (scherper beschreven wat de specialistische jeugdhulp is en waar deze aan moet voldoen). De implementatie van de nieuwe werkwijzen is in het najaar gestart. Dit vraagt van ons CJG een grote inzet. Het is een onderdeel van onze Ontwikkelagenda Jeugd, gericht op versterken van de gemeentelijke toegang. De samenwerking met Ons Welzijn daarin verloopt goed. Zorg blijft de beheersbaarheid van de kosten. Hier is nadrukkelijk aandacht voor, zowel in de regio met het transformatieproject, als lokaal met het investeren in POH GGZ Jeugd bij de huisartsen en het gaan werken in de 'driehoek' bijvoorbeeld.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

- Het regionaal beleidsplan 2020-2023 is vertaald in een uitvoeringsagenda met verschillende actielijnen, zoals preventie, eigen kracht en eerder de juiste hulp op maat, integrale hulp en ondersteuning, positie van jeugdigen en ouders/cliëntervaringen, meer ruimte voor professionals door vermindering van regeldruk.
- Regionaal met het RIOZ hebben we een nieuw productenboek gemaakt, dat is de basis voor de aanbesteding van gespecialiseerde jeugdhulp per 2022. Vanwege COVID-19 is de aanbesteding in maart 2020 stopgezet en hebben we voor 2021 een tussenregeling opgezet. Hierbij werken we binnen de bestaande contracten met het nieuwe productenboek en de nieuwe manier van zorgtoewijzing.
- Op basis van een regionale leidraad hebben wij de lokale implementatie – bij het CJG - gestart van het nieuwe productenboek en de zorgtoewijzing: het werken in de driehoek van gezin-jeugdprofessional-zorgaanbieder.
- Vanuit Oss hebben wij de regionale verordening en nadere regels jeugdhulp geactualiseerd en aangepast op het nieuwe productenboek.
- Het transformatieproject is uitgevoerd en geëvalueerd: er is residentiele hulp afgebouwd, en meer gezinshuizen, pleegzorg en intensieve ambulante hulp ontwikkeld. Succesvolle interventies en methodieken worden in 2021 verder uitgebreid en doorontwikkeld. Restant van het transformatiebudget wordt ingezet om de transformatie de komende drie jaar verder te ontwikkelen en hoog op de agenda te houden.

- We hebben regionaal verbeteringen aangebracht in de beschikbaarheid en kwaliteit van de crisishulp, die vanaf 2021 zo zal worden uitgevoerd.
- We hebben de regionale afspraken over samenwerking tussen Veilig Thuis en de lokale teams bij bescherming van jeugdigen in onveilige situaties geïmplementeerd.
- We hebben samen met ONS welzijn een start gemaakt met een ontwikkelplan voor de lokale teams om te voldoen aan het landelijke kwaliteitskader van de VNG betreffende lokale teams en veiligheid.
- We hebben met Veilig Thuis en ONS welzijn ingezet op scholing van professionals rond veiligheid.
- We werken verder met de Osse ontwikkelagenda 'vindbaarheid en beschikbaarheid van de jeugdhulp' en richten ons daarmee op versterken van de lokale toegang.
- We hebben met het CJG afspraken gemaakt over aansluiting bij het onderwijs. Voor iedere school, ook voor speciaal onderwijs, is een schoolcontactpersoon. De intensiteit van inzet is afhankelijk van de problematiek op de scholen.
- We maken de inzet van de Praktijkondersteuner GGZ Jeugd (POH GGZ) bij huisartsen mogelijk. Nog niet alle huisartsen zijn bereikt. Uit de evaluatie blijkt dat een POH GGZ Jeugd goed werkt; zij bieden waar nodig direct hulp en zorgen voor een eventuele gerichte doorverwijzing in samenwerking met het CJG.
- STORM, de aanpak voor depressie preventie is voortgezet.
- We participeerden aan het regionaal project Scheiden zonder schade. Dit project richt zich onder meer op het verbeteren van de aanpak bij complexe scheidingen, deskundigheidsbevordering bij lokale teams en het slaan van een brug tussen zorg en recht.
- In aansluiting op het regionale uitvoeringsplan hebben we een (regionale) notitie over Reikwijdte van jeugdhulp opgesteld. Onderdelen hieruit worden het komende jaar verder uitgewerkt.
- We hebben de mogelijkheden voor invoering van de Samenwerkwijze ook op het terrein van jeugdhulp, verkend: dit sluit goed aan bij de nieuwe werkwijze van zorgtoewijzing in de driehoek van gezin-jeugdprofessional-zorgaanbieder.

Wat hebben we specifiek vanwege COVID-19 gedaan?

- Vanuit het RIOZ hebben we gevolgd op welke manier de jeugdhulp veilig kon worden voortgezet. RIOZ heeft ook de landelijke compensatieregeling uitgevoerd.
- We hebben frequent contact met het CJG, onderwijs, kinderopvang, jeugdhulpaanbieders, Gecertificeerde Instellingen, Veilig Thuis over stand van zaken tijdens de COVID-19 crisis.
- We hebben met STORM afspraken gemaakt over deskundigheidsbevordering bij organisaties die signalen ontvangen over somberheid bij jongeren.

2.3 Gezondheid en preventie

Doelstellingen

We werken aan de volgende doelstelling(en):

- *Een gezond leven en gezonde leefomgeving*
- *Een effectief dekkend netwerk AED's in de publieke ruimte*

Hoe ver zijn we met het realiseren van onze doelstellingen?

We werkten aan de doelstellingen van ons gezondheidsbeleid met de focus op de drie thema's van het nationaal preventie akkoord: minder roken en mee-rokers, overgewicht en obesitas terugdringen en problematisch alcoholgebruik aanpakken. Ook hebben we gewerkt aan het verkleinen van de gezondheidsverschillen en het bevorderen van een gezonde leefstijl en het bieden van een kansrijke start aan kwetsbare zwangere moeders en jonge moeders/gezinnen.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

- Via het regioproject 'Drugs, wat doet het met jou' werken we met 38 gemeenten in de politieregio Oost-Brabant, de GGD HvB, GGD Brabant Zuidoost en Nocardic Kentron aan de denormalisering van drugsgebruik. Ook hebben we een aantal lokale interventies die we jaarlijkse laten terugkomen zoals een ouder-kindavond over het omgaan met groepsdruk en het stellen van grenzen en hanteren van regels. Groepsdruk is sterk beïnvloedbare factor voor gebruik van middelen, met risico op verslaving.
- We zetten de activiteiten binnen de ketenaanpak 'Kind naar Gezonder Gewicht' vanuit JOGG voort.
- In 2020 is aandacht geweest voor de campagne Stobtober (stoppen met roken) en Ikpas (stoppen met alcohol drinken).
- Onze samenwerkingspartners hebben we een brief gestuurd om mee te doen aan de rookvrije generatie door ook hun gebouwen rookvrij te maken.
- Elk jaar hebben we accountgesprekken met de GGD. Door deze gesprekken brengen we meer focus aan op de werkzaamheden. Uitgangspunt hierbij is dat we de landelijke ontwikkelingen volgen en uitvoering geven aan de actiepunten uit het preventieakkoord (preventie van roken, alcohol en overgewicht) en actieprogramma Kansrijke Start (ondersteuning bij de eerste 1000 dagen van een kind bij kwetsbare zwangere vrouwen en jonge moeders/gezinnen).
- Sinds 2019 hebben we een lokale coalitie Kansrijke Start. Met deze coalitie faciliteren we een lokale samenwerking tussen partners uit het medische en sociale domein. De coalitie werkt aan een goede signalering, verwijzing en optimale begeleiding voor, tijdens en na zwangerschap van kwetsbare doelgroepen.

Wat hebben we specifiek vanwege COVID-19 gedaan?

- Bestuurlijk is een netwerk Nazorg COVID-19 gestart, dat regelmatig afstemt over de dienstverlening aan inwoners die COVID-19 hebben gehad. Hierin zijn zowel medische als sociaal maatschappelijke netwerkpartners actief waaronder huisartsen, C-support, Fysiotherapeuten, GGD, Ons Welzijn en de gemeente. Zo worden laagdrempelig behoeften geïnventariseerd, acties op elkaar aangesloten en weten partijen elkaar goed te vinden.
- De GGD heeft een taak bij de beheersing en bestrijding van het COVID-19. Waaronder vaccineren, registratie, bron- en contactonderzoek. De GGD voert deze taken uit in opdracht van de Minister van VWS. Het valt binnen basispakket van de GGD.
- Het effect van COVID-19 op de GGD organisatie is een grote onvoorziene ontwikkeling (geweest). De uitdagingen die de pandemie met zich meebrengt leggen een hoge druk op de GGD (organisatie). De crisis is nog niet beslecht en er is veel onzekerheid over het verdere verloop. Er bestaan grote maatschappelijke zorgen over de negatieve impact van de COVID-19 maatregelen op de leefstijl van de Nederlanders. Op basis van inzichten uit monitoringsinstrumenten, ontwikkelt de GGD aanvullende interventies en beleidsadvisering als daar een noodzaak toe blijkt.

3. Programma-informatie

3.1 Duurzaamheid

Sociale duurzaamheid betekent: kiezen voor oplossingen die het probleemoplossend vermogen van de samenleving zelf versterken, waardoor op termijn minder zorg/ondersteuning nodig is en mensen toekomstperspectief hebben. Dat betekent: inzetten op eigen kracht en zelfredzaamheid en zo mogelijk kiezen voor oplossingen waarbij inwoners en hun informele netwerken een rol spelen. Niet zorgen voor een oplossing, maar helpen een oplossing te vinden, zodat de inwoner of de buurt een volgende keer meer zelf kan oppakken. Dat komt tot uiting in de manier waarop ondersteuning en welzijn worden ingevuld en uitgevoerd, maar ook in concrete activiteiten zoals: preventie, gezondheidsprojecten, mantelzorgondersteuning, ondersteuning van vrijwilligerswerk, enzovoort. De global goals die bij dit programma horen zijn: geen armoede, geen honger, goede gezondheid en welzijn, gendergelijkheid, ongelijkheid verminderen, duurzame steden en gemeenschappen en vrede, veiligheid en gerechtigheid.

3.2 Indicatoren

Indicator	Bron	2017	2018	2019	2020	Streef- waarde
<i>Kwaliteit toegang Wmo</i>		<i>CEO Wmo *</i>				
1. Ik weet waar ik moet zijn met mijn hulpvraag		73%	73%	75%		78%**
2. Ik werd snel geholpen		71%	75%	73%		79%**
3. De ondersteuning die ik krijg past bij mijn hulpvraag			85%	89%		85%
<i>4. Wmo gebruik</i>		<i>Wmo monitor</i>				
Aantal cliënten per zorgvorm	Begeleiding	948	1.046	1.217		
ZIN***	Dagbesteding	394	375	365		
	Kortdurend verblijf	3	3	4		
<i>5. Jeugdhulp gebruik*****</i>						
Aantal cliënten CJG						
Aantal cliënten gespecialiseerde jeugdhulp	Met verblijf	-	-	1604	1527	
	Pleegzorg****	162	178	159	176	
	Zonder verblijf	92	103	127	116	
	(ambulant/daghulp)	2287	2363	2221	2052	

* CEO= Cliëntervaringsonderzoek Wmo, wordt elk jaar uitgevoerd

** Dit is het gemiddelde van de regio over 2018

*** Streven is het zorggebruik van geïndiceerde zorg omlaag te brengen door inzet van lichte vormen en collectieve activiteiten

**** Pleegzorg wordt geregistreerd in dagen; dit is een inschatting van het aantal kinderen in Oss

***** Cijfers Jeugdhulp 2017 niet gevalideerd, dus niet geheel betrouwbaar

3.3 Waar staat je gemeente

In de volgende tabel geven we de verplichte indicatoren vanuit waarstaatjegemeente.nl weer. Om de cijfers van Oss te kunnen plaatsen hebben we daarnaast een referentiemeting opgenomen. We gebruiken hiervoor de gemiddelde waarde van gemeenten in de grootteklasse van 50.000 tot 100.000 inwoners.

Indicator	Oss	Referentie	Jaar
Jongeren met delict voor de rechter	1%	1%	2018
Jongeren tot 18 jaar met jeugdhulp	14,3%	12,2%	2019
Jongeren tot 18 jaar met jeugdbescherming	1,7%	1,3%	2019
Jongeren van 12-23 jaar met jeugdreclassering	0,3%	0,4%	2019
Wmo-cliënten met een maatwerkarrangement per 10.000 inwoners	700	661	2020

4. Wat zouden we anders kunnen doen?

- De kosten voor Wmo en Jeugdhulp overschrijden de ontvangen Rijksbudgetten. Kostenbeheersing is daarom een belangrijk aandachtspunt. Er bestaat niet zoiets als een grote stuurknop. Wel werken we op heel veel punten aan maatregelen om kosten te verminderen met meerjarige plannen en focus. Daarbij moet de transformatie doorgaan en in ieder geval niet gehinderd worden. We ontwikkelen een Dashboard Sociaal Domein om beter te kunnen monitoren.
- Specifiek voor Wmo werken we aan een sterke sociale basis, een sterke toegang en aan substitutie. En we maken gebruik van landelijke instrumenten zoals de WLZ-tool.
- Voor Jeugdhulp werken we versterking van de toegang, zetten we de POH GGZ Jeugd door, willen we de uitstroom binnen specialistische jeugdhulp bevorderen, bieden we meer kortdurende interventies bij complexere problematiek vanuit het CJG, waarmee inzet zwaardere hulp wordt voorkomen. Wij kijken nadrukkelijk naar de reikwijdte van de Jeugdwet en zetten in op normaliseren. Ook doen we onderzoek naar effecten en mogelijkheden van beschikkingsvrij indiceren.

Programma 2. Werk, inkomen en onderwijs

1. Inleiding

We willen graag dat al onze inwoners actief deelnemen aan de samenleving. Een belangrijke voorwaarde om mee te kunnen doen is participatie, en vooral het hebben van werk. Daar zetten we dan ook zoveel als mogelijk op in. Uitgangspunt is om aan te sluiten bij de talenten, mogelijkheden en behoeften van inwoners. Aan onze inwoners vragen we om hun leven zoveel mogelijk naar eigen vermogen in de hand te nemen. Wanneer het niet vanzelf gaat, bieden we ondersteuning, zorg en opvang. Deze ondersteuning is gericht op zoveel mogelijk zelf en samen doen. We kijken integraal naar de problematiek van de inwoners, bijvoorbeeld in een combinatie van zorg, werk, schuldhulpverlening en armoede-ondersteuning. Meer eigen kracht bij de inwoner en aansluiting bij de leefwereld vraagt een andere houding en andere manier van werken van professionals. Om te komen tot een integrale oplossing voor de inwoner werken we vanuit de disciplines werk en inkomen, welzijn, zorg, veiligheid en schuldhulpverlening samen. We werken hierbij intensief samen met externe partijen in het veld.

Naast onze inzet voor de ondersteuningsmaatregelen COVID, met name uitvoering van de TOZO, verwachten wij voor 2021 meer instroom in de bijstand, een groter beroep op onze armoedeverorzieningen en meer mensen in een problematische financiële situatie.

We blijven werken aan transformatie binnen het sociaal domein, een beweging van meer specialistische individuele voorzieningen naar een versterking aan de 'voorkant' met meer preventie en vroegsignalering. Dit is een langdurig verandertraject. Daarvoor investeren we in vakmanschap van medewerkers en zijn ons ervan bewust dat verandering extra tijd en energie kost. Ook in verband met de steeds veranderende wetgeving. Het gaat om meer en beter integraal werken, nieuwe vormen van ondersteuning en hulp en het verbeteren van de toegang via sociale teams en het Centrum voor Jeugd en Gezin. Het voorkomen van problemen of verergering is daarbij belangrijk.

In het sociaal domein sturen we op dienstverlening aan onze inwoners, transformatie van het sociaal domein en kostenbeheersing. Het laatste onderwerp krijgt extra aandacht omdat de kosten toenemen. Denk aan onderzoek naar tarieven, inkoop- en bekostigingssystematiek, digitalisering in onze dienstverlening en bedrijfsvoering, datagesteund werken enzovoort. Kostenbeheersing moet de transformatie ondersteunen en niet belemmeren. Naast lokale en regionale instrumenten zetten we, via G40, VNG en landelijke contacten, in op beïnvloeding van de budgetten die we krijgen van het Rijk voor de uitvoering van onze taken.

2. Programma-onderdelen

2.1 Participatie

Doelstellingen

We werken aan de volgende doelstelling(en):

- *Zo veel mogelijk inwoners hebben (betaald) werk*
- *We verminderen laaggeletterdheid om mogelijkheden voor participatie te vergroten*
- *Zoveel mogelijk uitkeringsgerechtigde inburgeraars stromen uit naar een (beroeps)opleiding of naar betaald werk*

Hoe ver zijn we met het realiseren van onze doelstellingen?

We hebben uiteraard hard gewerkt aan de re-integratie van inwoners met een uitkering. Vanwege COVID-19 zijn de mogelijkheden om mensen in werk te laten stromen verminderd. Vooral in het voorjaar/zomer en in november/december waren daarvoor minder kansen. Uiteindelijk is er eind 2020 een toename van het bijstandsbestand van 5%.

Tegelijkertijd hebben de maatregelen voor COVID-19 grote invloed gehad op de werkzaamheden van de afdeling Werk & Inkomen. We hebben voortvarend de uitvoering van de Tozo-regeling opgepakt.

Laaggeletterdheid heeft onverminderd de aandacht. Afhankelijk van de COVID-19 maatregelen is de dienstverlening klassikaal of digitaal gegeven. Daar waar beide vormen niet aansluiten hebben we gekeken naar ondersteuning via het sociale netwerk. Vanwege COVID-19 zijn diverse activiteiten bij het Taalhuis tijdelijk niet uitgevoerd. Ook zijn enkele activiteiten doorgeschoven naar 2021.

De invoering van de nieuwe Wet Inburgering is uitgesteld naar 2022, dus de voorbereidingen voor inkoop en organiseren van dienstverlening zijn op een rustiger tempo voortgezet. Daarnaast blijven we uitkeringsgerechtigde inburgeraars ondersteunen op de manier die aansluit bij de nieuwe wet.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

- Zelfregie van de inwoner en de Samenwerkwijze Oss zijn ingebed in de procedures van Werk & Inkomen. De medewerkers leren steeds beter om hiermee te werken.
- De toeleiding naar werk is door COVID-19 enigszins gestagneerd voor de zomer. (Groeps)trainingen, Rotonde activiteiten en diverse re-integratietrajecten zijn, conform Rijksmaatregelen, tijdelijk stilgelegd of omgezet naar een digitale werkvorm.
- We hebben met 11 gemeenten uit de regio en IBN een nieuwe samenwerkingsovereenkomst met IBN voorbereid, vanuit de visie dat we een parallelle arbeidsmarkt nodig hebben voor de mensen met een beperking in hoog- én in laagconjunctuur. Vanwege COVID-19-maatregelen is dit traject in het voorjaar vertraagd en de ingangsdatum van de nieuwe overeenkomst gesteld op 1 juli 2021.
- We hebben tot op heden 2619 aanvragen voor een Tozo regeling in behandeling genomen.
- Op 31 december 2020 zijn 56 inwoners (1351 uur) van de 97 inwoners met een indicatie (58%) geplaatst op een beschutte werkplek. 3 inwoners (3%) van de 97 zijn regulier aan het werk.
- De onderzoeksresultaten van het experiment 'Zelf aan het stuur en op maat' (van de Universiteit van Tilburg) zijn zodanig positief dat wij hebben gekozen deze manier van werken voort te zetten. We hebben dat opgenomen in de werkwijze van Werk & Inkomen.
- Na afloop van de pilot "van zorg naar werk" zijn er afspraken gemaakt met de Toegang en Wmo. Als er een vraag is voor dagbesteding overwogen we altijd of er sprake is van arbeidsvermogen en zetten we expertise in van een jongerenconsulent en/of arbeidsdeskundige van de afdeling Werk en Inkomen.
- Wij hechten waarde aan de resultaten van onze aanpak voor uitkeringsgerechtigden met een zorgprofiel en hebben gekozen voor structurele inbedding van deze werkwijze.
- We blijven onze inzet op kwetsbare jongeren zonder uitkering voortzetten. Deze doelgroep bestond op 31 december 2020 uit 158 jongeren, voornamelijk vergunningshouders en jongeren uit het voortgezet speciaal onderwijs en praktijkonderwijs. De consulenten uit het jongerenteam benaderen deze jongeren actief en begeleiden ze naar school of werk en zorgen dat ze hun werk behouden via jobcoaching.

- Jongeren tussen de 16 en 27 jaar zijn in deze COVID-19-periode zeer kwetsbaar gebleken. Zij zijn als gevolg van tijdelijke en flexibele contracten in relatief grote aantallen werkloos geworden. Gezien de impact hiervan op het verdere verloop van hun werkend leven, heeft dat onze nadrukkelijke aandacht.
- Vergunninghouders hebben we actief ondersteund bij inkomen (financiën), inburgering en toeleiding naar werk. De nieuwe Wet Inburgering is uitgesteld 2022. De pilot van A2 naar B1 is vanwege COVID-19 verlengd tot medio 2021.
- We realiseren leerwerktrajecten (MBO niveau 1 en 2) in diverse sectoren, zoals logistiek, metaal, bouw, zorg, horeca, ICT, schoonmaak en taxi.
- Vanuit de WEB-middelen (Wet Educatie Beroepsonderwijs) zetten we actief in op het verbeteren van de basisvaardigheden van volwassen inwoners van Oss. In afstemming met de regio geven we prioriteit aan laaggeletterden met Nederlands als eerste taal (NT1), uitkeringsgerechtigden, jongeren en andere kwetsbare doelgroepen: Nugger, laagopgeleide ouders met jonge kinderen, ex-inburgeraars. Ondanks COVID-19 is de dienstverlening zoveel mogelijk klassikaal voortgezet en daar waar nodig digitaal. Eventuele nadelige effecten van digitaal WEB-onderwijs zijn nu nog niet bekend. In 2020 zijn in totaal 127 aanmeldingen voor basisvaardigheden educatie ontvangen. Daarvan zijn 89 aanmeldingen (ruim 70%) voor het leren van het Nederlands als tweede taal (NT2).
- COVID-19 heeft invloed gehad op het uitvoeringsprogramma van het Taalnetwerk. Veel activiteiten zijn niet doorgedaan of doorgeschoven naar 2021. Het Taalhuis heeft ondanks de huidige situatie veel nieuwe contacten gelegd met maatschappelijke organisaties, scholen en werkgevers.

Wat hebben we specifiek vanwege COVID-19 gedaan?

- Wij hebben voortvarend de uitvoering van de Tozo opgepakt. 2619 Aanvragen voor de Tozo regeling zijn tot op heden bij de afdeling Werk en Inkomen binnengekomen. Ook de informatievoorziening hierover hebben we vormgegeven, onder meer door een aparte pagina op de website van de gemeente.
- Met ZZZP-ers, die Tozo ontvangen, zijn we in gesprek gegaan over doorstroom naar werk in een dienstverband en hebben we vanuit de afdeling schuldhulpverlening hulp aangeboden bij eventuele schulden. We lopen hiermee als Oss voor op wetgeving die wordt ontwikkeld. We hebben in 2020 84 ondernemers met een Tozo regeling in traject genomen waarvan er 5 zijn bemiddeld naar werk in loondienst. Hun Tozo regeling is beëindigd. De overige ondernemers zijn nog in traject.
- Met name jongeren worden hard getroffen door de COVID-19 crisis. Zij hebben vaak tijdelijk werk en verliezen daardoor als eerste hun baan. Wij gaan in 2021 daarvoor, samen met IBN, een speciale aanpak opzetten waardoor zij zoveel mogelijk aan het werk blijven. Vanuit tijdelijk werk bij IBN (de zogenaamde "schuilplekken") worden de jongeren verder bemiddeld naar werk in kanssectoren, eventueel gekoppeld aan scholing.

2.2 Arbeidsmarkt

Doelstellingen

We werken aan de volgende doelstelling(en):

- *Bedrijven in Oss beschikken op het juiste moment over de juiste hoeveelheid mensen, met de juiste kwalificaties op de juiste plek*

Hoe ver zijn we met het realiseren van onze doelstellingen?

2020 was een bijzonder jaar. De eerste paar maanden was er sprake van een krappe arbeidsmarkt, waarbij het in diverse sectoren moeilijk was om mensen te vinden. Daarna is voor de regionale en lokale arbeidsmarkt vooral ingezet op de crisisaanpak. Wij hebben gezorgd dat werkgevers goed geïnformeerd werden over alle maatregelen op onze website en via onze informatiekanalen van het regionale werkgeversservicepunt. ZZZP-ers zijn ook vanuit de regionale community ZZZP-NOB Boost ondersteund. Een deel van de sectoren is hard getroffen, een ander deel van de werkgevers heeft –ondanks ziekteverzuim– goed door kunnen werken. Groot zorgpunt waren ook de stages en leerbanen voor MBO-studenten. Hier is regionaal extra actie op gezet. We zien nog steeds krapte in specifieke beroepen, zoals techniek, zorg en ICT.

Talentencampus heeft voor de werkgevers die geen werk meer hadden voor hun personeel als gevolg van COVID-19-maatregelen een schakelfunctie tussen vraag en aanbod vormgegeven via #OssVerbindt.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

- In het Regionaal Werkbedrijf Noordoost-Brabant, als netwerkorganisatie van gemeenten, sociale partners, het UWV en sw-bedrijven, harmoniseren we de dienstverlening aan werkgevers in de regio, maken we afspraken over arbeidsmarktvraagstukken en zorgen we dat we minimaal voldoen aan de banenafspraken in het sociaal akkoord. In de regio (met 17 gemeenten) waren op 1 oktober 2020 6733 banenafspraken gerealiseerd. Dit is 10% boven de regionale doelstelling van 5917 voor heel het jaar. Als werkgever heeft de gemeente Oss in dit kader 25,9 banen van 25,5 uur gerealiseerd (doel was 21,7).
- We hebben actief bijgedragen aan Noordoost-Brabant Werkt met menskracht en middelen, op strategisch niveau en binnen de programmalijnen Regionaal Werkbedrijf en Jongerenaanpak (o.a. voortijdig schoolverlaters). Onze actieve deelname in Noordoost Brabant Werkt heeft geleid tot regionale projecten voor arbeidsmarktbeleid, zoals een pilot Van Werk naar Werk als crisisaanpak en aandacht voor behoud van voldoende stages en leerbanen om uitval van jongeren tegen te gaan.
- We ondersteunden de samenwerking rond arrangementen van onderwijs en bedrijfsleven die aansluiten bij de huidige vraag en spelen in op de toekomstige vraag op de arbeidsmarkt (Publiek-private samenwerking, PPS) waaronder BIM5.
- Met het oog op het versterken van de samenwerking tussen onderwijs (MBO, HBO en universiteiten) en bedrijfsleven heeft de Talentencampus samen met ondernemers/werkgevers diverse Learning Communities opgezet. Het betreft de thema's Vitaliteit op de Werkvloer, Persoonlijke ontwikkeling van Jongeren en Toekomst van Kerken. Bij dit laatste thema zijn TU/e en internationale studenten betrokken.
- Wij hebben bijgedragen aan het project Lerende Stad Oss van de Talentencampus. Met het instrument Open Badges worden kennis en vaardigheden van werknemers beter zichtbaar en digitaal erkend. Dit zorgt voor een beter functionerende arbeidsmarkt en het uitdragen van Oss als innovatieve leerstad.
- We hebben een bijdrage geleverd aan JongerenBedrijvenDag, georganiseerd door de Talentencampus. 1300 leerlingen en ruim 100 bedrijven hebben meegedaan.
- De Week van de Techniek heeft vanwege COVID-19 in 2020 niet plaatsgevonden.
- We zorgden voor behoud van ons PSO-certificaat en stimuleerden het gebruik van PSO bij lokale organisaties en ondernemers.

Wat hebben we specifiek vanwege COVID-19 gedaan?

- De Talentencampus is gestart met #OssVerbindt. Dit initiatief koppelt ondernemers, werkzoekenden en ZZP-ers die door COVID-19 maatregelen geen of onvoldoende werk hebben aan ondernemers die behoefte hebben aan tijdelijke ondersteuning.
- Regionaal hebben we met Noordoost Brabant Werkt volop ingezet op ondersteuning van werkgevers. Wij hebben vanuit het regionaal Werkgeversservicepunt actief gecommuniceerd met werkgevers / ondernemers over de steunmaatregelen in het kader van COVID-19. Op de website, met nieuwsbrieven en webinars is naast informatie over de maatregelen, ook aandacht gegeven aan andere aspecten voor werkgevers zoals goed werkgeverschap en nieuwe manieren van werken tijdens/na COVID-19-maatregelen.
- Regionaal is ook het ZZP Boost project voortgezet met specifieke aandacht voor de steunmaatregelen en de impact van COVID-19.
- Regionaal is een pilot Van Werk naar Werk opgezet, die door de Tilburg University wordt gevolgd. Dit is een opmaat voor het Regionale Mobiliteitsteam.
- Het regionale loket Wijzer in je werk helpt mensen bij hun loopbaanoriëntatie en werkt voor (bij)scholingsmogelijkheden samen met BrabantLeert.nl.

2.3 Schulden en armoede

Doelstellingen

We werken aan de volgende doelstelling(en):

- *Iedereen kan meedoen door onze inkomensvoorzieningen en –regelingen en we hebben daarbij extra aandacht voor kinderen*
- *We bereiken zoveel mogelijk inwoners met schuldenproblematiek met onze preventieactiviteiten en dienstverlening*

Hoe ver zijn we met het realiseren van onze doelstellingen?

We hebben diverse ontwikkelplannen uit het beleidskader Armoede en Schulden verder uitgewerkt. Daarbij hebben we voornemens gericht op ondernemers eerder opgepakt, in relatie tot COVID-19.

We zetten vooral in op het voorkomen van ernstige schuldenproblematiek. Zo hebben we vroegsignalering conform de wettelijke taak opgezet en werken we aan een plan om dit uitgebreider, dus effectiever uit te voeren. Ook hebben we ons aangesloten bij de Nederlandse Schuldhulproute. De pilot aanpak schulden van jongeren is gestart.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

- We zetten bijzondere bijstand en minimaregelingen in om iedereen op maat te kunnen ondersteunen. We streven naar goed gebruik van de voorzieningen en goed bereik van de inwoners die dit nodig hebben.
- We hebben een verkennend onderzoek uitgevoerd naar de huidige gang van zaken rondom de toegang tot gemeentelijke en andere maatschappelijke armoedeverzoeken en hebben een plan gemaakt om te komen tot een gezamenlijke toegang en inkomensonderzoek voor de armoedeverzoeken.
- Wij hebben in navolging van een motie de verhoging van de individuele studietoelage met terugwerkende kracht vanaf 1 januari uitgevoerd.
- We nemen vanuit schuldhulpverlening deel in de sociale teams en werken aan de implementatie van de Samenwerkwijze en stress sensitief werken.
- We hebben een plan van aanpak Vroegsignalering gemaakt. Dit om per 1 januari 2021 te kunnen werken volgens de nieuwe Wet gemeentelijke schuldhulpverlening. We gaan reageren op signalen van betalingsachterstanden van zorgverzekeraars, drinkwater- en energiebedrijven en woningcorporaties. We doen dit voorlopig volgens de minimale wettelijke taak.
- We hebben ons als gemeente Oss aangesloten bij de Nederlandse Schuldhulproute. Hierdoor worden Osse inwoners met betalingsachterstand of die rood staan, door aangesloten organisaties, zoals banken, zorgverzekeraars en telecombedrijven gewezen op de website Geldfit.nl en krijgen ze passende informatie over onze ondersteuningsmogelijkheden.
- Het maken van het plan voor actievere samenwerking aan met partners gericht op signalering en ondersteuning bij life-events, hebben we doorgeschoven naar 2021.
- We hebben een overeenkomst gesloten met de Nederlandse Kredietbank om schuldsanering voor mensen met een beperkte afloscapaciteit mogelijk te maken.
- De pilot AJOSS voor de aanpak van jongeren met schulden is gestart.
- Voorjaar 2020 hebben we samen met Schuldhulpmaatje (SHM) een evaluatie gehouden over de samenwerking en dienstverlening van SHM. Er is een actieplan gemaakt. Centraal staan de bekendheid vergroten, een groter bereik en een goede aansluiting in de wijk. Periodiek zijn we in gesprek over de voortgang van het actieplan.
- Door inzet van andere hulpvormen hebben we extra nazorg bij schuldhulpverlening geïmplementeerd.
- We hebben geïnventariseerd hoe we als gemeente onze eigen rol als schuldeiser vervullen.
- We zetten onder de noemer 'samen slimmer met geld' (ssmg) een mix van communicatiemiddelen in en doen dat intensiever dan voorheen. We ontwikkelden een nieuwe webpagina: www.oss.nl/ssmg, zetten Instagram in om jongeren te bereiken en vernieuwden het Gelddagboek. Verder is de sociale kaart geüpdatet en zijn er verschillende folders vernieuwd/uitgebracht.
- In samenwerking met ROC De Leijgraaf en Sociaal Raadsliedenwerk is een pilot voorbereid voor een wekelijks financieel spreekuur voor jongeren bij het ROC per 1 januari 2021.

Wat hebben we specifiek vanwege COVID-19 gedaan?

- We zagen een flinke stijging van het aantal aanvragen bij Stichting Leergeld en hebben dat financieel ondersteund. In de COVID-19 periode heeft dat vooral te maken met de benodigde leermiddelen voor thuisonderwijs.
- Voor inwoners hebben we een special over geldzaken en COVID-19 gemaakt, met de landelijke maatregelen en de Osse vertaling daarvan, zoals informatie over bbz/tozo, laptops voor thuisonderwijs, NIBUD geldtips, verbod op huisuitzettingen etc..
- In het verlengde van financiële ondersteuning (Tozo), gaan wij in gesprek met iedere ondernemer die Tozo aanvraagt. Als de zelfstandig ondernemer behoefte heeft aan hulp bij schulden, dan gaan wij na wat daarin mogelijk is.
- Met het oog op de verwachting dat meer ondernemers in financieel zwaar weer komen zijn we gestart te verkennen of onze dienstverlening voldoende aansluit.

2.4 Opvang, onderwijs en onderwijshuisvesting

Doelstellingen

We werken aan de volgende doelstelling(en):

- *We signaleren en bestrijden achterstanden onder jonge kinderen, zodat alle kinderen – ongeacht in welk sociaal-economisch milieu zij opgroeien - gelijke kansen hebben op een succesvolle schoolloopbaan*
- *We zorgen voor goede aansluiting van passend onderwijs en jeugdhulp*
- *We benutten onze capaciteit onderwijshuisvesting optimaal*

Hoe ver zijn we met het realiseren van onze doelstellingen?

De uitbreiding Voor- en Vroegschoolse Educatie uit het nieuwe Onderwijsachterstandenbeleid is in gang gezet. En dat terwijl door COVID-19 de kinderopvang en scholen zijn gesloten en daarbij snel en adequaat een noodopvang hebben opgezet.

Ook is nog veel aandacht uitgegaan naar passend onderwijs en kinderopvang en de aansluiting op jeugdhulp. Bij onderwijshuisvesting hebben we voortvarend een aantal grote projecten opgepakt en met schoolbesturen een Integraal Huisvestingsplan voorbereid. Intensief zijn de trajecten voor bundeling, inclusief plannen voor een schoolgebouw, van zowel voor primair als voortgezet onderwijs Speciaal Onderwijs.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

- We hebben onze actieve aanpak van voortijdig schoolverlaters en verzuim vanuit het Regionaal Bureau Leerplicht voortgezet. Toch zien we een stijging van het aantal voortijdig schoolverlaters. Mogelijk heeft de krappe arbeidsmarkt voordat COVID-19 uitbrak een negatief effect gehad op het aantal VSV'ers. Ook leerlingen zonder startkwalificatie konden eenvoudig werk vinden.
- De inzet op laaggeletterdheid bij het onderwijsachterstandenbeleid is vanwege COVID-19 niet opgepakt.
- De plannen op basis van de nieuwe aanpak Onderwijsachterstandenbeleid 2019-2022: "Sporen naar kansen voor kinderen" hebben we in gang gezet.
- De Internationale SchakelKlassen (ISK) voor zowel vluchtelingen, vergunninghouders, westerse- en niet-westerse instromende leerlingen zijn inmiddels een standaardvoorziening geworden in het onderwijsaanbod gefinancierd vanuit landelijke regelingen.
- We werkten samen met de scholen aan passend onderwijs en realiseren een goede aansluiting van onderwijs op jeugdhulp. In 2020 zijn vanuit het CJG onderwijscontactpersonen bij de scholen aangesloten, ook bij het speciaal onderwijs. De intensiteit van de inzet is afgestemd op de problematiek per school.
- Vanwege de scholensluiting, noodgedwongen opstart en inrichting online-onderwijs en later hybride onderwijs is weinig tijd besteed aan verdere integratie van voorzieningen en aanpakken zoals de integratie van (delen) uit het speciaal onderwijs met het reguliere onderwijs zoals koers- en trajectklassen.
- De uitbreiding van het aantal uren peuteropvang en Voor- en Vroegschoolse Educatie hebben we uitgesteld van 1 augustus 2020 naar januari 2021. Dit sloot beter aan bij de kinderopvangvoorzieningen die volop bezig zijn geweest met de noodopvang als gevolg van COVID-19. Op 1 januari 2021 is de uitbreiding conform de gemaakte afspraken van start gegaan.

- Wij hebben eind 2020 de Peutermonitor aangeschaft. Deze wordt vanaf 1 januari 2021 in gebruik genomen samen met de opvanginstellingen en de GGD. Hiermee krijgen we een sluitend beeld van het bereik van de voorschoolse educatie en versoepelen we administratieve processen.
- We hebben de subsidietarieven kinderopvang die we vanaf 2014 hanteerden, laten toetsen en geactualiseerd.
- In 2020 is besloten tot het verlenen van een extra subsidie van € 6000 voor groepen voorschoolse educatie met meer dan 50% doelgroepkinderen. Deze nieuwe subsidie is meegenomen in de hiervoor genoemde toetsing van de tarieven kinderopvang. Het advies om deze inzet nog (beperkt) op te hogen nemen we in 2021 in overweging.
- De Pilot Passende Opvang voor samenwerking rond kinderen met complexe problematiek is eind 2020 met de betrokken partners geëvalueerd. Deze evaluatie en de vervolgvactiteiten Passende opvang zullen begin 2021 worden besproken en vastgesteld.
- Wij hebben een bijdrage aan de sociale versterking van de Schadewijk geleverd, door een familiecontactpersoon mogelijk te maken als ondersteuning op IKC Regenboog.
- De (ver)nieuwbouw plannen voor de Nicolaasschool (Oss) zijn verder voorbereid.
- De nieuwbouw voor 't Schrijverke (Herpen) is gestart.
- Samen met de onderwijsbesturen hebben we de (ver)nieuwbouw plan voor de basisscholen Korenaer/Kennedy verder voorbereid.
- Het voornemen binnen Samenwerkingsverband PO 30 06 dat de schoolbesturen en scholen in het speciaal basisonderwijs gaan samenwerken, is bekrachtigd in een Intentieovereenkomst. De gemeente is hierbij betrokken vanwege de gezamenlijke huisvesting.
- Ook scholen in het voortgezet Speciaal Onderwijs verkennen de mogelijkheid voor gezamenlijke huisvesting en verdere integratie. Wij zijn betrokken bij dit proces. In afwachting van vervolgstappen hierin hebben wij noodlokalen geplaatst bij HUB en Sonnewijser.
- Wij hebben een Integraal Huisvestingsplan, met een planning voor onderwijshuisvesting voor de komende jaren, voorbereid.
- In aansluiting op berichten in de media is onderzoek gedaan naar mogelijke loden leidingen in de schoolgebouwen; dit is op één school geconstateerd. Hiervoor wordt in 2021 een plan van aanpak opgesteld en werkzaamheden verricht om binnen de normen te blijven.
- Wij hebben de schoolbesturen geattendeerd op de SUVIS-regeling. Naast duurzaamheid is ventilatie voor bestaande scholen een belangrijk thema geworden binnen deze regeling. Er zijn weinig reacties op ontvangen. Met één school hebben een subsidieaanvraag hiervoor gedaan.

Wat hebben we specifiek vanwege COVID-19 gedaan?

- We hebben met de schoolbesturen, gezorgd voor noodopvang voor kwetsbare kinderen en jongeren, zowel in primair onderwijs, voortgezet onderwijs als speciaal onderwijs in de periode van 16 maart tot in mei/juni (afhankelijk van de onderwijssector) en weer vanaf 16 december 2020.
- Wij hebben in overleg met kinderopvangvoorzieningen gezorgd voor noodopvang voor kwetsbare kinderen; veelal op de eigen kinderopvanglocatie of bij de vertrouwde gastouder.
- We hebben tijdens de lockdowns extra aandacht besteed aan kwetsbare kinderen en kinderen met voorschoolse educatie. Veel van deze kinderen zijn ook aanwezig geweest tijdens de noodopvang.
- We hebben conform de opdracht van het Rijk de eigen bijdrage Kinderopvang die ouders hebben doorbetaald tijdens de eerste lockdown (half maart tot begin juni), gecompenseerd. Ook de extra inzet van gastouderopvang voor de noodopvang voor inwoners met cruciale beroepen is vergoed.
- Tijdens de sluiting van de scholen is het leerlingenvervoer is sterk teruggelopen. Conform de richtlijn van de VNG hebben wij besloten de vervoerders grotendeels door te betalen: geleverde ritten zijn uiteraard 100% betaald; voor uitgevallen ritten is 80% betaald. Voor het vervoer van kinderen die deelnemen aan de noodopvang-onderwijs en de opvang voor kwetsbare kinderen is gebruik gemaakt van het leerlingenvervoer.
- Wij hebben voor het onderwijs en de kinderopvangsector een tolkdienst gefaciliteerd, om anderstalige leerlingen en hun ouders zo goed mogelijk te bereiken. Deze dienst zetten we voort tot de zomervakantie van 2021.

- Het RBL BNO heeft samen met de leerplicht Den Bosch en de GGD Hart voor Brabant een tijdelijk protocol (ziekte)verzuim opgesteld voor regels tijdens periode van noodopvang.
- Het RMC heeft naast de reguliere dienstverlening, alle voortijdig schoolverlaters opnieuw aangeschreven met een aanbod voor trajectbegeleiding op afstand.
- We startten naar aanleiding van COVID-19 samen met het VO, het Samenwerkingsverband VO, Het CJG en een Jeugdhulpaanbieder het project/experiment 'schoolweigering' om een kwetsbare groep jongeren in het VO in beeld te houden en te begeleiden om uitval te voorkomen.

3. Programma-informatie

3.1 Duurzaamheid

Wij willen dat iedereen mee kan doen in onze samenleving. Onderwijs en werk zijn belangrijk voor participatie. Wij werken aan een duurzame plek op de arbeidsmarkt voor onze inwoners. Daarom streven we naar een startkwalificatie bij een zo groot mogelijke groep inwoners en gaan uitval uit onderwijs tegen. We ondersteunen mensen met een uitkering om passend werk te krijgen en te houden. We werken aan erkende certificaten en praktijkverklaringen waarmee kennis en vaardigheden beter aantoonbaar zijn. Leven lang ontwikkelen is een belangrijk uitgangspunt.

De global goals die bij dit programma horen zijn: geen armoede, geen honger, kwaliteitsonderwijs, duurzame energie, fatsoenlijk werk en gezonde economie, ongelijkheid verminderen en partnerschappen.

3.2 Indicatoren

Indicator	Bron	2017	2018	2019	2020	Streef-waarde
Vrijwilligers	Waarstaatje gemeente.nl		36%			50%
Voortijdig schoolverlaters Oss	vsvverkenner.nl	1,6%	1,94%	2,11%		< 2,0%
Bereik VVE doelgroep	TOV jaarverslag					100%
Bereik doelgroep armoedebeloid	WISZ	81,7%	82,6%	86,4%	84,3%	85%
Bereik huishoudens 120%				81,6%	78,3%	
Bereik huishoudens p-wet				91,1%	90,2%	
Percentage stijging bijstandsuitkeringen	WISZ	1%	-5%	-3,4%	5%	-2%

3.3 Waar staat je gemeente

In de volgende tabel geven we de verplichte indicatoren vanuit waarstaatjegemeente.nl weer. Om de cijfers van Oss te kunnen plaatsen hebben we daarnaast een referentiemeting opgenomen. We gebruiken hiervoor de gemiddelde waarde van gemeenten in de grootteklasse van 50.000 tot 100.000 inwoners.

Indicator	Oss	Referentie	Jaar
Absoluut verzuim onderwijs per 1.000 leerlingen (niet ingeschreven op school)	1,1	1,9	2019
Relatief verzuim onderwijs per 1.000 leerlingen (wel ingeschreven, niet aanwezig)	12	26	2019
Voortijdig schoolverlaters (VO en MBO)	2,1%	2,0%	2019
Kinderen in uitkeringsgezin	5%	6%	2018
Personen > 18 jaar met een bijstandsuitkering per 10.000 inwoners	311,9	436,8	2020
Werkloze jongeren 16-22 jaar	2%	2%	2019
Personen 15-64 jaar met lopend re-integratietraject per 10.000 inwoners	207,7	198,5	2019
Netto arbeidsparticipatie (aandeel beroepsbevolking met baan)	69,2%	68,6%	2019
Demografische druk (verhouding tussen niet-productieve leeftijdsgroepen < 20 jaar en > 65 jaar en productieve groep 20-64 jaar)	70,2%	74,4%	2020

4. Wat zouden we anders kunnen doen?

- De ondersteuning aan ondernemers in deze COVID-19 crisisperiode is vanuit Werk en Inkomen en Economie in afstemming uitgevoerd. Het is goed om de krachten blijvend te bundelen voor een impuls van de lokale arbeidsmarkt.
- In de crisistijd is veel in samenwerking opgepakt, over kokers heen; onderwijs, opvang en CJG bijvoorbeeld. Daarop bouwen we voort. In het belang van het kind en gezin.

Programma 3. Ontmoeten, sport en cultuur

1. Inleiding

In het afgelopen jaar is nadrukkelijk gebleken hoe we de activiteiten op het gebied van sport, cultuur en ontmoeten waarderen, nodig hebben en missen als het aanbod niet beschikbaar is. Een groot gedeelte van het jaar zijn veel activiteiten niet of maar gedeeltelijk beschikbaar geweest. Sommige voornemens die we in 2019 hebben gemaakt zijn in 2020 naar de achtergrond gedrongen vanwege de COVID-19 crisis. Vanzelfsprekend is er veel aandacht is uitgegaan naar het zo goed mogelijk steunen en overeind houden van onze vele organisaties in dit domein. Hierbij werden we gesteund door de raad door de oproep 'om te doen wat nodig was'.

Gelukkig hebben diverse ontwikkelingen wel hun voortgang gehad en zijn er stappen gezet naar een eigentijds en toegankelijk voorzieningenniveau, passend bij een gemeente van onze omvang en onze positie in de regio. Dat doen we vanuit de overtuiging dat we ook in deze tijden moeten blijven investeren in een vitaal en eigentijds voorzieningenpakket.

2. Programma-onderdelen

2.1 Ontmoeten

Doelstellingen

We werken aan de volgende doelstelling(en):

- *Er zijn voldoende mogelijkheden voor laagdrempelig ontmoeten op buurt- en wijkniveau in de gemeente Oss*
- *Ons evenementenbeleid is actueel en sluit goed aan bij de verschillende behoeften*

Hoe ver zijn we met het realiseren van onze doelstellingen?

We hebben dit jaar een belangrijke stap kunnen zetten met de vaststelling van de visie op laagdrempelig ontmoeten. Daarmee hebben we een richting bepaald, waardoor onze ontmoetingsaccommodaties de ruimte gaan krijgen om nog meer wijk- en dorpsgericht te programmeren naar de behoefte die er is. Op termijn gaat dat een andere manier van organiseren en aanbieden opleveren, waarmee we betere toekomstbestendige exploitaties zullen krijgen.

Ook het beleid ten aanzien van evenementen is geactualiseerd.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

- Steeds meer inwoners zijn afhankelijk van passende mogelijkheden in de eigen leefomgeving. Dorps en buurthuizen bieden hiervoor een belangrijke plek als het gaat om ontmoeting en passende activiteiten. In september is de visienota thuis in de buurt vastgesteld in de raad.
- In een zogeheten domeinbijeenkomst zijn de wijk- en dorpshuizen hierover voor een eerste keer met elkaar aan de slag gegaan. Wat zou het concept voor 'hun' accommodatie kunnen betekenen?
- Er doen 5 buurt- en dorpshuizen mee met een pilot waarin de behoeften en mogelijke samenwerkingspartijen worden opgehaald. Deze worden vertaald in een sociaal ondernemersplan waarbij er wordt gewerkt aan een positieve exploitatie. Dit betreffen vooralsnog de accommodaties Oss Noordwest, MFA Oijen, MFC Meteor en Dorpshuis de Berchplaets. De vijfde pilotdeelnemer is nu nog niet bekend.
- Daarnaast zijn met diverse buurt- en dorpshuizen intensiever samenwerkingstrajecten gestart die aansluiten bij de lokale ontwikkelingen. Zoals in Geffen, waarbij de samenwerking is verstevigd tussen het Oude Klooster, de Koppellinck, de Dorpsraad, Geffen Zorgt en betrokken medebewoners. In Macharen is een traject gestart met de werkgroep Ontmoeten, samen met het bestuur van de Bongerd. De bedoeling is om de maatschappelijke vraag te inventariseren en tot een activiteiten- en organisatieconcept te komen als onderlegger voor een nieuw te realiseren voorziening voor ontmoeten. In Ravenstein en Herpen is gestart met de lokale stakeholders met de invulling van de hernieuwde ontmoetingsfunctie voor de gemeenschap.
- Met de inwoners van Neerloon, Overlangel en Keent (NOK) hebben we een basisplan gemaakt voor de huisvesting van ontmoeten en sport op de locatie van korfbalvereniging TOG. We stellen hiervoor een totaalkrediet van € 708.000 beschikbaar. De gemeenschap NOK werkt vanuit een beheerstichting (i.o.) het basisplan verder uit tot een investeringsplan en is verantwoordelijk voor de realisering.

- We werkten in Oss Noord-West samen met een brede werkgroep aan scenario's voor ontmoeten samen met BrabantWonen en BrabantZorg. De uitkomst hiervan is dat we studies doen naar ontmoeten op twee locaties: kleinschalig ontmoeten op de locatie de Hille en het servicecomplex Loovelt en grootschalig ontmoeten bij de nieuwe Ussenstelt. Het nieuwe bestuur voor ontmoeten in Oss Noord-West is een traject gestart om een exploitatiemodel te ontwikkelen voor ontmoeten op twee locaties, waarbij uitgegaan wordt van de in 2020 vastgestelde visie Thuis in de Buurt.
- Het afgelopen jaar zijn we nog niet gestart met een nieuw vastgoedplan. Redenen hiervoor lopen uiteen van COVID-19, vacatures die kwalitatief niet goed ingevuld konden worden en andere prioriteiten die meer aandacht vroegen. In 2021 zal begonnen worden met een actualisatie van de portefeuille. Dit dient als uitgangspunt voor het nieuwe vastgoedplan.
- In Ravenstein hebben we de eerste stappen gezet aan nieuwe scenario's voor een gemeenschapshuis op de Bleek/het Hoornwerk. Dit vergt veel voorbereidende bodemonderzoeken en wordt in samenhang uitgevoerd met een subsidieaanvraag in het kader van de Erfgoeddeal. Naar verwachting kunnen in het laatste kwartaal van 2021 resultaten van de onderzoeken worden gepresenteerd.
- In 2020 is gewerkt aan een besluit voor de renovatie van 't Slotje, waarbij de leeggekomen bovenmeesterwoning wordt betrokken en een nieuw exploitatiemodel wordt ontwikkeld, dat is gebaseerd op de visie Thuis in de Buurt.
- Op 17 december 2020 heeft de gemeenteraad het nieuwe evenementenbeleid vastgesteld. Hierin hebben we de ontmoetingsfunctie expliciet als waarde benoemd. In 2021 volgen de bijbehorende locatieprofielen.
- Ondanks de COVID-19 beperkingen zijn we er in geslaagd om in 2020 in de stad Oss een succesvolle vervangende kermis te organiseren. Ook in diverse dorpen hebben er kermisvervangende activiteiten plaatsgevonden.

Wat hebben we specifiek vanwege COVID-19 gedaan?

- We hebben een centrale informatievoorziening (www.vrijwilligersorganisaties.nl) ingericht voor directe vragen en oplossen van problemen voor wijk- en dorpshuizen, jeugdaccommodaties, verenigingen en vrijwilligersorganisaties.
- We hebben de communicatie geïntensiveerd via mail en de Whatsappgroep Ontmoeten voor wijk- en dorpshuizen, waardoor snelle uitwisseling van informatie mogelijk is.
- We hebben zorgfaciliteiten ingericht in de wijk- en dorpshuizen
- Ook gaven we ondersteuning bij de uitwerking van de kaders en richtlijnen van het RIVM en de Veiligheidsregio's.
- We voorkwamen financiële (liquiditeits)problemen bij een enkel wijk- of dorpshuis door ondersteuning bij de financiële gevolgen voor exploitatie als gevolg van COVID-19.
- We wisselden kennis en informatie uit voor een COVID-19 proof activiteitenprogramma bijv. inrichting terras, streamingsactiviteiten, inkoop hygiëne en schoonmaak e.d.

2.2 Sport

Doelstellingen

We werken aan de volgende doelstelling(en):

- *Sporten en bewegen zijn aantrekkelijk om te doen*
- *Er zijn geen (financiële) drempels om aan sporten en bewegen te doen*
- *Inwoners zijn zich bewust hoe sporten en bewegen bijdraagt aan hun welbevinden en welzijn*

Hoe ver zijn we met het realiseren van onze doelstellingen?

Het afgelopen jaar hebben we ons (ook) gericht op een bestendig toekomstbeeld voor onze sportorganisaties. Het Osse Sportakkoord biedt hier mogelijkheden voor om samen met de sportorganisaties daar actief aan te werken. Zo hebben we stappen gezet voor het verbeteren van de toegankelijkheid, ook voor anders-valide sporters. En we houden onze basisinfrastructuur van sportvoorzieningen bij de tijd, bijvoorbeeld door actief te werken aan de voorbereidingen voor een nieuw zwembad.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

- We hebben samen met het Sport Expertise Centrum ondanks de beperkende COVID-19 maatregelen toch meer partijen aan het Osse Sportakkoord weten te binden. Bij ondertekening zaten we op ongeveer 50 partijen, inmiddels is dit gegroeid naar ongeveer 75 verbonden partijen.
- We reikten samen met het Sport Expertise Centrum 18 stimuleringsbudgetten uit aan partijen die soms ondanks, soms dankzij COVID-19 initiatieven ontplooiden die bijdroegen aan de doelstellingen van het Osse Sportakkoord.
- We zijn gestart met de uitwerking van het idee om de sportaccommodatie De Rusheuvel als centrale Uniek Sporten locatie te benoemen voor de gemeente Oss. Hierbij willen we samen met de sportaanbieders op De Rusheuvel onderzoeken wat een volgende stap kan zijn in onze gemeente op het gebied van andersvalide sporten. Dit zou onder andere voordelen kunnen bieden rondom de afstemming van vraag en aanbod, maar bijvoorbeeld ook op het gebied van deskundigheidsbevordering. Naast de sportaanbieders op de Rusheuvel zijn ook partijen als de provincie en het Sport Expertise Centrum hierbij betrokken.
- We zorgden dat onze sportaccommodaties bereikbaar, schoon, heel en veilig zijn.
- In maart 2020 besloot de gemeenteraad tot een locatie voor de bouw van het nieuwe zwembad: de Osseweg in Berghem. In augustus van datzelfde jaar besloot het college over een fiscaal juridische vorm voor het nieuwe zwembad: winstbeogend met BTW plicht. Een technisch beraad voor gemeenteraadsleden op 18 november bood tekst en uitleg hierover. Met het Golfbad (stichting en BV) is een intentieovereenkomst over de samenwerking in dit nieuwbouwproces gesloten. De planning voor het nieuwe zwembad loopt tot en met 2024.
- Het beleidskader Vitale Verenigingen is een nadere uitwerking van het Osse Sport Akkoord en het huidige sportbeleid. De conceptfase is in 2020 afgerond. In het tweede kwartaal van 2021 zal het beleidskader ter besluitvorming voorliggen.
- We startten in 2020 bij voetbalvereniging OSS'20 met een praktijkonderzoek naar robotmaaiers. Daarin onderzoeken we de prestaties op het gebied van duurzaamheid, speelkwaliteit grasmat, kosten, onderhoud en beheer. De voorlopige ervaringen van de gebruiker zijn positief. Het is wel wat duurder dan traditioneel maaien. Om een goed totaalbeeld te krijgen monitoren we de prestaties over een langere periode bij normaal gebruik. Het afgelopen jaar was door de beperkingen vanwege COVID-19 niet representatief.
- We vervingen in 2020 de experimentele non-infill kunstgrasmat op sportpark Rusheuvel. De non-infillmat hebben we als proef in 2018 aangelegd. De hoofdgebruiker OSS'20 had veel klachten over gladheid van het veld. De aannemer heeft verschillende maatregelen uitgevoerd om de klachten te verhelpen. Helaas leverde dit niet het gewenste resultaat op. In overleg met gebruiker en aannemer vervingen we de mat door een met kurk ingestrooide kunstgrasmat.

Wat hebben we specifiek vanwege COVID-19 gedaan?

- We ondersteunden onze vrijwilligersorganisaties door (gemeentelijke) huurkosten tijdens de perioden van lockdown kwijt te schelden.
- Samen met het Sport Expertise Centrum zorgden we voor informatievoorziening rondom en coördinatie van de COVID-19 maatregelen.
- Samen met het Sport Expertise Centrum zorgden we voor bewegingsonderwijs op de locaties waar noodopvang plaatsvond.
- Tijdens de kerstvakantie organiseerden we samen met het Sport Expertise Centrum diverse beweegactiviteiten voor jeugd.
- We onderhielden contacten met onder andere de Vereniging Sport en Gemeenten (VSG), regiogemeenten, NOC*NSF, sportbonden en sportondernemers om op de hoogte te zijn en te blijven van COVID-19-ontwikkelingen in het sportieve veld.
- We organiseerden een centraal loket voor vrijwilligersorganisaties voor hun vragen.
- We organiseerden een webinar voor vrijwilligersorganisaties om ze te informeren over ontwikkelingen en compensatieregelingen vanuit het rijk.

2.3 Cultuur

Doelstellingen

We werken aan de volgende doelstelling(en):

- *Culturele activiteiten zijn aantrekkelijk en laagdrempelig om aan deel te nemen of om er van te genieten*
- *Ons subsidiebeleid is rechtvaardig en sluit goed aan op het bereiken van de gemeentelijke doelstellingen*

Hoe ver zijn we met het realiseren van onze doelstellingen?

Ondanks de bijzondere omstandigheden dit jaar hebben we toch stappen gezet om de doelstellingen in het cultuurdomein dichterbij te brengen. We hebben vooruitgang geboekt in de opgave om onze belangrijke professionele cultuurorganisaties toekomstbestendig te maken en te houden. Cultuurpodium Groene Engel is in rustiger vaarwater geloodst. Voor de Lievekamp werken we aan de mogelijkheden voor herhuisvesting, ingebed in een vitalisering van de Raadhuislaan. Net na het verstrijken van dit boekjaar zijn de eerste contouren hiervan zichtbaar geworden. In het Uithuisdossier is vooruitgang geboekt. Daarnaast hebben we ook invulling kunnen geven aan de motie van de raad om met een nieuwe cultuurnota de toekomst in te gaan. Deze is net voor het verstrijken van het jaar gereed gekomen.

We hebben de subsidieregels aangepast (i.c. weegfactoren), maar zijn door de omstandigheden niet toegekomen aan een fundamentele herbezinning van ons subsidiestelsel. Vanwege de omvang van de afweging schuiven we dit door naar een volgende collegeperiode.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

- De gemeenteraad heeft ingestemd met het nieuwe businessplan en de nieuwe richting van Cultuurpodium Groene Engel. Daarbij wordt onder andere de organisatie anders ingericht, wordt themaprogrammering leidend en is de brasserie afgestoten door het cultuurpodium. Inmiddels is de brasserie weer verhuurd aan een commerciële horecaondernemer. Het nieuwe businessplan kan nu (verder) geïmplementeerd worden.
- We hebben het positioneringsonderzoek naar theater De Lievekamp afgerond. Dit positioneringsonderzoek wordt voorgelegd aan de gemeenteraad om als kader vastgesteld te worden voor het vervolg van het huisvestingsvraagstuk. Op dat gebied deed zich in 2020 een nieuwe ontwikkeling voor naar aanleiding van gesprekken met de eigenaar van het gebouw op Raadhuislaan 4. We zien kansen op verschillende fronten (o.a. cultureel, duurzaamheid, woningbouw) als er door samenwerking een gebiedsontwikkeling tot stand kan komen. We maakten afspraken in de vorm van een intentieovereenkomst over het vervolg.
- Eind 2020 stelden we een nieuwe cultuurnota op. In de periode september – november 2020 werkten we aan deze nieuwe cultuurnota. Belangrijke input hiervoor is het document de Waarde van Cultuur van de instellingen van de cultuurtafel. We hebben in de cultuurnota gekozen voor twee belangrijke pijlers; Behoudt van de culturele infrastructuur en Cultuur Verbindt (focus voor Cultuureducatie en Cultuurparticipatie).

Wat hebben we specifiek vanwege COVID-19 gedaan?

- We hebben kort na het uitbreken van de crisis een e-mailadres opengesteld voor alle vrijwilligersorganisaties. Met een kleine groep kijken we wekelijks welke reacties daarop binnenkomen en hoe we daar het beste op kunnen reageren. Zo houden we de vinger aan de pols.
- We hebben in oktober 2020 een webinar gehouden voor de vrijwilligersorganisaties over hoe om te gaan met de gevolgen van de beperkende maatregelen. Hieraan namen meer dan 130 organisaties deel.
- We hebben vrijwel wekelijks contact met de professionele cultuurinstellingen om de vinger aan de pols te houden.

3. Programma-informatie

3.1 Duurzaamheid

We geven op het gebied van duurzaamheid zelf het goede voorbeeld. Daarom gaan we met de gebruikers van gemeentelijke gebouwen en onze partners de maatschappelijke vastgoed portefeuille verduurzamen. Denk aan de realisatie van het Golfbad en de renovatie van theater Lievekamp. We volgen daarbij het Klimaatakkoord zoals beschreven in de *Nota Verduurzamen Maatschappelijk Vastgoed* en streven naar een CO2 arme portefeuille in 2050. De gemeentelijke regeling voor de verduurzaming van buitensportaccommodaties blijft van kracht. Ieder jaar zal in de paragraaf Integraal voorzieningenbeleid verslag worden gedaan van de voortgang van de verduurzaming.

3.2 Indicatoren

Indicator	Bron	2017	2018	2019	2020	Streef-waarde
Tevredenheid inwoners over voorzieningen	Waarstaatjegemeente.nl		76%		74%	73%
Inzet burgers voor leefbaarheid in de buurt	Waarstaatjegemeente.nl		24%		21%	22%
Actief in verenigingsleven	Waarstaatjegemeente.nl		65%		56%	63%
Volwassenen die voldoen aan norm gezond bewegen	GGD Brabantscan.nl					60%
Mensen met ernstig overgewicht	GGD Brabantscan.nl					12%

3.3 Waar staat je gemeente

In de volgende tabel geven we de verplichte indicatoren vanuit [waarstaatjegemeente.nl](https://www.waarstaatjegemeente.nl) weer. Om de cijfers van Oss te kunnen plaatsen hebben we daarnaast een referentiemeting opgenomen. We gebruiken hiervoor de gemiddelde waarde van gemeenten in de grootteklasse van 50.000 tot 100.000 inwoners.

Indicator	Oss	Referentie	Jaar
Niet-sporters	48,1%	51%	2016

4. Wat zouden we anders kunnen doen?

We zagen en zien dat verschillende verenigingen/sportaanbieders tijdens de COVID-19 beperkingen actiever waren om aanbod te organiseren dan anderen. Dit zegt iets over hun vitaliteit en maatschappelijke betrokkenheid. Dit nemen we mee bij het beleidskader voor vitale verenigingen en de prioritering in ondersteuning.

De manier waarop we nu met (problemen van) onze maatschappelijke vastgoedaccommodaties omgaan, is veelal gebaseerd op het kost wat kost in stand houden. We willen echter beter kijken naar de maatschappelijke opgave die er in het betreffende gebied gelden en de manier waarop de maatschappelijke vastgoedaccommodatie daarop kan aansluiten. Bijvoorbeeld vanuit Thuis in de Buurt, Vitale verenigingen, het Sportakkoord et cetera.

Programma 4. Dynamisch stadscentrum

1. Inleiding

Een bruisend hart van de gemeente Oss, waar bezoekers uit de hele gemeente en uit de regio graag komen, verblijven en elkaar ontmoeten. Waar het prettig wonen en werken is, dichtbij de aanwezige voorzieningen en levendigheid. Dat willen we bereiken door in te zetten op een ruimtelijk compact(er) centrum, met meer gevarieerd aanbod (naast winkels en horeca ook cultuur en wonen) in een eigen authentieke sfeer. Het is juist nu een extra uitdaging om sfeer tot stand te brengen, om bezoek te stimuleren en consumenten te verleiden om meer dan alleen de noodzakelijke aankopen te doen. En dit allemaal op een veilige manier, rekening houdend met de maatregelen die de verspreiding van het COVID-19 moeten beperken.

We zetten in op een ontwikkelingsstrategie om nieuwe functies toe te voegen, te concentreren, meer wonen en aandacht voor verduurzaming met groen. Daarvoor hebben we een investeringsfonds gevormd, de Reserve Investeringsfonds Stadshart Oss. In onze aanpak werken we samen met de centrumondernemers en vastgoedeigenaren. De Koers Stadshart Oss vormt de basis.

Het dynamische stadscentrum is veel groter dan het stadshart zoals in de Koers Stadshart beschreven. Ook andere gebieden in het centrum vragen aandacht. Wij geven echter prioriteit aan het stadshart om de realisatie van de Koers mogelijk te maken.

2. Programma-onderdelen

2.1 Realisatie Wal Kwartier met het UITHuis

Doelstellingen

We werken aan de volgende doelstelling(en):

- *We willen een aantrekkelijk centrum met veel verschillende functies en activiteiten, de cultuur en ontmoetingsfunctie van het Warenhuis is hiervan een voorbeeld*

Hoe ver zijn we met het realiseren van onze doelstellingen?

De realisatie van het Wal Kwartier en voorbereidingen van het Warenhuis liggen op schema. Het bestemmingsplan is gereed verder hebben we gewerkt aan de voorbereidingen voor de sloop en bouw, inrichting openbare ruimte, gesprekken over stadssportpark en openbare fietsenstalling en oplevering inzichten kwartiermaker van het Warenhuis.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

- De bestemmingsplanprocedure voor het Wal Kwartier is gestart en bijna klaar. Het plan heeft ter inzage gelegen. De reacties die hierop gekomen zijn, zijn behandeld. In januari 2021 heeft de raad het plan vastgesteld.
- We hebben de voorbereidingen voor de sloop- en bouwactiviteiten gestart. Zo is er gewerkt aan de detail uitwerking van het ontwerp. Ook zijn er gesprekken gevoerd met bestaande huurders.
- We hebben met het Titus Brandsmalyceum (Het Hooghuis en Carmel college) gesproken over de ontwikkeling van een stadssportpark en een openbare bewaakte fietsenstalling.
- De kwartiermaker voor het Warenhuis heeft zijn advies uitgebracht om te komen tot een verdere invulling, samen met de toekomstige bewoners. Deze heeft zijn advies gepresenteerd in een podiumbijeenkomst in oktober 2020. Deze notitie is vervolgens besproken in de commissie. De geplaatste opmerkingen en de aanbevelingen worden vertaald in een aanpak.

Wat hebben we specifiek vanwege COVID-19 gedaan?

- Voor inspraak op het bestemmingsplan Wal Kwartier hebben we communicatiemiddelen ingezet, waaronder een film met toelichting. Met als doel dat mensen, ondanks de beperkingen door COVID-19, toch bezwaren kunnen indienen.

2.2 'De huiskamer van Oss': Ontmoeting, beleving en compacte stad

Doelstellingen

We werken aan de volgende doelstelling(en):

- *Het stadshart is nog aantrekkelijker om te bezoeken door de inwoners uit de gemeente Oss en de directe omgeving*
- *Er zijn meer nieuwe en vernieuwende functies gevestigd in het stadshart, in aanvulling op de bestaande detailhandel en horeca*

Hoe ver zijn we met het realiseren van onze doelstellingen?

Bezoek aan het centrum is door de COVID-19 maatregelen in beperkte mate mogelijk geweest. Evenementen zijn geannuleerd. Daarbij komt dat veel mensen, om besmetting te voorkomen, plekken met publiek mijden. De COVID-19 crisis heeft de uitdagingen voor het centrum alleen maar groter gemaakt. Door de rijksoverheid zijn steunmaatregelen voor ondernemers beschikbaar gesteld. Deze zijn verder aangevuld met maatregelen vanuit de gemeente.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

- Het nieuwe evenementenbeleid is vastgesteld. In 2021 volgen de locatieprofielen voor de Geffense Plas, de Heuvel, de Eikenboomgaardstraat, het Eikenboomgaardplein en het Meester Gielenplein in Berghem. Deze gaan we in overleg met belanghebbenden samenstellen.
- De motie Vergroening Stadshart Oss hebben we omgezet naar een aanpak. In overleg met de omgeving is er dialoog over de invulling. Zo hebben we gesprekken gevoerd over Terwaenen, is gestart met overleg over de Heuvel en werken we m.b.v. co-creatie aan de Burgwal.
- De aanpak Volop is ingezet in het centrum. Dit betekent dat leegstaande panden in het centrum van Oss gevuld zijn met nieuwe tijdelijke activiteiten en initiatieven op het vlak van cultuur, ambacht en ontmoeten. De begeleiding tijdens de opstart door de stichting Volop (gefinancierd door de provincie Noord-Brabant) heeft gewerkt. We gaan nu zelfstandig verder. Er zijn 14 initiatieven bemiddeld in het afgelopen jaar.
- Het programma Sociale Meerwaarde is door de uitbraak van COVID-19 onderbroken. Met Sociale Meerwaarde, een initiatief van de Retailagenda, werken ondernemers en eigenaren aan een merkstrategie vanuit sociale interactie in het winkelgebied. We hebben een advies opgesteld dat is gedeeld met ondernemers en CMO, om zelf te gebruiken. In een online sessie in het najaar 2020 hebben we de ervaringen ook gedeeld met geïnteresseerden in het hele land.
- We hebben 5 projecten, die gebruik maken van de regeling 'Wonen in het centrum', de eindsubsidie uitgekeerd. Er zijn 8 nieuwe aanvragen in behandeling genomen.
- We hebben 3 projecten, die gebruik maken van de regeling 'Gevelverbetering', subsidie uitgekeerd. En we hebben 3 toezeggingen gedaan. Het beschikbare budget is volledig benut. Er is nog steeds interesse in de regeling. Daarom dat we opnieuw budget beschikbaar stelden voor de komende 3 jaren.

Wat hebben we specifiek vanwege COVID-19 gedaan?

- We steunen de campagne Winkelier van hier van CMO. Alle medewerkers van het gemeentehuis hebben een tegoedbon ontvangen die lokaal kopen stimuleert.
- Budget voor CMO voor het evenement Living Statues is ingezet voor een online activiteit. Het budget voor Winterland hebben we doorgeschoven naar het nieuwe jaar.
- We hebben parkeergelden een deel van het jaar niet geheven in het centrum.
- We hebben niet handhavend opgetreden bij fietsen door het centrum, een deel van het jaar.
- We hebben extra ruimte gecreëerd zodat bestaande terrassen (waar mogelijk) zijn uitgebreid en voldeden aan de 1,5 meter-maatregel.
- We hebben aanpassingen gedaan aan de markt zodat bezoekers de 1,5 meter maatregel konden opvolgen. Ook zijn een tijd lang alleen food kramen aanwezig geweest op de markt.
- De zandbak op het Walplein is vernieuwd en er zijn banken van beton met houten zitjes geïnstalleerd.

- We hebben looplijnen aangebracht en éénrichtingsroutes zodat het gemakkelijker is voor bezoekers om de 1,5 meter afstand te kunnen houden.
- We hebben een extra openbaar toilet georganiseerd toen de horeca gesloten was.
- We hebben uitstel van betaling van gemeentelijke belastingen ingezet.
- We hebben uitstel van gemeentelijke betalingen (inclusief de OZB) ingezet.
- We hebben kwijtschelding precariobelasting ingezet voor de periode 1 maart - 1 september.

2.3 Transitieopgave en leegstand

Doelstellingen

We werken aan de volgende doelstelling(en):

- *Er is minder leegstand in het stadscentrum van Oss*

Hoe ver zijn we met het realiseren van onze doelstellingen?

In het afgelopen jaar hebben we eigenaren van vastgoed in het centrum bevraagd in het project Steengoed om te bepalen hoe ze de toekomst zien van het stadshart. We hebben voorbereidingen getroffen voor het inzetten van een transitiecoach. Deze gaat verplaatsing naar het centrum bevorderen.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

- We hebben een verkenning gedaan onder eigenaren van het vastgoed in het stadshart met de titel Steengoed. In deze verkenning is een overzicht opgenomen over wie zijn de eigenaren, hoe kijken zij aan tegen hun bezit in Oss en de tegen de toekomst van het stadshart. Deze verkenning ligt aan de basis van de 'Ontwikkelagenda stadshart';
- Gemeente, centrummanager en CMO trekken samen op bij vragen van eigenaren binnen het stadscentrum en van ondernemers die willen verplaatsen naar het stadshart. Echter COVID-19 beheerst het afgelopen jaar en dus zijn er weinig ontwikkelingen geweest.
- We hebben budget beschikbaar gesteld voor het inzetten van een transitiecoach, inclusief benodigde instrumentarium. Nadere uitwerking volgt rond de zomer 2021. De coach gaat dit jaar aan de slag met het stimuleren van verhuizen van ondernemers naar het stadshart.

Wat hebben we specifiek vanwege COVID-19 gedaan?

Helaas zijn vanwege COVID-19 de geplande bijeenkomsten van Steengoed in eerste instantie geannuleerd en later omgezet naar onlinebijeenkomsten. Dat heeft vertraging gegeven maar desondanks is het eindrapport tijdig opgeleverd.

3. Programma-informatie

3.1 Duurzaamheid

Dit programma levert een bijdrage aan meerdere doelen uit de Duurzaamheidskring:

- Arbeid: Door te streven naar behoud en zo mogelijk uitbreiding van werkgelegenheid leveren we een bijdrage aan meerdere indicatoren, zoals besteedbaar inkomen, armoede en jeugdwerkloosheid.
 - Maatschappelijke participatie en wonen: we gaan in het stadscentrum een diversiteit aan functies creëren. We versterken de woonfunctie in het Wal Kwartier, voegen cultuur toe en geven ruimte aan starters en tijdelijke functies voor bv. creatieve beroepen. We stimuleren evenementen in het centrum en de kernen, deze worden veelal georganiseerd door lokale verenigingen.
 - Natuur en Landschap: We gaan het centrum vergroenen om de effecten van hittestress tegen te gaan.
- De global goals die bij dit programma horen zijn: geen armoede, duurzame steden en gemeenschappen en leven op het land.

3.2 Indicatoren

Indicator	Bron	2017	2018	2019	2020	Streef- waarde
Leegstand aantal verkooppunten	Locatus	15,8%	16,9%	15,3%	15,4%	17,5 % in 2019 15 % in 2022
Leegstand winkelvloeroppervlak	Locatus	18,8%	21,3%	17%	16%	Geen
Omvang winkelvloeroppervlak in m ²	Locatus	44.664	42.898	42.557	42.345	Geen
Aantal verkooppunten	Locatus	311	302	287	286	Geen

NB1 - We beschikken niet meer over accurate bezoekersaantallen. Deze indicator hebben wij weggelaten.

NB2 - De leegstandcijfers hebben betrekking op het stadshart, dat bestaat uit de pit en de schil (Koers Stadshart Oss). Cijfers in eerdere begrotingen gingen nog uit van een groter gebied dan alleen het stadshart.

3.3 Waar staat je gemeente

Niet van toepassing.

4. Wat zouden we anders kunnen doen?

We zien sinds het opstellen van de Koers Stadshart dat de krimp sneller gaat dan we hadden verwacht. Het afgelopen jaar met de COVID-19 crisis heeft het centrum zwaar getroffen. Daar gaan we komend jaar nog de gevolgen van zien, ook wanneer de steunmaatregelen afgebouwd worden. Dat doet ook de vraag opkomen of het centrum niet nog compacter mag zijn, we gericht moeten aansturen op transformatie van winkelpanden buiten het centrum naar een andere functie (zoals wonen).

Programma 5. Zuinig op ons klimaat

1. Inleiding

We willen het evenwicht tussen mens, natuur en economie (People, planet, profit) veilig stellen, zodat wij nu, en straks ook onze kinderen en kleinkinderen, goed kunnen leven. We zijn ervan overtuigd dat dit alleen maar kan met een integrale en duurzame aanpak. Duurzaamheid is een structureel onderwerp in alle beleidssectoren. Veranderingen in het klimaat en (inter)nationale duurzaamheidsdoelstellingen dwingen ons om snel grotere stappen te zetten. Daarbij kijken we steeds realistisch naar beschikbare technische mogelijkheden, draagvlak en draagkracht binnen de samenleving. In dit programma ligt de focus op de pijler planet.

Voor een duurzame, groene, gezonde en toekomstbestendige inrichting van de openbare ruimte zetten we in op leefbaarheid, bereikbaarheid, bruikbaarheid, veiligheid, en efficiency. Maatschappelijke opgaven voor de openbare ruimte komen samen in een integrale aanpak van inrichting, beheer en onderhoud.

We zetten in op besparing, reductie en circulariteit van energie en grondstoffen.

COVID-19 maatregelen hebben uiteenlopende effecten op klimaatdoelstelling. Wat dat onder de streep betekent is niet te zeggen. Datzelfde geldt voor de gevolgen van de onzekere economische situatie op investeringsbeslissingen van particulieren en bedrijven gericht op verduurzaming.

Al enige tijd staat er druk op de manier waarop we doelstellingen willen bereiken. Participatie- en samenwerkingstrajecten vragen door COVID-19 maatregelen om aanpassingen of uitstel. Dat roept ook politieke en maatschappelijk reacties op.

2. Programma-onderdelen

2.1 Energietransitie

Doelstellingen

De ambitie van ons als gemeente met de energietransitie is al jaren een veel bediscussieerd thema in de gemeenteraad. Via raadsbesluiten hebben we de oorspronkelijke ambitie bijgesteld en vertaald naar de volgende doelstellingen:

- *Oss reduceert CO2 emissie met 49% in 2030 in vergelijking tot 1990*
- *Energietransitie: De input van Oss voor ons deel van het RES-bod is:*
 - o Besparing 11% in 2030 in vergelijking tot 2017
 - o Grootschalige opwekking: 0,93 PJ duurzame energie in 2030; vergund in 2025
 - o Volledig energieneutraal in 2050
- *Oss realiseert 7.500 aardgasvrije woningen in 2030 en is volledig afgekoppeld van het gasnet in 2050*

Hoe ver zijn we met het realiseren van onze doelstellingen?

- Het concept RES-bod (Regionale Energie Strategie) is uitgebracht in de zomer van 2020. Aan onze input voor RES 1.0 is invulling gegeven door het raadsbesluit van 28 januari 2021.
- De raad heeft de Nota verkenning Duurzame Polder vastgesteld en besloten is om de invulling van het restant van de RES- opgave door middel van windenergie in de Duurzame Polder te concentreren.
- De Raad heeft de Nota grootschalige opwek zonne-energie vastgesteld en een 4-tal zon-pv projecten zijn in behandeling genomen waarvan ondertussen het project zonneveld De Mun is vergund.
- Het Uitvoeringsprogramma Energiebesparing 2019-2023 is vastgesteld en we hebben acties opgestart voor energiebesparing bij woningen. Binnenkort starten we acties voor bedrijven en in najaar 2021 meten we de resultaten.
- We hebben prestatieafspraken gemaakt met woningcorporaties gericht op verduurzaming van hun woningbezit.
- Bij verschillende inkooptrajecten hebben we duurzaamheids- en circulariteiteisen gesteld.
- De raad heeft de Nota verduurzaming eigen vastgoed van de gemeente vastgesteld.
- De Transitievisie Warmte is in voorbereiding.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

RES – bod

- Vanuit het Klimaatakkoord staan gemeenten, samen met andere partners, aan de lat voor de energietransitie in de bebouwde omgeving en voor elektriciteit. Daartoe is Nederland in 30 regio's verdeeld. Oss maakt deel uit van de regio Noordoost-Brabant.
- Wij hebben actief mede richting gegeven aan de regio-gezamenlijke ambitie en aanpak van onze RES. Kern van de afspraken is dat elke gemeente haar eigen aandeel invult. Voor energiebesparing is dat 11% in vergelijking tot 2017 en voor opwekking is dit voor Oss berekend op 0,93 PJ.
- De gemeenteraad heeft deze opgave geaccepteerd. Onder de voorwaarde dat wij niet meer energie opwekken dan nodig is voor onze eigen gemeente. Als toch wordt gevraagd meer te doen voor de regio of voor andere gemeenten, behoeft dat een uitspraak van de gemeenteraad.
- Op 28 januari 2021 heeft Oss na een intensief raadsproces als een van de eerste gemeenten in onze regio haar inzet voor het RES-bod concreet gemaakt.

Overige samenwerking

De energietransitie vraagt om samenwerking op allerlei niveaus. We hebben met de woningcorporaties een Duurzaamheidsakkoord gesloten en meerjarige prestatie-afspraken gemaakt. We werken samen in de RES NOB. We zijn actief in het Duurzaamheidsberaad van de G40, mede vanuit de bijzondere samenstelling van onze gemeente met haar 3 gebieden waardoor vele energievraagstukken bij ons samenkomen. In de Duurzame Polder werken we samen met Den Bosch en de provincie Noord-Brabant. Ook het Rijk is hierbij betrokken als bevoegd gezag. We onderhouden contacten met enkele Brabantse gemeenten die met windenergie te maken hebben en met enkele gemeenten verspreid over ons land waarmee we ervaringen uitwisselen.

Energiebesparing

- Het Uitvoeringsprogramma Energiebesparing voor de periode 2019-2023 is door de raad uitvoerig bediscussieerd en uiteindelijk goedgekeurd. Het realiseren van minimaal 11% netto besparing vraagt naar evenredigheid omgerekend voor de jaren 2020 tot en met 2023 minimaal 3,3% netto energiebesparing.
- Uit recente data is gebleken dat deze ambitie ambitieus is. Over de jaren 2014-2017 hebben we in Oss slechts 0,5% in totaal bespaard. Weliswaar zijn en worden er in toenemende mate initiatieven genomen gericht op energiebesparing, maar daar staat een groeiende behoefte aan energie tegenover. Voldoende betrouwbare cijfers over 2018 – 2020 zijn nog niet beschikbaar. De landelijke cijfers geven geen optimistisch beeld.
- Voor de realisatie van de doelstelling hanteren wij een doelgroepgerichte aanpak. Naast 'technische' maatregelen (isolatie, zonnepanelen, duurzame warmte, toezicht & handhaving bij bedrijven, etc.) zetten we in op gedragsverandering. Daartoe stimuleren en faciliteren we de Osse gemeenschap. We houden daarbij steeds de balans voor ogen tussen benodigde inspanning en te bereiken resultaat. Uiteraard benutten we het "laaghangend fruit".

Om massa te kunnen maken, zijn onze speerpunten voor de periode 2019-2023:

1. *Algemene bewustwording en actiebereidheid vergroten*

Om de aandacht voor de noodzaak en mogelijkheden van energiebesparing te vergroten, zetten we de campagne "Oss schakelt door" in en nemen we allerlei initiatieven. Onderdeel daarvan is de wijk- en buurtgerichte aanpak en aandacht voor educatie aan jongeren.

2. *Woningeigenaren stimuleren om hun woningen energie te besparen*

We stimuleren eigenaren van koopwoningen om actief energie te besparen met inzet van duurzaamheidsleningen en andere subsidie-instrumenten. We zijn bezig om 1000 koopwoningen te voorzien van zon pv.

3. *Samenwerken met woningcorporaties om sociale huurwoningen energieneutraal te maken*
 Zoals afgesproken voorzien de woningcorporaties in 2020 450 sociale huurwoningen van zon pv. Bij nieuwbouw, renovatie en comfortverbetering verduurzamen zij woningen bijv. door isolatie, toepassing van hybrideketels en collectieve duurzame warmtevoorzieningen. In het Duurzaamheidsakkoord en de daarop gebaseerde prestatieafspraken zijn en worden afspraken gemaakt voor de vervolgperiode.
4. *Ondernemers bewegen energie te besparen*
 We zijn bezig om op de geschikte bedrijvendaken zon pv installaties te realiseren. Dat is nu 40% van het totaal aan bedrijfsdaken waarvan circa de helft nog onbenut is. Voor de top 100 bedrijven in Oss hanteren we actief adviserend toezicht op basis van de energiebesparingsverplichtingen en informatieplicht.
5. *Energie besparen op eigen gemeentelijke activiteiten*
 We verduurzamen ons eigen vastgoed en onze openbare ruimte zoals met de gemeenteraad afgesproken.

Monitoring

De voortgang in de realisering van deze ambities volgen we via de terugkoppelingen die de bovengenoemde projecten met betrekking tot de door hen bereikte resultaten gaan leveren. Om de twee jaar vindt monitoring van de overall bereikte resultaten plaats middels de CE Delft-onderzoeken.

Energie-opwekking

- In 2019 is de gemeenteraad akkoord gegaan met het bestemmingsplan voor Windpark Elzenburg-De Geer. Mede door de COVID-19-maatregelen is de behandeling van de twee bezwaren door de Raad van State vertraagd. Naar verwachting wordt in het 2e kwartaal van 2021 uitspraak gedaan. De eerdere afspraken met de initiatiefnemers Pure Energie en De Wachtmeesters zijn nader uitgewerkt.
- De Nota Grootschalige opwekking van zonne-energie is door de gemeenteraad vastgesteld. En op basis daarvan zijn vier initiatieven in behandeling genomen. Dit heeft geresulteerd in een pilot project van meervoudig grondgebruik en de verlening van de vergunning voor zonneveld De Mun van 6 hectare zonneveld op een totaal oppervlak van 11 hectare. Afgesproken is dat de ervaringen worden geëvalueerd en dat deze samen met een nieuwe tranche van zon-op-land wordt voorgelegd aan de gemeenteraad.
- De gezamenlijke verkenning met gemeente Den Bosch en de provincie Noord-Brabant van de mogelijkheden voor grootschalige energie-opwekking in de Duurzame Polder is afgerond met een rapport dat ter kennis is gebracht van de gemeenteraad. Deze Adviesnota Verkenning Duurzame Polder en het voorstel van het College hebben politiek en maatschappelijk veel stof doen opwaaien. Er heeft een uitvoerig besluitvormingsproces in de gemeenteraad plaatsgevonden. Onderdeel daarvan waren twee qua vorm unieke hoorcommissies : een met initiatiefnemers en tegenstanders en een met externe deskundigen van verschillende disciplines.
- Door de beperkingen als gevolg van COVID-19 is de behandeling vooruitgeschoven. Op 28 januari 2021 heeft de gemeenteraad na een lange en bewogen vergadering besloten om onze voor 2030 resterende energieopgave te gaan realiseren door middel van windmolens in de Geffense en Lithse polder. En dus niet (ook) door grote zonnevelden in deze polder en/of door windmolens op Stijbeemden. Daarbij gaat de gemeente zich maximaal inspannen om de afstand van de bebouwde kommen tot de windmolens zo groot mogelijk te laten zijn, met als uitgangspunt 2 kilometer. Als dat laatste niet mogelijk blijkt, gaat de gemeenteraad zich nader beraden. Dat kan ook betekenen dat gekeken wordt naar mogelijkheden voor invulling van 50 hectare zonnevelden buiten de polder.
- Om een goed beeld te hebben van de werkelijke restopgave wordt die opnieuw berekend per 1 januari 2022.

Van het gas af

Nieuwbouw in Oss is inmiddels verplicht gasloos. We hebben voorbereidingen getroffen voor het presenteren van de concept Transitievisie Warmte die in 2021 moet worden vastgesteld. In dat kader hebben informatiebijeenkomsten voor politiek en publiek plaatsgevonden. Daarbij werken we intensief samen met onder andere de woningcorporaties die als startmotor fungeren voor dit transitieproces.

Inkoop

Naast het in samenwerking met regiogemeenten inkopen van duurzame energie voor eigen gebruik zijn de inkooptrajecten en de inkoopvoorwaarden waar mogelijk voorzien van duurzaamheidseisen zoals energielabels voor voertuigen, circulariteitseisen voor materiaal (bestrating, beschoeiing, rioolbuizen), temperatuureisen voor asfalt.

Eigen vastgoed

Eind 2020 heeft de raad het beleid voor verduurzaming van het eigen vastgoed vastgesteld. De beleidslijn is dat de gemeente voldoet aan de wettelijke regels en normen en dat we verduurzaming van vastgoed op natuurlijke momenten (vernieuwbouw en/of renovatie) doorvoeren. In de Openbare Ruimte zijn allerlei duurzaamheidsmaatregelen getroffen.

Wat hebben we specifiek vanwege COVID-19 gedaan?

- De COVID-19 maatregelen hebben uiteenlopende macro-effecten op de klimaatdoelstelling. Wat dat onder de streep betekent – en voor Oss – is niet te zeggen. Zo is de CO₂-uitstoot van bijvoorbeeld mobiliteit beduidend minder. Het energieverbruik daarentegen door particulieren als gevolg van het meer thuis zijn, is toegenomen. Zij het dat dit door gunstige weersomstandigheden deels wordt gemitigeerd. De hogere energierekening kan voor degenen die zich oriënteren het beslissende duwtje zijn om te investeren. De onzekere economische situatie daarentegen kan investeringsbeslissingen van particulieren en bedrijven ook negatief beïnvloeden.
- De beperkende maatregelen van COVID-19 hadden grote invloed op onze uitgelijnde initiatieven en aanpak. Ook in financieel opzicht. De voorziene inwonerparticipatie-trajecten en besluitvormingsprocedures zijn onder druk gekomen. De fysieke beperkingen en besluiten tot uitstel dan wel behandelen, hebben tot veel commotie geleid. Dat vroeg veel ambtelijke en bestuurlijke aandacht en heeft tot forse extra kosten geleid.
- Om energiebesparing te stimuleren hebben we energiecoaches (vrijwilligers uit Oss) opgeleid. Zij richten zich op: keukentafelgesprekken en warmtewandelingen. Voor beide activiteiten was veel belangstelling maar zij waren niet uitvoerbaar. Gevolg is een langere looptijd van dit project en hogere kosten. Hetzelfde probleem is ook aan de orde bij het project Zon op dak. Dit project ondervindt vertraging bij het bereiken van haar doelstellingen (1000 woningen voorzien van zon-pv) als gevolg van COVID-19. Het bedrijf dat dit project uitvoert, moet extra inspanning leveren en hogere kosten maken. In totaal belopen de kosten voor zover nu bekend ruim € 50.000.
- De energietransitie in Nederland stagneert zoals allerlei onderzoeksrapporten laten zien. Het beroep dat op gemeenten wordt gedaan overstijgt de benodigde instrumenten zoals geld, personele capaciteit en mandaat. Bovendien is de voedingsbodem voor maatregelen bij het publiek en bedrijven maar matig vruchtbaar. Tegenstrijdige onderzoeksresultaten en meningen van deskundigen, politici en Rijk en Provincie werken daarbij averechts. Dat ervaren wij in Oss indringend met betrekking tot de energie-opwekking. Daarom pleiten wij voor een Deltaplan. En wij waren mede-initiatiefnemer vanuit het Duurzaamheidsberaad van de G40-gemeenten om een dringend beroep op de VNG en het Rijk te doen om substantiële ondersteuning op al die terreinen. Dus ook financieel. Anders kunnen wij onze opdracht niet vervullen. Met alle gevolgen van dien op de leefbaarheid nu en in de toekomst.

2.2 Grondstoffentransitie

Doelstellingen

We werken aan de volgende doelstelling(en):

- *Het verminderen van het gebruik van grondstoffen en afval: we willen alsnog zo snel mogelijk in de buurt komen van de landelijke afvaldoelstellingen 2020: 75% afvalscheiding en maximaal 100 kilo restafval per inwoner (de Osse doelstelling is 96 kilo)*
- *We voldoen aan de landelijke afvaldoelstellingen voor 2025: 85% afvalscheiding en 30 kg restafval per inwoner per jaar*

Hoe ver zijn we met het realiseren van onze doelstellingen?

De doelstellingen zijn op dit moment nog ver weg. In 2020 zijn we niet dichterbij gekomen en lopen we zelfs iets verder van de doelstellingen weg. In 2020 hebben we meer afval ingezameld en verwerkt dan in 2019. De hoeveelheid huishoudelijk restafval per inwoner is gestegen naar circa 209 kg restafval (voorlopige raming 2020, 172 kg fijn restafval en 37 kg grof restafval). Het percentage afvalscheiding is met 70% gelijk gebleven. De COVID-19 crisis zorgde voor een toename van het aanbod van restafval. Doordat mensen meer thuis waren is er meer afval geproduceerd dan wij hadden verwacht. Dat constateert ook het Ministerie in algemene zin. Tegelijkertijd zijn de vergoedingen die gemeenten voor recyclebare stromen ontvangen, gedaald wat druk heeft gezet op onze financiële resultaten.

Afgelopen jaar verhoogden we de afvalstoffenheffing (ASH) met 15 %. Deze verhoging was nodig om een groot deel van de gestegen kosten te kunnen betalen. We hadden een groter tekort verwacht, maar door incidentele voordelen hebben we dat op kunnen vangen.

In 2020 is, na eerdere vergeefse pogingen in eerdere jaren, besloten tot een nieuwe aanpak van huishoudelijk afval.

Per 1 januari 2022 gaan we de afvalstoffenheffing verrekenen op basis van vastrecht en betalen per lediging. Vooruitlopend daarop gaan we in 2021 de ophaalfrequenties veranderen en de grijze (rest) container verkleinen en alvast gereed maken voor betalen per lediging en zelfs voor tarifiering op gewicht.

Daarmee is de verwachting dat we de landelijke doelstelling (75% afvalscheiding en maximaal 100 kilo restafval per inwoner) alsnog versneld gaan realiseren.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

- In september 2020 stelden we de nieuwe aanpak voor huishoudelijk afval vast. Vanaf januari 2021 gaat de nieuwe aanpak in, waarmee we naar verwachting de landelijke afvaldoelstellingen dichterbij benaderen.
- Daarnaast zijn voor 2021 nieuwe poorttarieven en een gewijzigd reglement voor het Duurzaamheidsplein Oss vastgesteld. De nieuwe poorttarieven zijn in lijn met de tarieven in de regio en kostendekkend. Het aangepaste reglement moet het aantal bezoekers van buiten de gemeente en van bedrijven/ZZP'ers flink terugbrengen en daarmee ook de hoeveelheid afval die hier gebracht wordt.
- We startten eind 2020 na vaststelling van de nieuwe afvalaanpak een communicatiecampagne waarin we de veranderingen bekend maakten bij onze inwoners. We kenden daarnaast diverse acties door middel van communicatieactiviteiten ten behoeven van de bewustwording.
- Het Duurzaamheidsplein heeft in 2020 veel toestroom gekregen. Enerzijds door een groter aanbod als gevolg van de COVID-19 beperkingen, anderzijds door de aangekondigde tariefsverhogingen. Dat is goed opgevangen. We hebben extra ingezet op toezicht op afvalscheiding op het Duurzaamheidsplein en daardoor hebben we met een groot aantal bezoekers daar toch een positief financieel resultaat gehaald. Daarnaast zijn we in het 3e kwartaal met een pilot gestart om grof restafval op het duurzaamheidsplein te bewerken zodat het voldoet aan de eisen om als fijn restafval te kunnen laten verwerken. Voor het fijn restafval geldt een lager tarief.
- Samen met zeven andere Brabantse gemeenten en de provincie Noord-Brabant, zijn we in 2020 een onderzoek gestart met de vraag: Kan nascheiding van huishoudelijk afval naast bronscheiding een extra bijdrage leveren aan de realisatie van onze doelstellingen? Om daarmee voor Oss te bekijken of we verdere kostenstijging kunnen beperken en meer milieurendement kunnen realiseren.

- We kenden diverse acties voor zwerfafval. Daarbij heeft de speciale kinderclub de MikMakkers zich ingezet om zwerfafval op te ruimen.
- We bezochten scholen en bewoners om hen te informeren over afval en het belang van scheiden daarvan.

Wat hebben we specifiek vanwege COVID-19 gedaan?

- Het college heeft besloten om de activiteiten met betrekking tot afval als cruciaal te bestempelen. We hebben extra maatregelen getroffen zoals onder andere voor persoonlijke beschermingsmiddelen zoals mondkapjes, handschoenen en huur van extra voertuigen (onder andere omdat beladers in verband met noodzakelijk afstand houden niet met zijn drieën in één vrachtauto konden zitten).
- Het Duurzaamheidsplein Oss is open gebleven. Er ontstond een grote toeloop, wat leidde tot veel meer afval en daarmee tot meer handelingen met betrekking tot afvoer en afzet van dit afval. De Kringloopwinkel sloot in deze periode, maar het sorteren van de gebrachte spullen via het Duurzaamheidsplein ging door. Daarnaast is er bedrijfsafval ingezameld, omdat een aantal bedrijven tijdens COVID-19 hun bedrijven hebben gerenoveerd/vernieuwd.
- Sommige afvalstromen konden door stagnatie in de afzetmarkt, zoals bij textiel, door COVID-19 niet meer afgevoerd worden. Hiervoor zijn oplossingen gevonden.
- Een aantal inzamelroutes oud papier en karton is niet uitgevoerd door verenigingen, doordat vrijwilligers het niet veilig vonden. Hiervoor is eigen personeel ingezet/hierdoor is een aantal routes tijdelijk niet ingezameld.
- Ook is er minder zwerfafval door vrijwilligers en MikMakkers opgeruimd om reden van veiligheid (mondkapjes, eten- en drankverpakkingen die mogelijk besmet zijn).

2.3 Klimaatrobuuster en meer biodiversiteit

Doelstellingen

We werken aan de volgende doelstelling(en):

- *We zijn in 2050 klimaatrobuust*
- *We vergroten de biodiversiteit in onze leefomgeving*

Hoe ver zijn we met het realiseren van onze doelstellingen?

Ruimtelijke gevoeligheden voor extreme neerslag, hitte en droogte zijn in de [Osse klimaatatlas](#) globaal in beeld gebracht. Op basis hiervan benutten we nu kansen in projecten en ontwikkelen we de strategie voor een klimaatrobuust bebouwd gebied op langere termijn. Dit laten we ook terugkomen in de Omgevingsvisie waaraan wordt gewerkt. In de verkennende nota Gebiedsvisie Vitaal Buitengebied zijn aanbevelingen opgenomen.

Voor verbetering van de biodiversiteit is een ambitie en kansenkaart in ontwikkeling als uitwerking van de routekaart Groen Blauw Natuur en ten behoeve van kansen voor versteviging van natuur in projecten.

Het project Meanderende Maas draagt bij aan het terugbrengen van risico's van mogelijke schade bij extreme afvoeren van de Maas. Voor ons grondgebied participeren wij hier in en zoeken we actief naar meekoppelkansen. Inmiddels is de planuitwerkingsfase begonnen.

In het afgelopen jaar is de verkenning voor het volgende dijkversterkingstraject van Ravenstein naar Grave gestart. Wij participeren in het bredere overleg voor verbetering van waterveiligheid vanuit de gehele Maas.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

- Met de regio hebben we de klimaatatlas verder uitgebouwd (as50.klimaatatlas.net) en heeft overleg en studie plaatsgevonden naar aanpak, strategie en maatregelen.
- In verschillende IUP projecten is de noodzaak en kans voor klimaatadaptatie en biodiversiteitsverbetering afgewogen en uitgevoerd. Het gaat dan vooral om het afkoppelen van regenwater van gemengde riolering, ruimte voor vasthouden van regenwater en invulling van klimaatrobuust groen.

- Bij ruimtelijke inrichtingsplannen hebben we de noodzaak en/of kansen voor klimaatadaptatie en biodiversiteitsverbetering meegewogen. Op die manier bouwen we ervaring op die we bij herformulering van beleid gebruiken. Zo ook in de op te stellen Omgevingsvisie.
- Samen met de As50+ partners zijn we aangesloten bij Operatie Steenbreek. Voor een derde keer hebben we het najaar met een regentonactie inwoners geïnformeerd over klimaatverandering en gestimuleerd hier zelf ook actie in te ondernemen.
- Onze gemeente Oss was in de 2^e week van oktober 2020 gastheer van de Nationale Groendag. Door de COVID-19 maatregelen was deze conferentie dit keer digitaal. Wij hebben hiermee de kans gepakt om te laten zien hoe groen Oss is en wat wij doen voor een groenere omgeving. Uit de reacties bleek dat dit voor de deskundige presentatrice en voor menige deelnemer een aangename verrassing was.
- Enkele schoolpleinen hebben met ondersteuning van provinciale subsidie en gemeentelijke middelen schoolpleinvergroening uit kunnen voeren.
- Uit het uitvoeringsprogramma 2020 van de Routekaart Groen Blauw Natuur is aanplant van bomen uitgevoerd respectievelijk voor een volgende fase voorbereid.
- De vitaliteit van ons bomenbestand staat onder druk door verschillende ziekten (essensterfte, kastanjabloedingsziekte, iepenziekte), droogte en door veroudering van bomen. We worden in toenemende geconfronteerd met onderhoud-, overlast- en herinrichtingssituaties waardoor bomen moeten worden verwijderd. Dit vergroot de vervangingsopgave om een wenselijk groeiend bomenbestand te krijgen. Met de in de begroting opgenomen middelen willen we dit in de komende jaren opvangen.
- Door COVID-19 maatregelen hebben we de projecten gericht op bewonersparticipatie in vergroening van de eigen woonomgeving niet actiever gepromoot.
- In het waterveiligheidstraject Meanderende Maas zijn de nodige ontwikkelingen aan de orde geweest. In april werd in Oss door alle partners in de samenwerking een handtekening gezet voor aanpak van de planuitwerkingsfase.
- Er is een verkenning voor dijkversterking van het traject Ravenstein-Cuijk opgestart waarin Oss voor het deel Ravenstein-Velp participeert.

Wat hebben we specifiek vanwege COVID-19 gedaan?

COVID-19 maatregelen hebben beperkingen opgelegd aan de organisatie van participatie met bewoners en instellingen, in het voeren van risicodialogen ten behoeve van klimaatadaptatie en in het stimuleren en faciliteren van bewonersinitiatieven in de openbare ruimte.

2.4 Kansgestuurd beheren van de openbare ruimte

Doelstellingen

We werken aan de volgende doelstelling(en):

- *De tevredenheidsscore voor onderhoud op de Veiligheidsmonitor is 70% of meer*
- *Beheer en onderhoud zijn doelmatig en toekomstbestendig*

Hoe ver zijn we met het realiseren van onze doelstellingen?

In de veiligheidsmonitor 2019 oordeelt 77,5% van de inwoners tevreden te zijn over onderhoud van de openbare ruimte. Ten opzichte van de meting 2017 is dit een lichte stijging. Daarmee wordt dan aan de doelstelling (minimaal 70%) voldaan. De beleidsschouw op de onderhoudskwaliteit laat een nagenoeg zelfde resultaat zien als in 2019. Voor alle gebieden, met uitzondering van de centra, voldoen we daarmee ruim aan het vastgestelde uitgangspunt. In de centra voldoen we niet aan het beoogde niveau van Goed.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

- In 2020 lagen we op schema met uitvoering van het IUP (Integraal UitvoeringsPlan). We hebben voor een nieuwe periode het IUP geactualiseerd met projecten in de openbare ruimte voor de komende jaren. In het plan hebben we enkele verbeteringen doorgevoerd waarmee met name meer inzicht op maatschappelijke effecten van projecten ontstaat.

- De planmatige uitvoering van dagelijks en groot onderhoud heeft doorgang kunnen vinden met op onderdelen aanpassingen door COVID-19 maatregelen. We hebben extra inspanning gepleegd op met name zwerfafval. We zagen met name in het voorjaar een toename van zwerfafval en zwerfafvalmeldingen.
- In het voorjaar hebben we het plaatsingsplan voor afvalbakken afgerond. Voor een betere grip op preventie van zwerfafval zijn op basis van geactualiseerde criteria afvalbakken herplaatst, verwijderd en vervangen.
- Een aangepaste preventie en bestrijding van de eikenprocessierups heeft (in combinatie met andere klimatologische omstandigheden) tot aanzienlijk minder overlast geleid dan in voorgaande jaren.

Wat hebben we specifiek vanwege COVID-19 gedaan?

- Met name in het voorjaar was er sprake van toename van zwerfafval en zwerfafvalmeldingen door de combinatie van weer en COVID-19 maatregelen. Hierop hebben we extra inspanning gepleegd.
- Ten behoeve van de veiligheid van bezoekers hebben we in het centrum (tijdelijke) maatregelen in de vorm van wegmarkeringen en bebording geplaatst.

2.5 Een veilig en gezonde leefomgeving

Doelstellingen

We werken aan de volgende doelstelling(en):

- *Een adequate invulling van wettelijk milieutaken*
- *Verbetering van lucht-, bodem- en waterkwaliteit*
- *Een integrale, gebieds- en ontwikkelingsgerichte benadering van milieutaken, afgestemd op maatschappelijke opgaven*

Hoe ver zijn we met het realiseren van onze doelstellingen?

De komst van de Omgevingswet betekent ook een wijziging van de milieuregelgeving en van de wettelijke taken. In 2020 zijn de wijzigingen verkend en we zijn gestart met de voorbereiding op de nieuwe bodemtaken, de overgang van externe veiligheid naar omgevingsveiligheid en binnen de werkgroepen van omgevingsplan en omgevingsvisie zijn de milieubeleidspunten ingebracht.

In enkele concrete projecten werken we samen aan verbetering van lucht-, bodem- en waterkwaliteit.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

- Een raadsbesluit tot medeondertekening van het Schone Lucht Akkoord (SLA) hebben we vertaald door als Oss het initiatief te nemen voor een regionale aanpak. Dit is gelukt. De regio Noordoost-Brabant is de eerste regio in ons land die als zodanig meedoet. De gezamenlijke ambitie met betrekking tot luchtkwaliteit werken we uit in een concreet pakket van uitvoeringsmaatregelen.
- Een handreiking voor toepassing van PFAS-houdende grond is vastgesteld waarmee een impasse in de voortgang van projecten werd doorbroken.
- We hebben een intern advies opgesteld voor het intrekken van milieuvergunningen in relatie tot veehouderij en verlenen van bouwvergunningen en nieuwe bestemmingsplannen in relatie tot de stikstofdepositie.
- Ontwikkelingen als stort van granuliet, aanpak stikstof, planMER mestbewerkingsinstallaties hebben we actief gevolgd en vertaald naar wat dat voor Oss betekent.
- Met de provincie Noord-Brabant en eigenaren van grondwaterverontreinigingen in de stad Oss hebben we gewerkt aan een beheersplan waarover in 2021 een besluit wordt genomen.

Wat hebben we specifiek vanwege COVID-19 gedaan?

- Het bewustzijn van de relatie van luchtkwaliteit met gezondheid is in 2020 sterk toegenomen en dit versterkte het belang voor het (juist) meten van luchtkwaliteit.
- Samen met de regionale gemeenten hebben we het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat verzocht een RIVM ankerstation voor luchtmetingen in de regio NOB te krijgen. Toekomstige initiatieven voor luchtmetingen in Oss kunnen daaraan gekoppeld en geïkt worden. Het verzoek krijgt in 2021 een vervolg en staat in direct verband met het landelijk onderzoek door RIVM over COVID-19, luchtkwaliteit en veedichte gebieden.

3. Programma-informatie

3.1 Duurzaamheid

In dit programma staan de duurzaamheidsinspanningen in de pijler Planet centraal. Daarbij wordt de combinatie gezocht met mogelijkheden vanuit de beide ander pijlers. Voorbeelden daarvan zijn de aandacht voor welzijn en veiligheid in de inrichting van de openbare ruimte, de inschakeling van vrijwilligers en mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt en het creëren van een aantrekkelijke woon- en vestigingsomgeving. De Global Goals die bij dit programma horen zijn: goede gezondheid en welzijn, schoon water en sanitair, duurzame energie, duurzame industrie, innovatie en infrastructuur, duurzame steden en gemeenschappen, klimaatactie, leven op het land en partnerschappen om doelen te bereiken.

3.2 Indicatoren

Indicator	Bron	2017	2018	2019	2020	Streef-waarde
Tevredenheid onderhoud verhardingen, groen	Veiligheidsmonitor	77,1%	1)	77,5%	1)	>= 70%
Onderhoudsniveau	Gemeente, beleidsmonitor	Basis Basis	Basis Basis	Basis Basis	Basis Basis	Goed (Centra) Sober (overig)
Kostendekkende rioolheffing	Plan Watertaken	100%	100%	100%	100%	100%

1) Landelijke Veiligheidsmonitor vanaf 2017 tweejaarlijks

3.3 Waar staat je gemeente

In de volgende tabel geven we de verplichte indicatoren vanuit waarstaatjegemeente.nl weer. Om de cijfers van Oss te kunnen plaatsen hebben we daarnaast een referentiemeting opgenomen. We gebruiken hiervoor de gemiddelde waarde van geheel Nederland omdat gemiddelde gemeente naar grootteklasse van 50.000 tot 100.000 inwoners ontbreekt.

Indicator	Oss	Referentie	Jaar
Omvang huishoudelijk restafval (kg) per inwoner	160,8	163	2019
Hernieuwbare elektriciteit	6,5%	17,6%	2018

4. Wat zouden we anders kunnen doen?

De opgaven in dit programma zijn groot en nemen, mede door maatregelen van hoger overheden, toe. Ook de complexiteit is groot, niet alleen technisch maar ook wat betreft het politieke en maatschappelijke draagvlak. Omdat het deels nieuwe opgaven zijn waarmee we niet eerder ervaring hebben opgedaan, is het een zoektocht naar de juiste weg om het doel te bereiken. Qua middelen en mankracht vraagt dat een nieuw evenwicht tussen ambities en middelen en mankracht.

Programma 6. Vitale economie

1. Inleiding

Bijna het hele jaar 2020 heeft in het teken gestaan van de COVID-19 crisis. Het hele team economie heeft klaargestaan voor ondernemers die op zoek waren naar informatie, de juiste doorverwijzing zochten naar de steunmaatregelen, een luisterend oor nodig hadden of die ondanks de lastige situatie kansen zagen voor de start, de groei, de uitbreiding of de vestiging van een onderneming in Oss. Via enquêtes, nieuwsbrieven, informatie op de website en persoonlijk contact hebben we contact gehouden en mee gezocht naar mogelijkheden. Tot op heden heeft de diversiteit van sectoren ervoor gezorgd dat de Osse economie in de kern overeind is gebleven. Er is zelfs een record hoeveelheid (22,4 ha) bedrijfsgrond uitgegeven. Natuurlijk extra aandacht is en blijft nodig voor de kwetsbare sectoren horeca, toerisme, evenementenbranche, retail, kappers en schoonheidsspecialisten die allemaal hard geraakt zijn door de diverse lockdowns.

De bijzondere situatie heeft er ook voor gezorgd dat fysieke bijeenkomsten werden omgezet in digitaal. Toch is het gelukt lopende projecten door te zetten en zelfs nieuwe initiatieven te nemen. De waardering van de ondernemers m.b.t. de actieve houding was groot. De aanpak in Oss met een speciaal COVID-19 team economie is in de Veiligheidsregio vaak genoemd als goed voorbeeld voor anderen.

2. Programma-onderdelen

2.1 Versterken van een toekomstbestendige arbeidsmarkt

Doelstellingen

We werken aan de volgende doelstelling(en):

- *Bedrijven in Oss beschikken op het juiste moment over de juiste hoeveelheid mensen, met de juiste kwalificaties op de juiste plek. Meetbaar in een lagere werkloosheid en een afname van het aantal en de looptijd van vacatures*
- *We brengen talentontwikkeling en valorisatie tussen onderwijsinstellingen en (MKB)bedrijven tot stand*
- *We interesseren hoger opgeleid talent voor onze lokale arbeidsmarkt*

Voor overige arbeidsmarkt-doelstellingen zie programma 2. Werk, inkomen en onderwijs.

Hoe ver zijn we met het realiseren van onze doelstellingen?

De Osse arbeidsmarkt staat er naar omstandigheden goed voor. Het aantal faillissementen is laag, het aantal WW en bijstandsaanvragen stijgt licht, maar blijft (gelukkig) achter bij het landelijk gemiddelde. Toch is het juist nu belangrijk om omscholing en bijscholing centraal te stellen in het (arbeidsmarkt)beleid en de uitvoering. Daarom werkt de gemeente samen met de Talentencampus Oss aan de ontwikkeling van diverse learning communities. Deze opereren op het snijvlak van digitalisering, duurzaamheid, werken, leren en ondernemerschap. Zo zijn we nu bezig om vaardigheden digitaal vast te leggen in zogenaamde open badges. Een digitaal certificaat voor een specifieke vaardigheid. Aanvullend aan het onderwijsdiploma kunnen open badges leiden tot een versnelde match tussen vraag en aanbod op de arbeidsmarkt.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

- We hebben de basis gelegd voor de doorontwikkeling van doorlopende leerlijnen. Dit hebben we samen met de Talentencampus, de Leijgraaf en het Osse MKB gedaan. Dit hebben we gedaan op de gebieden;
 - o 1. Digitale vaardigheden
 - o 2. Agri food/duurzaamheid
- We hebben een subsidieaanvraag ingediend - samen met de talentencampus en het onderwijs - voor Oss als een digitale werkplaats bij de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland.
- We zijn in 2020 begonnen en hopen in 2021 de data volwassenheid van het Osse bedrijfsleven in kaart te kunnen brengen.

- Samen met de Kracht van Nieuw Business zijn er tot op heden ruim 40 Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen certificaten (MVO certificaten) uitgereikt. Ook zijn er 21 revolverende leningen verstrekt aan Osse MKB'ers/startende ondernemingen om de (werkgelegenheids) groei aan te jagen. Met de verstrekte vouchers wordt een bijdrage geleverd aan de creatie van 46 tot 68 arbeidsplaatsen in Oss. En is een indicatief investeringsvolume van € 2,4 miljoen voorzien.
- We blijven inzetten op (online) Citymarketing, gericht op het aantrekken van hoger opgeleid talent.
- We nemen deel aan carrièrebeurzen namens en met Osse bedrijfsleven (TU Eindhoven) .
- We denken actief mee en leveren input voor de nieuwe strategie van Agrifood Capital (AFC). Daarnaast zorgen we dat de activiteiten van AFC Werkt (rondom strategische personeelsplanning) nadrukkelijk onder de aandacht worden gebracht van het Osse bedrijfsleven.

Wat hebben we specifiek vanwege COVID-19 gedaan?

- We hebben onze dienstverlening aan ondernemers onverminderd doorgezet via ondernemerszaken@oss.nl.
- We hebben sinds de start van de COVID-19 crisis in februari/maart 2020 de consequenties van COVID-19 in beeld gebracht door middel van persoonlijke gesprekken met ondernemers en met behulp van een periodieke enquête. Deze enquêtes zijn uitgezet onder het Osse bedrijfsleven. Daarin hebben we vragen gesteld om peilen waar het Osse mkb/bedrijfsleven nu staat en waar de behoefte aan ondersteuning ligt. We hebben naar aanleiding van de enquêtes en vragen diverse maatregelen getroffen om ondernemers te helpen zoals het (tijdelijk) niet heffen van parkeergelden in het centrum, verruimen van de betalingstermijnen en verruimen van terrassen.
- We hebben een speciale website opgesteld met daarop een overzicht van de nationale en lokale steunmaatregelen voor het Osse bedrijfsleven. Veel van die steunmaatregelen zijn via ons loket ondernemerszaken verder onder de aandacht gebracht bij ondernemersverenigingen.
- Al deze activiteiten zijn opgezet vanuit het COVID-19 team economie. Dit team is direct opgezet na het uitbreken van het COVID-19 crisis in Oss als vraagbaak voor ondernemers. Dit team heeft mails en telefoontjes van bezorgde ondernemers afgehandeld, onderzoek gedaan naar de stand van zaken en nieuwe initiatieven opgezet; waaronder de ondernemersenquêtes.
- Daarnaast is er een COVID-19 intake team opgezet waarin de vragen van ondernemers die betrekking hadden op de COVID-19 maatregelen snel en multidisciplinair werden afgehandeld. Hierbij stond het denken in mogelijkheden voorop.
- De aanpak via een COVID-19 team economie en COVID-19 intake team is in de Veiligheidsregio vaak genoemd als goed voorbeeld.

2.2 Versnellen van de transitie naar een duurzame circulaire economie

Doelstellingen

We werken aan de volgende doelstelling(en):

- *Het bedrijfsleven in Oss voldoet aan het Nationaal Energieakkoord en het Nationaal Grondstoffenakkoord. Dit houdt in dat Oss in 2050 energieneutraal en volledig circulair is*

Hoe ver zijn we met het realiseren van onze doelstellingen?

We maken belangrijke stappen op het gebied van bewustwording en bevordering van circulariteit en energiebesparing. De doelstellingen zijn echter niet direct meetbaar.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

Vanuit het team economie ondernemen we actie om het belang van energiebesparing en circulariteit onder ondernemers te bevorderen. Daarvoor zijn bestaande activiteiten voortgezet en ook nieuwe gestart.

- De Kracht van New Business Oss begeleidde in 2020 tien bedrijven bij de invoering van het Business Model Template. Dit innovatieve model richt zich op het circulair maken van bedrijfsprocessen.

- Via ODBN is weer adviserend toezicht uitgevoerd met oog op besparing en naleving van de energiebesparingsplicht. Er zijn in 2020 32 bezoeken aan bedrijven gebracht. Dit heeft een besparing opgeleverd aan gas, elektriciteit en CO2 die gelijk staat aan 98 huishoudens/0,3 windturbines. Het totaal na drie jaar staat op 331 huishoudens/0.9 windturbines.
- Via een ludieke actie met chocoladerepen rondom Zon op bedrijfsdak voor ondernemers vroegen we in samenwerking met HAN studenten en ESCO's aandacht voor het plaatsen van zonnepanelen.
- We bezochten vijf bedrijven in de Week van Circulaire Economie en maakten hierover een podcast.
- We ontwikkelden een vernieuwend onderwijsproject Global Goals samen met de HAN, Kracht van New Business en ondernemers.
- We organiseerden samen met studenten van de HAS Hogeschool op 22 juni het landelijk event Dag van de Duurzame Verpakkingen in Dome-X. Ruim 200 studenten en bedrijven volgden de livestream.
- We sloten een regiodeal voor het Innovatieprogramma Circulaire Verpakkingen Oss. In dit programma werken we de komende drie jaar nauw samen met HAS Hogeschool, bedrijven uit de verpakkingsketen, Kracht van New Business en Talentencampus Oss. Ook werken we nauw samen met het Circular Food Center in Meierijstad.
- Dit jaar vond de vijfde editie plaats van de HAS Hogeschool Minor met als thema Oss in 2050. Veertig studenten brachten de toekomst in beeld voor o.a. Moleneind/Landweer en het centrum. We stelden een portfolio EDuurzame economie samen met mooie duurzame producten van 50 ondernemers en organisaties en verspreidden deze onder ondernemers en stakeholders.
- We organiseerden op 8 september 2020 samen met de Kracht van New Business Oss het event Toekomstbestendig organiseren.
- Samen met VNO-NCW en OIK onderzoeken we de mogelijkheden van duurzame bedrijventerreinen op Moleneind/Landweer.
- De plannen van Heesch West als duurzaam bedrijventerrein voor de toekomst zijn verder uitgewerkt. In 2021 wordt het bestemmingsplan vastgesteld.
- We communiceerden over onze projecten op www.duurzaamoss.nl.

Wat hebben we specifiek vanwege COVID-19 gedaan?

- Geplande activiteiten en fysieke bijeenkomsten zijn zoveel mogelijk omgezet in online bijeenkomsten.

2.3 Realiseren van voldoende en innovatieve werklocaties voor bedrijven in Oss

Doelstellingen

We werken aan de volgende doelstelling(en):

- *We hebben voldoende en geschikte mogelijkheden voor bedrijfshuisvesting op onze bedrijventerreinen*
- *Bedrijventerrein Vorstengrafdonk is in 2022 volledig uitgegeven*

Hoe ver zijn we met het realiseren van onze doelstellingen?

De kavels op het bedrijventerrein Vorstengrafdonk zijn in het afgelopen jaar allemaal gereserveerd/uitgegeven. Er is ook een wachtlijst voor als er reserveringen afvallen.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

- De accountmanagers hebben ingespeeld op de vraag van ondernemers naar bedrijventerreinen. Op dit moment zijn geen nieuwe kavels meer uitgifbaar en is er sprake van een wachtlijst. In 2020 zijn de laatste kavels op Het Wargaren in Lith en De Bulk in Ravenstein verkocht. Net als op Vorstengrafdonk zijn op De Geer momenteel de laatste kavels gereserveerd. Hiermee gaan we vast lopen en het is zaak nu zo snel mogelijk nieuwe huisvestingsalternatieven voor diverse soorten van bedrijven te gaan ontwikkelen. Ook Pivot Park loopt tegen haar fysieke grenzen op. Extra ruimte is dringend noodzakelijk om de gestelde ambities te realiseren. Door een grondruil met MSD hebben we de komst van Pharming naar Oss gefaciliteerd.

- Voor de toekomst zijn we via de taskforce wonen en werken op zoek naar nieuwe werklocaties in Oss.
- In de GR Heesch West werken we aan de afronding van het bestemmingsplan dat in 2022 ruimte moet gaan bieden aan bedrijven (ook uit Oss).
- In de regio Noordoost-Brabant is gestart met een onderzoek naar toekomstige bedrijventerrein locaties.
- In het 1-loket werken we regionaal samen om een goede plek voor bedrijven te zoeken.
- Er is gestart met een onderzoek naar een ontwikkel- en expertisecentrum Duurzame Eiwitten (ODE) als nieuwe en duurzame motor voor de economie in Noordoost-Brabant.

Wat hebben we specifiek vanwege COVID-19 gedaan?

Niet van toepassing.

2.4 Samenwerking en profilering

Doelstellingen

We werken aan de volgende doelstelling(en):

- *Oss staat in de top 5 van logistieke hotspots in Nederland*
- *Oss wordt herkend als dé 'Industrial hotspot' voor medicijnontwikkeling en productie in Nederland*
- *Oss is nationaal een krachtige speler binnen de sector Agrifood*

Hoe ver zijn we met het realiseren van onze doelstellingen?

- De regio Noordoost-Brabant (NOB) staat op plaats 8 in de lijst logistieke hotspots in Nederland. Er zijn enkele bekende logistieke bedrijven gevestigd in Oss die ook nog eens voorop lopen in innovatie en duurzaamheid met onder andere zonnepanelen op vrachtauto's.
- Oss en de regio NOB is een krachtige speler binnen de sector Agrifood. Met name de verpakkingen en activiteiten van groothandel- en distributie staan in de spotlights. Het landelijke distributiecentrum van Plus komt in Oss en het is nu al duidelijk dat dit een belangrijke spin off krijgt met betrekking tot duurzame verpakkingen, circulariteit en inclusief ondernemerschap.
- Oss staat volop in de belangstelling met de keten van Life Science & Health. Het bedrijf Movianto op Vorstengrafdonk is het afgelopen jaar vaak in het nieuws geweest met hun distributieactiviteiten van het COVID-19 vaccin. Oss lag al die tijd in het centrum van Nederland en is om die reden nog meer bekend geworden als belangrijke speler in deze topsector. De hele keten van medicijnontwikkeling tot productie en distributie is te vinden op de bedrijventerreinen in Oss en de campus Pivot Park groeit uit tot een broedplaats voor deze topsector. Er is om die reden veel vraag naar ruimte voor bedrijven in deze sector (bestaand en nieuw).

Wat hebben we hiervoor gedaan?

- Logistieke hotspot: Het Regiopofileringsteam Vijfsterrenlogistiek zet de regio op de kaart als logistieke hotspot met promotie- en acquisitieactiviteiten.
- Binnen de nationale sector Life Sciences heeft Pivot Park inmiddels een stevige positie verworven. Sinds de start is de community aan bedrijven en medewerkers op het park flink gegroeid. Via actief aandeelhouderschap in Pivot Park bouwen we samen met de directie en met de provincie Noord-Brabant deze positie en community verder uit.
- Logistieke bedrijven en gemeenten Oss, 's-Hertogenbosch, Meierijstad, het Land van Cuijk en Rabobank werken samen in Vijfsterren Logistiek. De samenwerking is gericht op nieuwe bedrijvigheid in de logistiek en een sterke verbinding tussen onderwijs en het bedrijfsleven. We intensiveren komende jaren de afstemming tussen het programma van Vijfsterren Logistiek en de activiteiten binnen de lokale logistieke platforms in Meierijstad, Oss en 's-Hertogenbosch.
- We zoeken de Rijksoverheid op om te pleiten voor een veiligere en betere doorstroming van de A50/A59 en voor verbetering van onze spoorverbinding met Gelderland. Dat doen we in afstemming met het bedrijfsleven en de provincies Noord-Brabant en Gelderland (zie ook het programma 7. Mobiliteit).

- We verbinden de Osse agrifoodondernemers en brengen maatschappelijke voedselthema's als duurzame eiwitten, voedselverspilling en verdienmodellen onder de aandacht. Zo vergroten we de toekomstbestendigheid van onze agrifoodsector.

Wat hebben we specifiek vanwege COVID-19 gedaan?

- We hebben door middel van enquêtes en persoonlijk contact de situatie van ondernemers gepeild. Waar dat nuttig en nodig was hebben we ingespeeld op de kansen en de wensen die ondernemers hadden (helpen verdienen).
- We hebben actief informatie gedeeld over steunmaatregelen via de website.
- We hebben samen met ondernemersverenigingen gezocht naar mogelijkheden om steun te geven aan getroffen ondernemers.

3. Programma-informatie

3.1 Duurzaamheid

Dit programma levert een bijdrage aan meerdere doelen uit de duurzaamheidscircel, vooral aan de profit-kant, waarbij people en planet ook goede aandacht krijgen:

- Arbeid: Door te streven naar een maximale werkgelegenheidsfunctie leveren we een bijdrage aan meerdere indicatoren zoals besteedbaar inkomen, armoede, jeugdwerkloosheid en verhuissaldo.
- Kennis: Het opleidingsniveau van de beroepsbevolking en dus de aanwezigheid van hoger onderwijs is de sleutel tot de toekomst. We zetten dan ook maximaal in op samenwerking met bijvoorbeeld Avans, HAS, HAN en universiteiten in onze nabijheid.
- Ruimtelijke vestigingsvoorwaarden: we kijken kritisch naar ons ruimtegebruik, onder andere door toepassing van de 'Ladder duurzame verstedelijking'. Bij de ontwikkeling van bedrijventerrein Heesch West is dit een belangrijke factor. We hebben hier regionaal afstemming over.
- Daarnaast ontwikkelen we projecten en activiteiten die de transitie binnen het bedrijfsleven naar een duurzame en circulaire economie moeten versnellen (zie paragraaf 2.2).

De global goals die bij dit programma horen zijn: geen armoede, kwaliteitsonderwijs, duurzame energie, fatsoenlijk werk en gezonde economie, duurzame industrie, innovatie en infrastructuur, duurzame steden en gemeenschappen, verantwoorde consumptie en productie en partnerschappen om doelen te bereiken.

3.2 Indicatoren

Indicator	Bron	2017	2018	2019	2020	Streef-waarde
Werkgelegenheid	OssStat*	39.512	40.310	42.917		41.310
Vestigingsklimaat	Benchmark Ondernemersklimaat	6,8				7.0
Vestigingsklimaat	Peiling 'MKB vriendelijkste gemeente'		7,2			7.0
Ranking 'Logistieke hotspots'	www.logistiek.nl	5	7	7	8	5

* Gebruikt zijn de LISA-cijfers, die zijn berekend op basis van KvK-gegevens aangevuld met steekproefonderzoek onder bedrijven. De cijfers zijn een schatting van de werkgelegenheid van halverwege het jaar ervoor. In landelijk LISA-verband wordt ervoor gekozen om jaarlijks de historie met terugwerkende kracht te actualiseren. De cijfers zijn terug te vinden in OssStat onder het kopje Economie.

3.3 Waar staat je gemeente

In de volgende tabel geven we de verplichte indicatoren vanuit [waarstaatjegemeente.nl](https://www.waarstaatjegemeente.nl) weer. Om de cijfers van Oss te kunnen plaatsen hebben we daarnaast een referentiemeting opgenomen. We gebruiken hiervoor de gemiddelde waarde van gemeenten in de grootteklasse van 50.000 tot 100.000 inwoners.

Indicator	Oss	Referentie	Jaar
Functiemenging (verhouding tussen banen en woningen, 0 is alleen wonen, 100 is alleen werken)	51,8	52,2	2019
Vestigingen bedrijven per 1.000 inwoners 15-64 jaar	107,8	129,6	2020
Banen 15-64 jaar per 1.000 inwoners	721,9	792,1	2020

4. Wat zouden we anders kunnen doen?

In het programma zetten we in op kwantitatieve groei van de economie met oog voor de transities op het gebied van energie en circulariteit. We besteden veel aandacht aan topsectoren als motor van de economie en beschikbaarheid van bedrijventerreinen.

De COVID-19 crisis heeft ons geleerd dat diversiteit in sectoren t.b.v. weerbaarheid en veerkracht, samenwerking en digitalisering voor succes in de toekomst belangrijk zijn. Iedereen moet mee kunnen doen en werk is een belangrijke voorwaarde voor leven en welzijn van iedereen. Daar willen we in de economische strategienota aandacht aan besteden.

We gaan voor een weerbare toekomstbestendige economie waar kwaliteit gaat voor kwantiteit en een ontwikkeling van wonen, werken, bereikbaarheid en meedoen hand in hand gaan.

Programma 7. Mobiliteit

1. Inleiding

We beschouwen de mogelijkheden om ons te verplaatsen als vanzelfsprekend. Een goede bereikbaarheid stelt ons in staat te werken, te recreëren, voor onszelf en anderen te zorgen. Maar onze verplaatsingen kunnen ook onwenselijke effecten hebben in onze omgeving, zoals onveiligheid en overlast in de vorm van geluid of parkeerdruk. De COVID-19 crisis heeft laten zien dat verplaatsingen ook niet altijd nodig zijn of op een andere, alternatieve manier kunnen. In Oss willen we de verplaatsingen mogelijk maken maar wel met een goede balans tussen bereikbaarheid, verkeersveiligheid en leefbaarheid.

2. Programma-onderdelen

2.1 Bereikbaarheid

Doelstellingen

We werken aan de volgende doelstelling(en):

- *Het behouden van een goede bereikbaarheid*

Hoe ver zijn we met het realiseren van onze doelstellingen?

Voor het behoud van een goede bereikbaarheid investeren we in de verbetering van de doorstroming op het hoofdwegennet. Zo werkten we in 2020 verder aan de bereikbaarheid van het centrum en de noordelijke woonwijken. Samen met andere stakeholders uit de regio hebben we meegewerkt aan de strategische agenda voor de bereikbaarheid op de corridor A50 Nijmegen Eindhoven.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

- In 2020 hebben we een onderzoek uitgevoerd naar de bereikbaarheid van Oss Noord. We hebben verschillende scenario's opgesteld voor de aanleg van een ontsluitingsweg ten noorden van Oss. In de podiumbijeenkomst van november 2020 hebben we de scenario's toegelicht. Besluitvorming volgt in 2021.
- Om de doorstroming op de Singel 40-45 te verbeteren hebben we onderzocht of 'slimme verkeerslichten' een oplossing kunnen zijn. De resultaten van dit onderzoek presenteerden we ook op de podiumbijeenkomst. Ook hiervoor volgt de besluitvorming in 2021.
- We startten met de voorbereidingen voor de herinrichting van de Hertogensingel. De scenario's voor herinrichting werken we in 2021 verder uit.
- In het kader van de ontwikkeling van het Walkwartier werkten we een plan uit voor herinrichting van Carmelietenstraat en Burgwal. Hierbij wordt een inrichting als fietsstraat overwogen, waarbij ook de Haarviltstraat wordt meegenomen. Zo sluiten we aan op de bestaande fietsstraat. Dit draagt bij aan een goede fietsbereikbaarheid van het centrum. In 2021 wordt hierover een besluit genomen.
- In het centrum hebben we het kentekenparkeren ingevoerd en zijn de dynamische afsluitingen vervangen.
- Samen met de regio, provincies Noord-Brabant en Gelderland, Rijkswaterstaat en het bedrijfsleven stelden we de strategische agenda op voor de aanpak van de corridor A50 Nijmegen-Eindhoven. De strategische agenda is in het najaar in het Bestuurlijk Overleg MIRT vastgesteld. In 2021 werken we de strategische agenda uit in een uitvoeringsprogramma.

Wat hebben we specifiek vanwege COVID-19 gedaan?

- In de periode van maart tot en met juli 2020 hebben we de handhaving van het betaald parkeren stopgezet omdat er geen noodzaak was vanwege lage parkeerdruk, om de ondernemers in het centrum te ondersteunen en om geen risico te nemen op besmetting bij parkeerautomaat. Het gevolg is dat de inkomsten voor het parkeerbedrijf fors zijn afgenomen.
- Vanwege de gewijzigde situatie in het centrum (minder centrumbezoek en dus ook minder parkeren) concludeerden we dat de monitoring van het parkeertarief en het in beeld brengen van de effecten van het kentekenparkeren, nu niet zinvol is.

2.2 Verkeersveiligheid, leefbaarheid en duurzame mobiliteit

Doelstellingen

We werken aan de volgende doelstelling(en):

- *Een betere verkeersveiligheid*
- *Meer duurzaam verkeer*
- *Zo min mogelijk overlast van verkeer*

Hoe ver zijn we met het realiseren van onze doelstellingen?

We voerden diverse projecten uit die bijdragen aan het verminderen van de overlast van verkeer en het verduurzamen van het verkeer. In het verlengde van de landelijke en provinciale aanpak werkten we aan een risico gestuurde verkeersveiligheidsaanpak. We stimuleerden het fietsgebruik en het gebruik van openbaar vervoer door aanleg van fietspaden en het ondersteunen van buurt- en wijkbus.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

- We voerden maatregelen uit aan de Papendijk-zuid om deze verkeersveiliger te maken.
- De vrijliggende fietspaden aan de Hazenkamplaan zijn in uitvoering.
- We voerden overleg met de wijkraad-zuid en de bewoners aan de Titus Brandsmalaan om de snelheid van autoverkeer op fietstraat-zuid terug te brengen. Het resultaat is dat we op de Titus Brandsmalaan twee fietsvriendelijke drempels gaan aanleggen. Ook passen we de verkeersborden van de fietsstraat aan aan de landelijke richtlijnen.
- In het kader van verkeersveiligheid hebben we samen met Veilig Verkeer Nederland twee projecten "veilige schoolomgeving" uitgevoerd, te weten bij "t Schrijverke" in Herpen en bij basisschool "de Bogaard" in Ravenstein. Ook is er bij alle 31 basisscholen in Oss de markering van spelende kinderen aangebracht.
- In het kader van de risico gestuurde aanpak stelden we een risicoanalyse op. In 2021 werken we dit uit in een uitvoeringsprogramma.
- Evenals voorgaande jaren droegen we bij aan de buurtbus in de vorm van een subsidie voor de vrijwilligers.
- We hebben de subsidie van de wijkbus met nog een jaar verlengd. In het kader van de programmabegroting 2022-2025 zal een afweging gemaakt worden over structurele subsidie voor de wijkbus.
- We droegen bij aan de Stichting Maasveren om de pontjes over de Maas in stand te houden.
- We hebben een start gemaakt met het proces om te komen tot nieuwe, innovatieve, duurzame vormen van vervoer om de kernen in het landelijk gebied bereikbaar te houden.
- We plaatsten 14 elektrische laadpalen in de openbare ruimte. De concessiehouder (Vattenfall) heeft samen met ons een plankaart voor het plaatsen van laadpalen voor de komende vier jaar uitgewerkt.
- In 2020 sloten we de fietsenstalling op de Wal vanwege COVID-19. We constateerden dat de fietsenstalling op de Spoorlaan niet voldoet aan de Arbowetgeving en bouwkundige ingrepen aan het pand noodzakelijk zijn. Als gevolg daarvan onderzoeken we in 2021 hoe we het fietsparkeren bij het station op orde kunnen brengen. Hiervoor zoeken we de samenwerking op met ProRail en de provincie Noord-Brabant.

Wat hebben we specifiek vanwege COVID-19 gedaan?

- Ten gevolge van COVID-19 hebben we een aantal projecten niet kunnen uitvoeren, zoals het programma van Veilig Verkeer Nederland en het project fietsverlichtingsactie.
- De fietsenstalling aan de Spoorlaan is geruime tijd gesloten geweest, in verband met COVID-19. Ook sloten we de fietsenstalling op De Wal. Medio december zijn de fietsenstallingen en de parkeergarages opnieuw gesloten in verband met de lockdown-maatregelen.
- Op de Maasdijk was het, vooral in het voorjaar, erg druk met recreatief verkeer. We plaatsten preventief waarschuwingsborden die opriepen om afstand te houden en bij grote drukte andere routes te kiezen.
- In het voetgangersgebied in het centrum van Oss namen we maatregelen op de afstand van 1,5 meter te kunnen handhaven.

3. Programma-informatie

3.1 Duurzaamheid

De activiteiten genoemd onder 'Duurzame Mobiliteit' dragen bij aan een duurzamer verkeerssysteem, onder andere door:

- het zorgen voor een betere verkeersveiligheid.
- het stimuleren van meer duurzame verkeersbewegingen (te fiets, per spoor of over water).
- het verminderen van overlast van verkeersbewegingen (o.a. geluid, CO2-uitstoot).

De global goals die bij dit programma horen zijn: goede gezondheid en welzijn, duurzame energie, duurzame industrie, innovatie en infrastructuur, duurzame steden en gemeenschappen en klimaatactie.

3.2 Indicatoren

Indicator	Bron	2017	2018	2019	2020	Streef-waarde
Verkeersongevallen totaal	Viastat	389	368	383		0*
Verkeersongevallen met dodelijke afloop	Viastat	5	6	1		0*
Verkeersongevallen met gewonden	Viastat	110	93	68		0*
Aantal geplaatste laadpalen in de openbare ruimte			5	5	14	N.v.t.
Elektrische personenauto's (per 1.000 inwoners)	RDW klimaatmonitor	3,4	4,3	5,1		N.v.t.

*We streven naar een daling van het aantal ongevallen en slachtoffers in het verkeer. Het ultieme doel is 0 doden.

3.3 Waar staat je gemeente

Niet van toepassing.

4. Wat zouden we anders kunnen doen?

Meer focus op strategische vraagstukken, onder andere op de lange termijn doelen mobiliteit, want deze dienen en zijn randvoorwaardelijk voor andere beleidsdoelen van bijvoorbeeld Wonen en Economie.

Programma 8. Aantrekkelijk wonen in Oss

1. Inleiding

Het is goed wonen in Oss. Oss heeft veel te bieden als het gaat over de fysieke omgeving. In het buitengebied loop je van de Maas via de polder naar de bossen op de zuidelijke dekzandrug. Wonen kun je in de historische kerkdorpen aan de Maas, in de landelijke kernen, de groene suburbane woonwijken en het stedelijk centrum. Oss vormt zo haar eigen streek.

Wij willen deze waarde van onze leefomgeving versterken, benutten en meer gaan uitdragen. In ons buitengebied vinden veel grote ontwikkelingen plaats. Rondom de agrarische sector, energie en waterveiligheid. Het is onze rol als gemeente om die ontwikkelingen een goede plek te geven.

De woningmarkt verandert qua behoefte. De vraag groeit en leidt tot krapte op de woningmarkt. We streven naar een beter evenwicht tussen vraag en aanbod. We hebben extra aandacht voor wonen en zorg, betaalbaarheid en verduurzaming. Ondanks COVID-19 lopen de woningbouwplannen op dit moment volop door. Getracht wordt 'een dip' te voorkomen door zoveel mogelijk door te laten gaan. De communicatie / participatie verloopt weliswaar lastiger, maar is niet onoverkomelijk. Eerste signalen van achteruitgang komen wel binnen via architecten, er zijn daarbij vooral zorgen op de wat langere termijn brengt.

2. Programma-onderdelen

2.1 Wonen

Doelstellingen

We werken aan de volgende doelstelling(en):

In lijn met de in 2020 vastgestelde Woonvisie:

- *We zijn een complete woongemeente: Aandacht voor de woonomgeving in bestaande wijken en kernen. Een flexibel en gedifferentieerd woningbouwprogramma.*
- *We hebben een comfortabele woningvoorraad: Een woningvoorraad die aansluit bij de behoeften en wensen van de bewoners. De woningen zijn duurzaam en toekomstbestendig.*
- *Een (t)huis van alle groepen inwoners. Aandacht voor de groep kwetsbare inwoners met een zorgbehoefte die in de toekomst in een reguliere woning moeten blijven wonen.*
- *We versterken de woonfunctie van Oss, ook in regionaal opzicht. Dit betekent het ontwikkelen van goede woonmilieus voor de inwoners van Oss, maar ook de behoefte vanuit de regio.*

Bij het vaststellen van de Woonvisie is afgesproken dat er nog een vijfde doelstelling volgt:

- *We zorgen voor een aanpak ter versnelling van de woningbouwproductie.*

Hoe ver zijn we met het realiseren van onze doelstellingen?

Onze zorg voor voldoende en passende woningen en een duurzame en toekomstgeschikte woningvoorraad vraagt continu aandacht. De economische omstandigheden veranderen, met gevolgen voor de woningmarkt. Met het woonbeleid en woningbouwprogramma sluiten we zoveel mogelijk aan op de opgaven op de korte én lange termijn. We werken voortdurend aan extra en de juiste woningen in het stedelijke én het landelijke gebied. We zijn hierbij doorlopend in gesprek met onze inwoners, dorps- en wijkraden en ontwikkelende partijen en verliezen daarbij de bestaande woningvoorraad niet uit het oog. In 2020 zijn we gestart met de Taskforce Wonen en bedrijventerreinen en dat zetten we door in 2021 om te komen tot versnelling van de toekomstige woningbouwproductie. Met de introductie van de intaketafel en de bestuurlijke inbreng in een eerder stadium hebben we beter de "ja, mits"-benadering verankerd die onderdeel is van de fundamenteën van de Omgevingswet.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

- In 2020 zijn 508 woningen gerealiseerd. Dit is vergelijkbaar met de 500 gerealiseerde woningen van het jaar 2019. Er kunnen nog administratieve correcties optreden.
- De woonvisie van de gemeente hebben we geactualiseerd en deze is begin 2020 door de gemeenteraad vastgesteld.

- We hebben het portefeuillemanagement Wonen (PFM) geactualiseerd. De uitkomsten en accenten uit de Woonvisie 2020 en het woonwensenonderzoek 2019 in relatie tot de actuele ontwikkelingen op de woningmarkt hebben we vertaald naar de uitgangspunten voor het actuele woningbouwprogramma. We zijn doorlopend in gesprek met verschillende partijen om te komen tot vooruitgang in het proces van plan tot realisatie van de woningen. Dat gaat dus om voorgang in bestaande plannen en om toevoeging van nieuwe plannen die passen bij onze beleidskaders.
- Zo hebben we ook per kern de eigen woningbehoefte in beeld gebracht, onder meer door gesprekken met dorpsraden.
- We hebben gewerkt aan de ontwikkeling en realisatie van woningbouwplannen, zoals: Walkwartier, Oijense Zij, Sibeliuspark, De Kolk in Ravenstein, Liesdaal in Maren-Kessel, Wilgendaal in Herpen, Megen-Zuid en Lith-Oost.
- Als onderdeel van de actualisatie van het PFM brachten we de actuele woningbouwopgave en plancapaciteit voor de toevoeging van woningen in beeld en hebben we nieuwe locaties voor woningbouw en voor tijdelijk wonen geïnventariseerd, zowel in het stedelijk gebied als in de kernen. We zijn in overleg met corporaties over de invulling van deze locaties.
- In Oss West en Geffen hebben we een voorkeursrecht gevestigd voor het creëren van nieuwe mogelijkheden voor woningbouw en in Ravenstein zijn we op zoek naar nieuwe locaties.
- We hebben de actualisatie van het Woonwagenebeleid voorbereid en werken aan het terugbrengen van de in het verleden verwijderde standplaatsen op de Brasem en Weemse Hof. Daarnaast hebben we samen met de regiogemeenten gewerkt aan een handelingsperspectief voor het woonwagenebeleid. Dit moet meer uniformiteit en gezamenlijkheid geven in de huisvesting van deze doelgroep.
- Met de corporaties hebben we voor de periode 2020-2024 prestatieafspraken gemaakt over de inzet op onderwerpen als (voldoende en juiste soort) woningen, langer zelfstandig wonen, verduurzaming, betaalbaarheid en leefbaarheid.
- De inzet op het thema verduurzaming hebben we met de corporaties nader uitgewerkt in het duurzaamheidsakkoord. De regeling voor Duurzaamheidsleningen hebben we verlengd.
- Met de bestuursopdracht arbeidsmigratie gaven we een basis voor een integrale herijking van het beleid in 2020. Dit gaat over samenhang tussen economie, arbeidsmarkt, ruimte en wonen, participatie, integratie en veiligheid. In de uitvoering van de bestuursopdracht werkten we regionaal samen waar mogelijk en daar gaan we mee door in 2021. Inmiddels hebben we een regionale ambtelijke werkgroep en werken we in 2021 aan een regionaal beleidskader voor grootschalige huisvesting van arbeidsmigranten, de integrale veiligheid in de bestaande woningvoorraad en we werken aan een regionaal Migratie Informatie Punt.
- Medio 2020 hebben we een voortgangsmonitor woningmarkt opgesteld en aangeboden aan de raad.
- De reserve strategische aankopen is gevuld tot een saldo van € 1.000.000, vanuit de vrijval van de Algemene bedrijfsreserve van het grondbedrijf (ABR) 2019 en 2020.
- We hebben nog geen visie op Wonen, Welzijn en Zorg opgesteld. Dit staat gepland voor 2021.

Voortgang Taskforce woningbouw en bedrijventerreinen

- Medio 2020 is de Taskforce woningbouw en bedrijventerreinen ingesteld met als voorlopig tussenresultaat een rapportage met een vijftal actielijnen. De gemeenteraad is hierover geïnformeerd.
 1. Het ontwikkelen van een Strategische Agenda als hulpmiddel richting het behalen van de ambitie van een ondernemende woon- en werkgemeente met ruim 100.000 inwoners te bereiken.
 2. ProjectenPortfolioManagement en de versterking van de uitvoeringsorganisatie (zie hierna).
 3. Het zetten van vervolgstappen met een nieuw woongebied Oss-West.
 4. Financiële (en/of juridische) instrumenten die kunnen worden ingezet om te komen tot de ontwikkeling van nieuwe bouwlocaties.
 5. Het inzetten van lobby en profilering om het profiel van Oss te versterken. Hiervoor stellen we in 2021 een lobby agenda op.
-]We hebben gewerkt aan een pilot met ProjectenPortfolioManagement en daarmee doen we in 2021 verdere ervaringen op. Doel is het verkrijgen van adequater overzicht van reeds bestaande plannen en van nieuwe plannen die gestructureerd in een behandelingsproces worden gebracht. In 2020 is het PPM systeem gestart en in 2021 werken we aan optimalisatie en zorgen we ervoor dat we met deze werkwijze inzicht hebben in de voortgang van o.a. het woningbouwprogramma op diverse domeinen.

Wat hebben we specifiek vanwege COVID-19 gedaan?

- We hebben diverse overleggen in plaats van fysiek in digitale vorm gevoerd. Onder anderen met de dorpsraden, maar ook in de voortgang van afzonderlijke projecten (bijvoorbeeld film woningbouw Ravenstein).
- Zowel intern als extern hebben we de mogelijke gevolgen voor de voortgang van woningbouwprojecten als gevolg van de COVID-19 geïnventariseerd. Dit gaf geen aanleiding tot aanvullende of aangepaste acties.

2.2 Buitengebied

Doelstellingen

We werken aan de volgende doelstelling(en):

- *We zorgen voor een integrale aanpak gericht op vitalisering van het buitengebied*
- *We spelen adequaat in op de transitie landbouw*
- *We ontwikkelen een nieuwe aanpak van de Maashorst-samenwerking*
- *We versterken de infrastructuur voor recreatie en toerisme*
- *We werken aan behoud en beleefbaar maken van ons erfgoed*

Hoe ver zijn we met het realiseren van onze doelstellingen?

Het besef dat het buitengebied een cruciale rol speelt in de transities van klimaat, energie en landbouw is in 2020, ook landelijk, nog duidelijker geworden. Dat komt ook terug in de Nationale Omgevingsvisie (NOVI) en de Provinciale Omgevingsvisie (POVI).

In onze gemeente speelt dit onder meer in intensieve discussies over waterveiligheid, de Duurzame Polder, vanuit de landelijke en provinciale discussies over landbouw alsook de behoefte aan groene ruimte om te kunnen ontspannen en recreëren in de eigen directe omgeving, zeker in deze tijd. Dus is een integrale aanpak nodig om tot een nieuw vitaal en toekomstbestendig evenwicht te komen in ons buitengebied. Dat vertalen we in Oss via het opstellen van onze Gebiedsvisie Vitaal Buitengebied, als onderdeel van de op te stellen Omgevingsvisie.

In 2020 hebben we in deze context visies gevormd op deelonderwerpen. Dit deden we parallel aan lopende uitvoeringstrajecten en als start voor nieuwe initiatieven en activiteiten.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

We zorgen voor een integrale aanpak gericht op vitalisering en toekomstbestendigheid van het buitengebied

- We zijn gestart met het opstellen van de Gebiedsvisie Vitaal Buitengebied. De discussienota is besproken in de Opiniecommissie Ruimte eind 2020. In 2021 komen we met een nader uitgewerkte concept gebiedsvisie. Dit mede op basis van participatie door stakeholders, omwonenden en overige inwoners.
- In het kader van de waterveiligheidsmaatregelen langs de Maas is naast het al jaren lopende traject Meanderende Maas (Ravenstein-Lith) de verkenning van het dijkentraject Ravenstein – Cuijk opgestart met een intentieverklaring die ook wij hebben ondertekend. Voor de Meanderende Maas is het voorkeursalternatief vastgesteld en wordt gewerkt aan de vertaling daarvan in een voorlopig ontwerp. Wij participeren nadrukkelijk in dit project. Daarbij zetten we ons ervoor in om aan het primaire doel van waterveiligheid gebiedsverrijkende doelen te koppelen zoals economie, natuur, recreatie/toerisme en erfgoed. Met cofinanciering proberen we extra impulsen te geven om deze koppelkansen te pakken.
- Binnen de samenwerking in de Maashorst is gekozen voor een nieuwe richting en bestuurlijke opzet die we in de eerste helft van 2021 concretiseren in een Osse aanpak.
- De vele concrete initiatieven en activiteiten met betrekking tot ons erfgoed hebben alle beschikbare capaciteit geleverd. Daarvoor hebben we het visie-traject beperkt tot het religieus erfgoed met behulp van de stuurgroep van onafhankelijk deskundigen. Capaciteitsuitbreiding moet het mogelijk maken de visievorming in 2021 te verbreden.

- We zijn aangesloten bij de regiodeal waarmee onze regio NO Brabant extra middelen verkregen heeft van het Rijk. Bij twee projecten zijn wij initiatiefnemer (pilot energie uit mest en circular food center), bij andere projecten kunnen we in de toekomst aansluiten als deelnemer.
- De bestaande organisatie was niet berekend op wat speelt in het buitengebied en onze ambities daarin. Daarom hebben we geïnvesteerd in versterking van de organisatie middels een andere opzet en uitbreiding van de ambtelijke organisatie. Om daarmee het fundament te versterken om structureel onze ambitie en visies tot leven te brengen.

We spelen adequaat in op de transitie landbouw

- De Landbouwvisie wordt ontwikkeld binnen een dynamische en spraakmakende context. Hierover hebben we gesproken in de Opiniecommissie. Er liggen twee beleidsnota's voor ter besluitvorming aan de gemeenteraad: "De toekomst van de landbouw in Oss" en "Beleid voor Vrijkomende Agrarische Bedrijven en Bedrijfsbebouwing".
- Oss manifesteert zich nadrukkelijk in bovenlokale samenwerkingsverbanden zoals de regio en in besprekingen met de provincie Noord-Brabant en binnen en buiten de sector over de transitie.
- Met de Kopgroep Transitie Landbouw van de regio werken we in regionaal verband samen aan diverse dossiers. Onder andere aan ODE (Onderzoekscentrum Duurzame Eiwitten en we trekken zoveel mogelijk samen op in het provinciale traject Plan MER mestverwerking.
- Naar aanleiding van de nieuwe provinciale regels voor emissiearme stallen zijn we gestart met een inventarisatie wat dat voor de Osse boeren en met name voor de rol en werkvoorraad voor ons als gemeente betekent. We verwachten veel vragen en aanvragen in de periode tot aan 2024.
- Ook in 2020 zijn er diverse aanvragen binnengekomen van agrariërs die zich oriënteren op stoppen. We faciliteren die zo goed mogelijk vanuit de bestaande kaders. In het kader van de Warme Sanering Varkenshouderij (WSV) hebben we met de vier aanvragers die een aanbieding van het Rijk hebben gekregen, overeenstemming bereikt over een maatwerk oplossing.
- We hebben onze inzet op het mestdossier gecontinueerd. Daarnaast spreken we met agrariërs, de regio en de provincie Noord-Brabant over alternatieve oplossingen. Vanuit de opdracht van de gemeenteraad stellen we ons op in de regionale meningsvorming en plan MER. Ons verzet tegen de grootschalige mestfabriek loopt door. De rechter heeft het Provinciale InpassingsPlan in tact gelaten. Nu richten we ons op het milieutraject.
- We willen ruimte bieden aan innovatie en zijn daarover met diverse initiatiefnemers in gesprek. Zoals de pilot energie uit mest, over een 'Herenboer'-achtig concept, mogelijkheden voor uitbreiding van de pilot zonnepanelen en groentekweek, een bokashi pilot, etc..

We versterken de infrastructuur voor recreatie en toerisme

- We hebben de visie 'Verbinden en Vertellen' vastgesteld en zijn gestart met het uitvoeringsprogramma. Daarin werken we samen met het veld.
- 2020 Was een heftig jaar voor de ondernemers in recreatie en toerisme. Door de aanhoudende COVID-19 beperkingen is er nog weinig zicht op nieuw perspectief. Samen met de vertegenwoordiging van ondernemers hebben we door het jaar heen gekeken naar uitbreiding van mogelijkheden. Om Oss als gebied beter neer te zetten zijn we gezamenlijk gestart met de campagne "Bij ons om de hoek". Deze campagne wordt goed ontvangen in onze eigen regio.
- We hebben de overeenkomst met VVV NO Brabant beëindigd. De VVV winkel is per 1 januari 2021 dicht; we treffen voorbereidingen voor een nieuw fysiek infopunt in de stad dat in het voorjaar van 2021 open moet zijn.
- We zijn gestart met een nieuwe samenwerking rondom de Maas. We herkennen in buurgemeenten, ook aan de overkant, vergelijkbare ambities als het gaat over het bevorderen van recreatie en toerisme rondom de Maas en de Maas te gebruiken voor promotie. We werken dit in 2021 uit in een concreet plan van aanpak, waarbij de eerste resultaten van de samenwerking zichtbaar moeten zijn in het toeristisch seizoen.
- De eigenaar van de Lithse Ham heeft een visie opgesteld voor herontwikkeling en uitbreiding van het recreatiepark. We ondersteunen als gemeente de basisgedachte en faciliteren de planontwikkeling.

- We hebben ons nadrukkelijker aangesloten bij Visit Brabant zodat wij en onze ondernemers gemakkelijker gebruik kunnen maken van hun faciliteiten. We krijgen een eigen landingspagina op hun website. Dit geeft goede kansen Oss ook buiten onze eigen regio te promoten.

We werken aan behoud en beleefbaar maken van ons erfgoed

- Het afgelopen jaar zijn er veel aanvragen ingediend voor aanpassing van monumenten en bijbehorende subsidieaanvragen. Zo ook voor plantoetsen voor archeologie voor nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen.
- We zijn voor de atoomschuilkelder, het pakhuis aan de Molenstraat en een woonhuis in Bossche Schoolstijl in Ravenstein procedures gestart ter aanwijzing als gemeentelijk monument en daarmee behoud van deze panden.
- De herontwikkeling van het Sheddakencomplex is afgerond. Een mooi voorbeeld van herontwikkeling met behoud van erfgoed en monumentale waarden.
- We hebben samen met regionale partners het voorstel aan de RCE (Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed) gedaan om de grafheuvels in onze regio op te nemen in de historische canon van Nederland. Dat is helaas niet overgenomen.
- De stuurgroep kerkenvisie heeft haar adviesrapport aan ons aangeboden. Hiermee hebben we een goed inzicht in de problematiek gekregen en een advies over aanpak en onze gemeentelijke rol. In onze eigen erfgoedvisie en –uitvoeringsprogramma zullen we hierop ingaan.
- We hebben voorbereidingen getroffen voor het Kloosterpad in Megen (een provinciaal initiatief waarin we actief samenwerken) en de route Tempels langs de Maas (samen met 's-Hertogenbosch). Voor die route zijn de tempelstenen van de tempel van Kessel voor het publiek beleefbaar gemaakt door middel van een 3D-reconstructie en een online tentoonstelling.
- Het Zuiderwaterlinie programma heeft onder het nieuwe provinciebestuur een doorstart gemaakt. Het concept Zuiderwaterlinie heeft ons geholpen om bij het project Meanderende Maas aandacht te vestigen op de erfgoedaspecten en koppelkansen in te zetten (zie Erfgoeddeal bij het kopje integrale aanpak).
- Erfgoed leeft in Oss. Dat zien we terug in initiatieven. Er zijn mooie initiatieven genomen zoals onder meer door de nieuwe eigenaren van de St Luciakerk en van verschillende andere panden.
- In het beleefbaar maken speelt het Stadsarchief een cruciale rol, heeft bijvoorbeeld de Vrijstaat Ravenstein een sprekende aanpak gepresenteerd waarin wij participeren en voerde Jumbo van Bergen een succesvolle actie met hun historische plakboek.

We ontwikkelen een nieuwe aanpak van de Maashorst samenwerking

- Al jaren wordt gezocht naar verbetering van de samenwerking in Maashorstverband. Met vanuit Oss de wens voor meer ruimte om gebiedsspecifieke ambities te ontwikkelen en het 'Herpense Model' te behouden Binnen de nieuwe richting en bestuurlijke opzet in Maashorstverband lijken beide doelen te gaan landen. In 2021 werken we dit uit. Vanuit Oss werken we in 2021 al zoveel mogelijk via deze principes. Dat betekent dat we niet met alle ambities van de andere Maashorst-partners meedoen.
- Herperduin heeft in 2020 goed gefunctioneerd als fijne recreatieplek voor onze inwoners. Soms zo goed dat er maatregelen nodig waren om teveel drukte te voorkomen. Dit vraagt om het verder nadenken over de doorontwikkeling van Herperduin. En in dat kader ook over de balans tussen recreatie en natuur en over de mogelijkheden voor een tweede natuurpoort bij Hoessenbosch. Dat pakken we op in 2021 via de gebiedsvisie vitaal buitengebied.

Wat hebben we specifiek vanwege COVID-19 gedaan?

- Ontspannen en recreëren in eigen directe omgeving heeft door de beperkingen van de COVID-19-maatregelen een nieuwe dimensie gekregen. Met ons buitengebied bieden we daarvoor volop mogelijkheden. Dit biedt ook nieuwe kansen.
- Consequentie daarvan is wel dat we bijkomende aspecten moeten aanpakken zoals drukte in bepaalde gebieden, verstoring van natuur, verkeer op de Maasdijk, afval bij strandjes e.d..
- Zoals hiervoor genoemd zijn veel ondernemers in de vrije tijdseconomie geraakt in hun commerciële mogelijkheden en bijvoorbeeld ook de pontjes over de Maas. Wat daarvan op termijn de effecten zijn, is nog niet in te schatten.

2.3 Omgevingswet

Doelstellingen

We werken aan de volgende doelstelling(en):

- *Oss is op 1-1-2022 klaar voor de uitvoering van de Omgevingswet (minimale vereisten)*
- *We stellen in 2021 gebiedsvisies vast ter voorbereiding op de omgevingsvisie, die we in 2023 vaststellen*

Hoe ver zijn we met het realiseren van onze doelstellingen?

Nu de invoeringsdatum van de Omgevingswet dichterbij komt, krijgt de voorbereiding in de uitvoering steeds meer aandacht. De eerste resultaten worden zichtbaar.

De voorbereidingen voor het maken van een omgevingsplan en het verlenen van vergunningen conform de Omgevingswet zijn geïntensiveerd. In de loop van 2021 zullen in steeds meer projecten aspecten van de Omgevingswet meegenomen worden.

Naast de gebiedsvisie buitengebied zijn nu ook de gebiedsvisies voor het stedelijk gebied en onlangs voor de stadjes en kernen van start gegaan.

Naar aanleiding van het uitstel van de invoering hebben we in het voorjaar 2020 het programmaplan en de planning op onderdelen aangepast. Dat geldt met name voor de besluiten die genomen moeten worden ten behoeve van de uitvoering.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

- We hebben aanpassingen in de werkprocessen uitgewerkt. Dit implementeren we in 2021.
- We hebben de benodigde software aangeschaft en geïnstalleerd. We zijn klaar voor aansluiting op het landelijke omgevingsloket.
- We hebben opleidingen georganiseerd, waar zo'n 120 collega's aan mee hebben gedaan.
- We hebben de omgevingsdialoog (gesprek met de omgeving door de initiatiefnemer) uitgewerkt en doen daar vanaf december 2020 ervaring mee op.
- We zijn gestart met de intaketafel, waar initiatieven worden beoordeeld vanuit mogelijkheden en kansen.
- We zijn gestart met de gebiedsvisie stedelijk gebied.
- We hebben voor de gebiedsvisie buitengebied een gespreksnotitie gemaakt en besproken in de raadscommissie.
- We hebben een opinienota participatie opgesteld, die begin 2021 in procedure is gegaan.
- We hebben de organisatie van het programma aangepast waardoor de betrokkenheid van lijnorganisatie en college beter geborgd is.

Wat hebben we specifiek vanwege COVID-19 gedaan?

- We hebben de opleidingen grotendeels omgezet in digitale opleidingen.
- We hebben participatie bij de gebiedsvisie buitengebied aangepast aan de mogelijkheden binnen de COVID-19 regels.
- Activiteiten en overleggen zijn grotendeels 'gewoon' doorgegaan via de digitale instrumenten.

3. Programma-informatie

3.1 Duurzaamheid

Het verduurzamen van vooral de bestaande woningvoorraad is een grote en belangrijke opgave. Deze opgave komt (o.a.) aan bod in programma 5: uitvoeringsprogramma Energiebesparing en Transitievisie Warmte.

Bij de integrale aanpak voor het buitengebied gaat het om een kwaliteitsslag waarbij alle aspecten van duurzaamheid belangrijk zijn. Het buitengebied biedt ruimte voor belangrijke bronnen voor ons bestaan: voedsel, energie, biodiversiteit, water, gezonde bodem en lucht en recreatiemogelijkheden.

De Toekomstvisie en Structuurvisie voor de gemeente Oss lopen tot 2020. De actualisatie krijgt gestalte in de gebiedsvisies en de Omgevingsvisie, die daarmee het nieuwe integraal kader vormt voor het ruimtelijk beleid waaronder wonen voor de gemeente. In de omgevingsvisie maken we ook keuzes t.a.v. duurzaamheid. Daarin nemen we de global goals als drijfveer en integreren we sociale doelen als gezondheid en onderwijs.

3.2 Indicatoren

Indicator	Bron	2017	2018	2019	2020	Streef-waarde
Gemiddelde leegstand woningen	OssStat	3,2	2,9	3,2	3,1	2,2% (frictie leegstand)
Gemiddelde verkooptijd woningen	NVM	Q2 - 155	Q2 - 55	Q2 - 59	Q2 - 35	100 dagen
Slaagkansmonitor sociale huurwoningen*	Brabant Wonen & Mooiland					nog niet bekend
Verleende bouwvergunningen	Gemeente Oss	347	904	392	498	450
In aanbouw zijnde woningen	Gemeente Oss	426	322	542	531	
Gereedgekomen woningen	Gemeente Oss	338	331	400	508	600
Huishoudens met betaalarisico's in een corporatiewoning	Waar staat je gemeente	11,5%	14,7%**	--		

* Wordt opgenomen zodra nieuw verdeelsysteem van Brabant Wonen ingevoerd is.

** Nederland 16,4%, Brabant: 14,6%

3.3 Waar staat je gemeente

In de volgende tabel geven we de verplichte indicatoren vanuit waarstaatjegemeente.nl weer. Om de cijfers van Oss te kunnen plaatsen hebben we daarnaast een referentiemeting opgenomen. We gebruiken hiervoor de gemiddelde waarde van gemeenten in de grootteklasse van 50.000 tot 100.000 inwoners.

Indicator	Oss	Referentie	Jaar
Nieuw gebouwde woningen per 1.000 woningen	9,8	8,8	2019

4. Wat zouden we anders kunnen doen?

We hebben in 2021 een nieuwe werkwijze omarmd met de instelling van de Taskforce Woningbouw. In 2021 willen we daar op blijven inzetten en op die manier tot de beoogde resultaten komen. We doen dus op deze plek geen voorstel wat anders zou kunnen maar we blijven doorlopend in gesprek over de voortgang en de verwachte resultaten van deze inspanningen.

Programma 9. Veilige omgeving

1. Inleiding

Vanuit dit programma werken we aan zo veilig mogelijke wijken en kernen in Oss. Veiligheid is v n iedereen en vóór iedereen. Het op peil houden van de veiligheid en veiligheidsbeleving moeten we samen met de Osse inwoners doen. Iedereen heeft hierin zijn eigen verantwoordelijkheid. We richten onze inzet op de zaken die we als gemeente kunnen beïnvloeden en hebben daarbij vaak een proces- of beleidsmatige rol. Daarnaast kennen we een zelfstandige rol, daar waar het gaat om het inzetten van bestuurlijke maatregelen om de openbare orde te handhaven of te herstellen. Vanuit dit programma werken we integraal samen met alle andere domeinen in de gemeentelijk organisatie om op deze manier   n overheid uit te stralen. Dit doen we binnen dit programma samen met de afdeling Vergunningen, Toezicht en Handhaving en de afdeling Toezicht en Handhaving Openbare Ruimte.

Binnen veiligheid hanteren we vijf veiligheidsvelden: veilige leef- en woonomgeving, bedrijvigheid en veiligheid, jeugd en veiligheid, fysieke veiligheid en integriteit en veiligheid. Binnen de velden stellen we prioriteiten. Alle velden pakken we integraal samen met onze partners aan. De verbinding tussen zorg en veiligheid loopt als een rode draad door de onderdelen heen. Ook als er openbare orde of veiligheidsincidenten zijn dan lossen we die zo goed als mogelijk op. COVID-19 had en heeft een zeer grote impact op de taken en capaciteit van de bovengenoemde teams. Zo zetten we in op toezicht en handhaving op straat, zijn we zeer betrokken bij de veiligheidsregio, pakken we onze rol met betrekking tot evenementen en adviseren we bestuur over juridische handhaving of openbare orde verstoringen.

2. Programma-onderdelen

2.1 Veilige woon- en leefomgeving

Doelstellingen

We werken aan de volgende doelstelling(en):

- *We verbeteren de objectieve en subjectieve veiligheid door samen met de partners de slachtofferkans te beperken, de pakkans te vergroten en de aangifte bereidheid onder slachtoffers te verhogen.*
- *Bij langdurige ernstige woonoverlast zetten we in op een ketengerichte aanpak om met partners integraal op te treden.*

Hoe ver zijn we met het realiseren van onze doelstellingen?

Afgelopen jaar werden we geconfronteerd met een aantal casussen die een grote impact hadden op de samenleving. Complexe casuïstiek is een term maar gaat altijd over burgers. Burgers die een link hebben met Oss en van ons als gemeente iets verwachten of juist helemaal niks van ons willen. Als gemeente staan we voor de moeilijke taak om te denken aan zowel de wensen van deze burger als aan de veiligheid van deze burger, de omwonende en de samenleving. Dit staat vaak haaks op elkaar. In onze aanpak proberen we alle kanten van het probleem te bekijken en alle belangen mee te nemen in de afwegingen die we samen met de betrokken partners maken. Dit moet echter wel gebeuren binnen de mogelijkheden en kaders waar wij ons als gemeente aan dienen te houden. De aanpak van vergaande woonoverlast is zodoende een terugkerende taak. Daarnaast pakten we samen met zorg- en strafpartners ontwikkelingen op zoals de WvGGZ (Wet verplichte Geestelijke Gezondheidszorg) en de Ketenveldnorm. Ook zetten we extra in op verwarde inwoners en onverzekerden.

Het verbeteren van de objectieve en subjectieve veiligheid is tevens een doorlopend proces waarbij we per jaar bekijken waar er extra inzet nodig is. In 2020 hebben we dit met name gekoppeld aan de aanpak en maatregelen rondom het COVID-19 virus en de bijbehorende impact. Zo zagen we na het instellen van de maatregelen in de gemeente een afname in het aantal woninginbraken en fietsendiefstal waardoor we hier minder op ingezet hebben.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

- We werken structureel samen met wijkcoördinatoren, wijkagenten, boa's en andere betrokkenen om vroegtijdig (woon)overlast aan te pakken.

- We legden bestuurlijke maatregelen op bij ernstige (woon)overlast of huiselijk geweld. Dit doen we in samenwerking met het team VTH. De procesregisseur AVE betreft het zorgnetwerk vooraf, tijdens en na de uitvoering van de maatregel. Hierdoor maken we een vangnet voor de inwoner.
- We pakken signalen en bestuurlijke rapportages van politie integraal op om straf en zorg te combineren. Zo worden het Sociaal team en kernteam geïnformeerd en organiseren we een MDO met betrokkene. Hierdoor wordt tijdig geanticipeerd op zorgvragen die door de sluiting ontstaan waardoor verdere problemen voorkomen kunnen worden.
- We streven naar een veiligheidsgevoel komende uit de landelijke veiligheidsmonitor van een 7,4 of hoger.
- We zetten samen met partners in op de Schadewijk door middel van de integrale opdracht vanuit programma Schadewijk. Team veiligheid participeert hierin.
- We implementeerden het AVE (aanpak voorkomen escalatie) model in 2020 in samenwerking met collega's van programma 1. Zorg en welzijn waarbij we inzetten op training, bijscholing en advisering. De eerste ervaringen zijn opgedaan en de werkwijze wordt als positief ervaren.
- We hebben een analyse gemaakt van de huidige aanpak van nazorg aan ex-gedetineerden. Hieruit actiepunten opgesteld om nazorg nog meer te bestendigen binnen de gemeente Oss en nog meer te laten aan sluiten bij waar we als gemeente voor staan.
- We hebben procesafspraken gemaakt aanvraag briefadres.
- Eén van de procesregisseurs is regisseur in de ketenveldnorm geworden en in samenwerking zijn de eerste trajecten ingezet. De ketenveldnorm (een levenslooppuntie waarbij domeinoverstijgend zorgaanbod wordt georganiseerd voor personen met gevaarlijk gedrag als gevolg van een psychische aandoening en/of een verstandelijke beperking) is geëvalueerd vanuit programma 1. Zorg en welzijn, met de uitkomsten gaan we aan de slag.
- Ook in 2020 werkten we vanuit zorg en veiligheid en stemmen op beleid en uitvoering. Bij interventies die te maken hebben met preventie en repressie zochten we de verbinding.

Wat hebben we specifiek vanwege COVID-19 gedaan?

- We hebben onze werkwijze omgebonden naar een digitale werkwijze daar waar mogelijk. Zo hebben we veel MDO's (Multidisciplinair overleg) digitaal plaats laten vinden. En zijn trainingen voor het AVE model digitaal gegeven.
- We zagen dat COVID-19 impact had op burgers waardoor complexe casuïstiek toenam. Het laveren tussen een digitale aanpak en fysiek contact was een uitdaging waar we op een goede manier mee om hebben kunnen gaan.

2.2 Bedrijvigheid en veiligheid

Doelstellingen

We werken aan de volgende doelstelling(en):

- *We pakken ondermijning in het buitengebied aan*

Hoe ver zijn we met het realiseren van onze doelstellingen?

In 2020 hebben zijn we gestart met het maken van een plan van aanpak. Doel is om de aanpak zoveel mogelijk te integreren in de huidige aanpak van werkzaamheden en projecten die lopen in het buitengebied. In 2021 gaan we de aanpak verder uitrollen. Ook het MIT kan hierin bijdragen door te controleren op bepaalde adressen indien nodig.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

- Gemeente Bernheze heeft een gedegen plan van aanpak 'ondermijning in het buitengebied' ontwikkeld. We zijn hierbij betrokken geweest. Dit plan willen we in een kleinere variant in Oss uitrollen.
- We hebben een integrale controle uitgevoerd vanuit het Maasland interventieteam (MIT) op locaties in het buitengebied en op een bedrijventerrein waar vermoedens waren van strijdigheden en illegale activiteiten. Dit met als doel ondermijning te voorkomen of verstoren.

- We hebben ons aangemeld bij Meld misdaad anoniem (MMA), zodat inwoners en ondernemers hun signalen laagdrempelig en anoniem kunnen melden. De website van de gemeente Oss met betrekking tot het maken van meldingen is ook aangepast met een verwijzing voor anoniem melden naar de website van MMA.

Wat hebben we specifiek vanwege COVID-19 gedaan?

- We hebben samen met de afdeling communicatie infographics gepubliceerd over weerbaarheid tijdens de COVID-19 crisis. Deze infographics zijn door het RIEC gemaakt.
- We hebben de aanpak van het buitengebied in 2020 niet als prioriteit opgepakt waarmee we capaciteit hebben vrijgespeeld voor de aanpak van COVID-19.

2.3 Jeugd en veiligheid

Doelstellingen

We werken aan de volgende doelstelling(en):

- *We dringen jeugdoverlast en jeugdcriminaliteit terug*

Hoe ver zijn we met het realiseren van onze doelstellingen?

De invloed van COVID-19 op de jeugd was enorm. We zagen dat een klein deel van deze groep het erg moeilijk vond en vindt om zich te voegen naar de geldende regels. Door een actieve aanpak op zowel de overlast als in het creëren van mogelijkheden hebben we de overlast tot een minimum weten te beperken. Dit hebben we samen gedaan met partners zoals politie maar ook interne collega's vanuit evenementen, TOR/HOR en zorg. We zagen dat het aantal overlastgevendende jeugdgroepen niet groeiden. We zien wel dat er een aantal overlastgevendende hangplekken zijn. En dat het lachgasgebruik is toegenomen.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

- In het begin van 2020 hebben we een doorstart gemaakt in de samenwerking tussen de ambulante werkers met jongeren op straat. Dit heeft er voor gezorgd dat de samenwerking intensiever en beter werd. Daarnaast hebben we samen met deze werkers de een top 3 van overlastgevendende hangplekken uitgewerkt.
- Na de zomermaanden is een doorstart gemaakt in de samenwerking tussen TOR/HOR, de straatcoaches en politie. Door deze samenwerking hebben we hoodfights en vechtpartijen tijdens de kermis kunnen de-escaleren en voorkomen.
- We focussen ons op de verbinding tussen zorg en veiligheid, waarbij we beleid zoveel mogelijk op elkaar afstemmen. Ook in de uitvoering van interventies die te maken hebben met preventie enerzijds en repressie anderzijds zoeken we de verbinding.
- Met programma 1. Zorg en welzijn, werken we nauw samen. Een voorbeeld hiervan is de inzet van de straatcoaches. We hebben de inzet van de straatcoaches vanaf januari 2020 met twee jaar verlengd tot eind 2021. In 2021 evalueren we de inzet van de straatcoaches.
- Het aantal meldingen van jeugdoverlast was hoger. We weten niet of dit overlast meldingen zijn jongeren die daadwerkelijk overlast bezorgen of jongeren die met meer dan toegestaan in groepjes buiten waren.
- We voeren regie op het aanpakken van aanwezige overlastgevendende groepen en samen met betrokken in- en externe partners een bijbehorend integraal plan opstellen met als doel de overlast te beperken. Bijvoorbeeld door het instellen van extra toezicht en het plaatsen van camera's rondom het aangekondigde project X, een feest waarbij jongeren via social media worden opgeroepen om massaal te komen feesten op een afgesproken plaats en tijdstip. Door de inzet van maatregelen en de samenwerking met o.a. de straatcoaches is escalatie voorkomen en hadden we een rustige jaarwisseling in het centrum.

Wat hebben we specifiek vanwege COVID-19 gedaan?

- We hebben de parkeerplaats van de Rusheuvel afgezet in het kader van de openbare veiligheid en jeugdoverlast tijdens de eerste COVID-19 golf. Later volgden ook op andere plekken verscherpt toezicht om waterbedefferd tegen te gaan.

- We hebben in de kerstvakantie extra activiteiten georganiseerd in samenwerking met andere afdelingen. Deze konden door de extra ingevoegde maatregelen niet doorgaan en zijn doorgeschoven naar 2021.
- We hebben bij overlast door jeugd in de eerste golf de drietaps fasering toegepast. Eerst gesprek aangaan, daarna waarschuwen en bij een derde overtreding beboeten. Tijdens de tweede golf hebben we met name ingezet op gesprek voeren en contact maken met de doelgroep om hen te wijzen op de maatregelen.
- We hebben (bestuurlijke) maatregelen gerealiseerd en adviseerden rondom COVID-19 gerelateerde openbare orde problematiek (bijvoorbeeld cameratoezicht bij Project X).

2.4 Fysieke veiligheid

Doelstellingen

We werken aan de volgende doelstelling(en):

- *Zorgdragen dat de organisatie (veiligheidsregio) bij een ramp of crisis goed ingericht en voorbereid is*

Hoe ver zijn we met het realiseren van onze doelstellingen?

De Veiligheidsregio Brabant-Noord (VRBN) heeft een zeer grote rol in de aanpak van COVID-19 en alle maatregelen die daarbij horen. Zij pakken hierin een sturende, maar ook faciliterende rol. Ondanks de impact van COVID-19 volgt VRBN de koers die is uitgezet in het nieuwe beleidsplan 2020-2023 Samen Veiliger en ligt daarmee op schema.

Wanneer de situatie langer duurt kan het nodig zijn om ambities/doelen/takenpakket (en bijbehorende financiën) bij te stellen. Op dit moment is het echter te vroeg om iets over de gevolgen van de COVID-19 crisis te kunnen zeggen.

De personen die een actieve rol hebben binnen de bevolkingszorgprocessen worden jaarlijks bijgeschoold over de ontwikkelingen binnen hun proces. Om de betrokkenheid van de deelnemende personen levend te houden is er minimaal 4 keer per jaar een bereikbaarheidsoefening.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

- We zetten (bestuurlijke) maatregelen zoals cameratoezicht of veiligheidsrisicogebied in als dit nodig is voor het handhaven van de openbare orde.
- We adviseren bestuurlijk bij incidenten met grote maatschappelijke impact.
- We participeren actief in de Veiligheidsregio. We hebben hier met name een rol in de Bevolkingszorg en communicatie. Op ambtelijk niveau zijn we beleidsmatig en financieel-technisch vertegenwoordigd in het adoptieoverleg.
- De uitkomsten van de bestuursconferentie van april 2018 kregen een vertaling in het nieuwe regionale beleidsplan 2020-2023 Samen Veiliger en het beleidskader 2020 van VRBN.
- We kozen ervoor VRBN door te laten groeien naar een informatiegestuurde netwerkorganisatie. Hierdoor kunnen we niet alleen adequater reageren op acute veiligheidsrisico's, maar ook beter anticiperen op veranderende en nieuwe veiligheidsrisico's.
- We zorgen ervoor dat alle partijen in staat zijn om vanuit hun rol incidenten te bestrijden. We doen dit door te zorgen voor relevante opleidingen en oefeningen.
- In 2020 zijn alle brandweerkazernes van de deelnemende gemeenten aan VRBN overgedragen. Hiervoor hebben we VRBN een huisvestingsbudget gegeven. Hiermee is VRBN volledig verantwoordelijk voor beheer en onderhoud van de brandweerkazernes. De nieuwbouw of renovatie van de kazerne Oss staat gepland in 2024. De niet benodigde kapitaallasten voor de investering van de kazerne Oss zetten we in voor dekking van de verhoogde inwonersbijdrage (2022) aan de Veiligheidsregio.
- In 2020 is ingestemd met de regionalisering van de kosten van het Functioneel Leeftijdsonslag (FLO). Hierdoor betaalt elke inwoner van de Veiligheidsregio hetzelfde voor de brandweerorganisatie.

- We hebben ingezet op het behoud van sterke kolommen Brandweer, GHOR en Bevolkingszorg. Hierbij zetten we met name in op versteviging van de brandweerorganisatie. Door toenemende eisen aan de brandweerorganisatie en eerdere bezuinigingen is dit noodzakelijk. Wij verwachten dat de overdracht van de kazernes en het bijeenbrengen van mensen op twee vestigingen zal zorgen voor een efficiëntere bedrijfsvoering en inzet van de brandweerorganisatie.

Wat hebben we specifiek vanwege COVID-19 gedaan?

- Oss heeft vanaf het begin van de crisis een grote rol gespeeld in deze aanpak door meerdere handhavingsjuristen, communicatieadviseurs beschikbaar te stellen ten behoeve van de regio. Ook gemeentesecretaris heeft een rol gepakt in de regio tijdens de aanpak van deze crisis.
- We hebben ingezet op de regionale aanpak COVID-19 met betrekking tot handhaving, toezicht en veiligheid samen met collega's van VTH en Tor/Hor, JZ en met partners zoals politie en gemeente Bernheze. Hierin zochten we altijd de verbinding tussen de opgelegde maatregelen en de bedoeling ervan.
- We werkten aan bestuurlijke advisering voor de aanpak van COVID-19
- Samen RIVM, NTCV, Movianto en politie realiseerden we de complexe uitdaging om te komen tot de landelijke opslag vaccines in Oss bij Movianto.
- We bereidden in werking stelling voor van één of meerdere vaccinatie locaties binnen de gemeente Oss.

2.5 Integriteit en veiligheid

Doelstellingen

We werken aan de volgende doelstelling(en):

- *Het zoveel mogelijk stoppen en voorkomen van ondermijnende criminaliteit en het herstellen/vergroten van het vertrouwen in de overheid*
- *We willen een weerbare en integere organisatie worden waarbij medewerkers in een veilige werkomgeving hun publieke taak kunnen uitvoeren*

Hoe ver zijn we met het realiseren van onze doelstellingen?

Met het programma Weerbare Organisatie is in 2020 gewerkt aan bewustwording in de organisatie op het voorkomen en signaleren van ondermijning. Er is gebouwd aan een Veilige Werkomgeving en integere besluitvorming en dienstverlening. Er is een verbeterslag gemaakt met het versterken van de informatiepositie.

Het stoppen en voorkomen van ondermijnende criminaliteit is een doorlopende doelstelling. De gemeente Oss werkt samen met de gemeente Bernheze, de politie, het Openbaar Ministerie en de Belastingdienst samen onder het RIEC convenant in de bestrijding van ondermijnende criminaliteit.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

- De Campagne Veilig Werk is opgestart met extra aandacht voor integriteit en het professionaliseren van een Veilige Publieke Taak (VPT). In 2020 is het protocol De Weerbare Medewerker opgeleverd. Op het gemeentehuis is een nieuw interventieteam gestart. We hebben een trainingsprogramma in weerbaarheid (omgaan met agressie en verward gedrag) opgesteld.
- We hebben ingezet op het verbeteren van de gemeentelijke informatiepositie door onder meer het aansluiten bij MMA en het inrichten van het signalenoverleg.
- We pakken doorlopend casuïstiek en projecten op. Intern of onder de samenwerkingsverbanden van de Taskforce Brabant-Zeeland en het Regionaal Informatie en Expertise Centrum (RIEC) of het Maasland InterventieTeam.
- We werken blijvend samen met regionale partners zoals gemeente Bernheze, politie, OM, de Belastingdienst, douane, omgevingsdienst, de belastingsamenwerking, Veilig thuis, enz..
- In Oss lopen enkele langlopende RIEC casussen waar afgelopen jaar en komend jaar strafrechtelijke zittingen voor gepland staan. Een aantal criminelen uit Oss en omgeving zit voor langere tijd vast. Daarbij hebben we als gemeente samen met de partners oog voor het (criminele) gezinsleven, intergenerationele overdracht en zorgvraagstukken om inwoners te helpen om uit deze situaties te komen.

- We toetsen de inkomende vergunningaanvragen en waar nodig voeren we een BIBOB controle uit.
- De Wet Bibob is (landelijk) aangepast. De mogelijkheden om dit als instrument in de aanpak van ondermijning breder in de organisatie toe te passen zijn onderzocht (2020) en worden geïmplementeerd (2021).
- We hebben input geleverd voor het verhuurbeleid woonwagens.

Wat hebben we specifiek vanwege COVID-19 gedaan?

- Door de maatregelen in het kader van de COVID-19 crisis zijn een aantal branches en ondernemers financieel hard getroffen. Financiële kwetsbaarheid maakt men ook kwetsbaar voor criminelen met foute bedoelingen.
- Het RIEC heeft een aantal campagnes uitgezet voor weerbaarheid tijdens de COVID-19 crisis. Deze waren gericht op horeca en buitengebied. Op verzoek van ons is hier een campagne bij gekomen voor ondernemers. Deze hebben we alle drie actief gecommuniceerd.

3. Programma-informatie

3.1 Duurzaamheid

Om als gemeenschap duurzaam samen te leven (SDG11) is het onder andere van belang om mensen een veilige woon- en werkomgeving (SDG16) te bieden. Dat wil zeggen het tegengaan van criminaliteit en overlast, het veilig mogelijk maken van evenementen en de voorwaarden scheppen voor een zuiver democratisch proces (integriteit). Dat doen we samen met partners (SDG 17), waar mogelijk door integraal op te trekken.

3.2 Indicatoren

Indicator	Bron	2017	2018	2019	2020	Streef-waarde
Woninginbraken	Politie	172	207	185	150	172
Rapportcijfer veiligheid	Veiligheidsmonitor	7,4	-	7,2	-	7,4
Incidentmeldingen verwarde personen	Politie	212	267	360	489	-
Inzet bestuursrechtelijke maatregelen						
- Waarschuwing gebiedsverbod	gemeente	0	1	1	0	-
- Gebiedsverbod	gemeente	0	2	36	1	-
- Waarschuwing	gemeente	0	0	1	0	-
gedragsaanwijzing	gemeente			1	0	-
- Gedragsaanwijzing		0	0	0	2	-
- inzetten cameratoezicht		1	3	1	1	
-inzetten veiligheidsrisicogebied		0	1	0	0	
Incidentmeldingen jeugdoverlast	Politie	385	308	387	440	400
Controles waarbij hennep en/of harddrugs is aangetroffen (13b)*	gemeente					-
- waarna bestuurlijke waarschuwing		7	11	12	8	
- waarna sluiting pand		46	21	17	12	
Interne BIBOB-toetsen	gemeente	58	80	84	144	-
- waarna BIBOB toetsen door landelijk bureau BIBOB		3	5	2	6	-

3.3 Waar staat je gemeente

In de volgende tabel geven we de verplichte indicatoren vanuit waarstaatjegemeente.nl weer. Om de cijfers van Oss te kunnen plaatsen hebben we daarnaast een referentiemeting opgenomen. We gebruiken hiervoor de gemiddelde waarde van gemeenten in de grootteklasse van 50.000 tot 100.000 inwoners.

Indicator	Oss	Referentie	Jaar
Verwijzingen Halt 12-17 jaar per 10.000 inwoners van 12-17 jaar	124	126	2019
Winkeldiefstallen per 1.000 inwoners	2,0	1,7	2020
Diefstallen uit woning per 1.000 inwoners	1,2	1,6	2020
Vernielingen en beschadigingen per 1.000 inwoners	5,4	4,5	2020
Overlast door dakloos persoon	1,7	1,3	2020
Overlast verward persoon	5,0	6,7	2020

4. Wat zouden we anders kunnen doen?

In 2020 is er tijdens de aanpak van COVID-19 zeer intensief samengewerkt tussen Tor/Hor, VTH en Veiligheid. Deze samenwerking is heel goed bevallen en willen we in 2021 en verder continueren. Met name VTH en Tor/Hor hebben al een flinke slag gemaakt door gezamenlijk een jaarplan te maken en uit te voeren. Tevens verhuist Tor/Hor in 2021 terug naar het gemeentehuis waardoor het fysiek bij VTH komt te zitten. Als het kantoorconcept in het najaar van 2021 gemeente breed wordt ingevoerd dan is de bedoeling om TOR/HOR zowel bij IBOR als VTH in de buurt te plaatsen.

Programma 10. Besturen in verandering van tijden

1. Inleiding

Wij leven in een wereld met enorme verschuivingen. Klimaatveranderingen met drie jaar op rij extreme droogte en dan weer hoosbuien met enorme regenval in zeer korte tijd. Volksverhuizingen van wereldburgers die op zoek zijn naar een beter bestaan. De landbouw die zich nog nooit zo ernstig heeft gerealiseerd dat op een traditionele manier doorgaan een doodlopende weg is. Grondstoffen transitie, waarbij het fossiele tijdperk afloopt en duurzame energie in opkomst is. Met alle maatschappelijke opgaven die daarbij horen, zoals de regionale energie opgave die niet zonder windmolens en zonneparken te realiseren is. Begin dit jaar werden we geconfronteerd met COVID-19, het virus dat veel doden veroorzaakt, onze gezondheidszorg deed wankelen en maatschappelijk en economisch grote gevolgen heeft.

Dat heeft invloed op onze samenleving: het maakt onzeker, vanzelfsprekendheden vallen weg en een nieuw houvast is niet altijd voorhanden. Er bestaat in onze samenleving een grote verscheidenheid aan wensen en behoeften. Inwoners en collectieven die het niet redden op eigen kracht en inwoners en gemeenschappen die heel goed hun eigen boontjes doppen. De Omgevingswet komt er aan en deze geeft meer ruimte en verantwoordelijkheid voor initiatiefnemers.

Al deze maatschappelijke ontwikkelingen vragen een professionele organisatie die de basis op orde heeft, strategisch schakelt op de grote opgaven, gesprekspartner is voor organisaties in de keten en collega overheden. Die niet langer – zoals nu – op zijn tenen loopt, vanwege kwalitatieve en kwantitatieve onderbemensing, maar voorzien van noodzakelijke personele verbreding en verdieping de schouders onder de opgaven van nu en morgen zet. Met volop aandacht voor robuuste en toekomstgericht IT, die de digitale transitie faciliteert, zorgt voor informatieveiligheid en standaardisatie om onze dienstverlening en bedrijfsvoering te optimaliseren. Passend digitaal en aandacht voor vakmanschap.

De in de Prioriteitennota gemarkeerde middelen zijn dan ook hard nodig om het werk van iedere dag gedaan te krijgen en de opgaven van de toekomst aan te kunnen. Deze middelen zijn met de begroting in november 2020 definitief geworden, waardoor we echte stappen kunnen maken. Zowel in de directe uitvoering als in de verbreding en verdieping van ons functiehuis. Maar we zullen scherp moeten blijven in het prioriteren, daar er voortdurend meer ambities liggen dan middelen (geld en mensen) om ze te realiseren.

COVID-19 heeft veel van ons gevraagd. En we zijn trots op onze organisatie die zich snel aangepast heeft, onmiddellijk gewerkt heeft aan ondersteuningspakketten en het contact met de samenleving stevig heeft voortgezet. We hebben de dienstverlening op alle terreinen verzorgd, al dan niet in aangepaste vorm. Het was improviseren, nieuwe technieken ons eigen maken en kunnen terugvallen op het fundament dat we in het verleden hadden gebouwd.

Daarnaast leidt COVID-19 tot een aanvulling op ons kantoor concept: thuiswerken beter mogelijk maken. Thuiswerken en op afstand samenwerken binnen en buiten de gemeentelijke organisatie zijn gewoon geworden. En dat blijft zo, is onze stellige verwachting. Onze kantoorinrichting, IT voorzieningen en digitale hulpmiddelen veranderen. Inmiddels is er een project gestart waarin dit allemaal samenkomt. We kunnen nu nog geen inschatting maken van eventuele extra kosten of inverdieneffecten, maar de omschakelingsfase zal in iedere geval een investering van ons vragen.

2. Programma-onderdelen

2.1 Bestuur

Doelstellingen

We werken aan de volgende doelstelling(en):

- *Een transparant, interactief en zorgvuldig besluitvormingsproces*
- *Een zichtbare, moderne gemeenteraad die aansluiting heeft bij nieuwe ontwikkelingen in onze stad*

Hoe ver zijn we met het realiseren van onze doelstellingen?

Het vergaderstelsel van de Osse gemeenteraad borgt een transparant, interactief en zorgvuldig besluitvormingsproces. Hierbinnen is tijd en ruimte voor alle perspectieven.

De gemeenteraad is in 2020 door de COVID-19 crisis snel omgeschakeld naar digitale besluitvorming. Dat heeft veel van onze collega's van ICT gevraagd, maar de democratische processen zijn door kunnen gaan.

Uitgangspunt hierbij was en is dat de gemeenteraad de kaderstellende, controlerende en volksvertegenwoordigende rol goed kan blijven vervullen. Gedurende het jaar heeft de gemeenteraad afwisselend fysiek en digitaal vergadert, afhankelijk van de behoefte tot een fysiek gesprek en de mogelijkheden van dat moment.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

- We namen initiatieven om de interactie met de samenleving te versterken. Dit zijn bijvoorbeeld 5 podiumbijeenkomsten, 3 hoorcommissies over bestemmingsplannen en de 2 hoorcommissies over de windenergie.
- We hebben nog twee keer gast van de raad kunnen organiseren in 2020: het jeugdcollege met ouders (18 personen) en de 'Young Professionals' (17 personen).
- Onze Rekenkamercommissie heeft in 2020 de rapporten 'informatieveiligheid' en 'laagdrempelig ontmoeten in Oss' opgeleverd aan de gemeenteraad. Eind 2020 is, samen met een aantal andere Rekenkamers, een onderzoek opgestart naar de COVID-19 maatregelen.
- De griffiers uit de regio Noordoost Brabant organiseerden twee bijeenkomsten voor de raadsleden uit de regio om beter in positie te komen bij regionale samenwerkingsverbanden. In 2020 was er aandacht voor de RES en de Veiligheidsregio (tussentijds verslag COVID-19). Ook organiseerde de Regio NOB/AgriFood Capital een verenigde voorbereidende bijeenkomst voor alle gemeenteraden.
- We zijn doorgegaan met onze social media kanalen om de bekendheid met de gemeenteraad te verhogen.
- We zijn doorgegaan met onze ruimere inspraakmogelijkheden van burgers, ondernemers en instellingen in onze vergaderingen.
- We zijn doorgegaan met experimenten met onze vergaderregels (pilot debat).
- We proberen onze rol bij ontwikkelingen zoals co-creatie en innovaties te pakken. De invoering van de omgevingswet blijft voor ons een belangrijk ontwikkeltraject; we investeren in het samenspel tussen raad, college en organisatie.

Wat hebben we specifiek vanwege COVID-19 gedaan?

De gemeenteraad heeft op 4 juni 2020 in een bijzondere raadsvergadering een 'COVID-19' debat gevoerd. De raad werd in de gelegenheid gesteld om prioriteiten aan te geven en richtinggevende uitspraken te doen, die mede hebben geleid tot een evenwichtig pakket van maatregelen.

Vanwege COVID-19 zijn een aantal geplande activiteiten niet doorgegaan:

- de Raadskompas bijeenkomsten die we organiseren voor de ontwikkeling van de raads- en burgerleden;
- onze werk- en bedrijfsbezoeken;
- het bezoek van basisscholen (democracy) en middelbare scholen (klassenbezoek) aan het gemeentehuis;
- de jeugdgemeenteraad;
- de cursus Politiek Actief (deze cursus is inmiddels gepland voor het voorjaar van 2021)

2.2 Organisatie

Doelstellingen

We werken aan de volgende doelstelling(en):

- *De gemeente Oss is een organisatie die toegerust is op een 100.000 opgave, waar vernieuwing en bestendiging hand in hand gaan en waar het fijn werken is. Nu en in de toekomst.*

Hoe ver zijn we met het realiseren van onze doelstellingen?

We zijn op verschillende plekken in de organisatie aan het digitaliseren en standaardiseren zodat we efficiënt blijven werken. Verder hebben we ons ontwikkelboek van het Koersdocument Drie keer drie geactualiseerd om de komende jaren opnieuw focus te hebben op de ontwikkelingen binnen en buiten onze organisatie. We moderniseren ons functiehuis door middel van een nieuw systeem voor functie beschrijven en –waarderen (HR21). De modernisering kent verschillende fase. In fase 1 zetten we bestaande functiebeschrijvingen technisch 1 op 1 om naar de nieuwe functieprofielen van HR21. Hiermee zijn we in 2020 gestart en dit ronden we in het voorjaar van 2021 af. Daarna kijken we naar de verbreding van het functiehuis en evalueren we o.a. de tussen- en uitloopschalen.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

- We hebben in het voorjaar van 2020 het Leerplein gelanceerd. Dit is een online platform voor leren en ontwikkelen waarmee we het vakmanschap vergroten. Er zijn 1610 e-learning modules en podcasts gevolgd door inmiddels 350 actieve gebruikers (medewerkers van de gemeente Oss). Fijn dat we hier op tijd mee waren begonnen, want dit heeft in het thuiswerk tijdperk uitstekend gewerkt.
- We hebben een nieuwe 'werkenbij' site gelanceerd waarmee we actiever werken aan het beeld dat we een aantrekkelijke en onderscheidende gemeente zijn om voor en in te werken. Hiermee verbeteren we ook onze arbeidsmarktpositie. Het is nog te vroeg om hier resultaten van te melden.
- We hebben in 2019 een aanpak ziekteverzuim geïntroduceerd die in 2020 is gecontinueerd. Het totale ziekteverzuim is in 2020 licht gestegen ten opzichte van 2019. Belangrijkste oorzaak het langdurige verzuim dat vanwege COVID-19 niet altijd een optimale en adequate behandeling heeft kunnen krijgen. Daarnaast heeft een flink aantal medewerker zelf COVID-19 opgelopen. Het korte verzuim is gedaald ten opzichte van 2019 als gevolg van onze preventieve aanpak. Daarnaast is de verzuim frequentie gedaald.
- We hebben het werving en selectiebeleid geactualiseerd waardoor we beter kunnen zorgen voor een goede match tussen vraag en aanbod.
- We zijn begonnen met het project HR21. Dit is de eerste stap naar een moderner functiegebouw.
- Via het Team Procesgericht Werken hebben we in 2020 ingezet op het analyseren, verbeteren en (her)ontwerpen werkprocessen. Belangrijke speerpunten daarbij zijn/waren:
 - o herontwerp van processen in het kader van de Omgevingswet
 - o digitalisering van het postproces
 - o digitalisering en standaardisering van HR-instrumenten en het opzetten van een kernregistratie personeel
 - o pilot robotisering binnen de financiële administratie
 - o procesontwerp voor de uitvoering van de TOZO- regeling
- Daarnaast hebben we geïnvesteerd in het beter digitaal samenwerken in de organisatie via het opzetten van trainingen en het gebruik maken van nieuwe tools.
- We zetten in op de ambtenaar van de toekomst door te investeren in een young professional programma en het trainee programma De toekomst van Brabant.

Wat hebben we specifiek vanwege COVID-19 gedaan?

- In het kader van COVID-19 zijn we verplicht zo veel mogelijk thuis gaan werken. We hebben hier snel alles voor gefaciliteerd en ook op gebied van P&O gekeken wat er nodig was om de bedrijfsvoering zo goed mogelijk te laten doorlopen. Zo zijn protocollen aangepast, is er een projectgroep voor een nieuw werkconcept (tOss) gekomen en hebben we ingezet op vitaliteit bij thuiswerken. Op deze wijze zijn we vrij rimpelloos een nieuw tijdperk ingerold.

- We hebben afspraken gemaakt over huisbezoeken tijdens COVID-19.
- We houden de actualiteiten in de gaten en adviseren we het management daar waar nodig. Denk hierbij aan een mondkapjesplicht, andere invulling van het kantoor, vervangende werkzaamheden voor personeel en het werving en selectieproces en inwerken op afstand.
- We hebben in een vroeg stadium de kritische processen in beeld gebracht om de continuïteit ook in zware scenario's te garanderen.
- We hebben - mede namens de gemeenteraad - onze waardering via o.a. extra bonussen/gratificaties) uitgesproken aan de medewerkers van de gemeente Oss die in deze moeilijke tijd op verschillende processen (o.a. in de frontlinie) hun werk hebben gedaan. Onze dienstverlening, zij het soms aangepast, is overleefd gebleven.

2.3 Digitalisering en dienstverlening

Doelstellingen

We werken aan de volgende doelstelling(en):

- *We standaardiseren producten/diensten waar mogelijk en leveren maatwerk waar nodig voor de inwoner en ondernemer van Oss*
- *We betrekken inwoners en ondernemers bij de ontwikkeling van onze dienstverlening*
- *We innoveren met als doel maatschappelijke meerwaarde (tastbaar resultaat in de praktijk)*
- *We zijn betrouwbaar, bereikbaar en benaderbaar voor digitaal vaardigen en niet digitaal vaardigen*
- *We hebben een moderne en wendbare IT Service Management Organisatie die de digitaliseringsambitie van de organisatie optimaal faciliteert.*

Hoe ver zijn we met het realiseren van onze doelstellingen?

We hebben een aantal producten/diensten gestandaardiseerd. Een voorbeeld is de inrichting van normtijden en archieftermijnen bij de nieuwe eDiensten van Burgerzaken. Een ander voorbeeld is de vernieuwde Unexus livechat waarmee het mogelijk is om onze inwoners te voorzien van standaard antwoorden, zodat ze onmiddellijk geholpen zijn. Ook op onze website hebben we standaardisatie toegepast door content zo veel mogelijk van een uniforme structuur te voorzien. Verder heeft het gebruik van Business Intelligence (BI) ertoe geleid dat we bij de inrichting van onze producten en diensten in het vervolg ook rekening houden met normtijden. Hierdoor kunnen we makkelijker sturen op te lange afhandelingstermijnen binnen het Publiekscentrum. We hechten waarde aan een inclusieve dienstverlening. Dat betekent dat we een persoonlijke benadering (maatwerk) bieden als het digitale kanaal niet volstaat.

We gebruiken de feedback die onze inwoners en ondernemers ons geven via onze KlantContact Monitor systeem (KCM) om onze dienstverlening (balie, telefonie, website) continu te verbeteren. Op basis van deze feedback hebben we o.a. het volgende gedaan om onze dienstverlening te optimaliseren:

- Aanpassen van de werkwijze voor het aanvragen van een parkeervergunning. Zowel op de website als aan de balie
- Aanpassing vindbaarheid informatie over afval op de website
- Aanpassen/toevoegen zoektermen op de website
- Aanpassen van links op de website om sneller bij de relevante informatie te komen

We hebben in 2019 en 2020 een pilot uitgevoerd door twee chatbots beurtelings op onze website te ontsluiten zodat inwoners afvalcontainers konden aanvragen en omwisselen. We hebben in 2020 onderzocht in hoeverre onze inwoners behoefte hebben aan en gebruik maakten van de chatbot. Omdat de behoefte niet of nauwelijks aanwezig was en er weinig gebruik van de chatbot werd gemaakt hebben we de pilot beëindigd. Wel blijven we landelijke ontwikkelingen volgen. Zo ontwikkelt de VNG met een aantal gemeentes de chatbot Gem voor bijvoorbeeld verhuizingen.

We hechten veel waarde aan toegankelijkheid. In 2020 hebben we opnieuw een audit laten uitvoeren voor onder andere www.oss.nl en loket.oss.nl. Hieruit blijkt dat onze website in hoge mate toegankelijk is en dus benaderbaar is voor onze inwoners. Gebruikers die niet digitaal vaardig zijn kunnen altijd gebruik maken van onze andere dienstverleningskanalen. Ook kunnen zij gebruik maken van de cursus Digisterker (werken met de digitale overheid) in onze lokale bibliotheek.

We hebben een stevig fundament gelegd onder de nieuwe IT Service Management Organisatie. Wij zijn er ondanks of dankzij de COVID-19 crisis in geslaagd om de organisatie optimaal te faciliteren in hun digitaliseringsambities. Door het intensieve thuiswerken en de combinatie fysiek en online samenwerken mogelijk te maken hebben we ook bij kunnen dragen aan een versnelde ontwikkeling van het digitale werken in het algemeen.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

- We bieden vier nieuwe eDiensten Burgerzaken aan via het digitaal loket. We hebben inwoners gevraagd mee te denken bij een onderzoek van de Rekenkamer. Dit onderzoek betreft: Hoe effectief stuurt de gemeente Oss de ontwikkeling van de gewenste kwaliteit van de dienstverlening?
- We zijn aangesloten bij werkgroepen rondom Omnichannel vanuit het VNG en VDP.
- De organisatiebrede visie op dienstverlening is in 2019 door het Directieteam vastgesteld. In 2020 hebben we geconstateerd dat er behoefte was aan herijking van deze visie. Ingegeven door verschillende factoren zoals het vertrek van het afdelingshoofd, de versnelde digitalisering door COVID-19, de naderende Omgevingswet, "Samen organiseren" etc.. Het visiedocument moet nadrukkelijk een beknopt, richtinggevend koersdocument worden dat de komende jaren gehanteerd kan worden en waarop Oss kan koersen. Naast het opstellen van dit Koersdocument is ook vanuit de Rekenkamer een onderzoek gestart naar dienstverlening en zal er een onderzoeksrapport volgen. Begin 2021 zullen beide documenten opgeleverd worden.
- We monitoren met behulp van KCM dagelijks de dienstverlening op onze telefonische en balie contacten en gebruiken deze informatie om onze dienstverlening te verbeteren.
- We hebben gezorgd voor verbreding van de kennis van onze medewerkers door het inzetten van coaching en online leermodules.
- Onze doelstelling, dat onze IT Service Management Organisatie modern en wendbaar is en de organisatie optimaal faciliteert in haar digitaliseringsambitie, hebben wij vormgegeven op basis van de 3 sporen uit het Informatiebeleidsplan.

Spoor 1: We zorgen ervoor dat de basis op orde is.

- o we hebben de interne IT organisatie opnieuw gestructureerd en daarbij is Documentaire voorziening een onderdeel geworden.
- o de infrastructuur is gemoderniseerd waardoor we werken op afstand beter ondersteunen.
- o informatiebeveiliging is door nieuwe infrastructuur en door organisatorische aanpassingen sterk verbeterd.
- o Er is een strategie vastgesteld door het DT waardoor we applicaties op een veilige en functionele manier via de Cloud aan kunnen bieden aan de organisatie. Deze strategie is inmiddels geïmplementeerd.
- o We hebben voorbereidingen getroffen om data op een gestructureerde manier beschikbaar te stellen aan de organisatie ter ondersteuning van het datagesteund werken.
- o We hebben de financiële beheersbaarheid verbeterd waardoor we in de toekomst beter in control komen.

Spoor 2: We zetten voluit in op Samen Organiseren.

- o Zo zijn we actief in diverse werkgroepen binnen de VNG voor grote ontwikkelingen zoals Common Ground. Daarnaast maken we concreet gebruik van gezamenlijke inkooptrajecten rondom telefonie mobiel en vast. En maken we gebruik van landelijke platforms voor aanscherping van monitoring voor informatiebeveiliging (GGI SIEM-SOC).

Spoor 3: We hebben uitvoeringsplannen per opgave

- Bij de opgave Ruimtelijke en Economische ontwikkeling hebben vooral ingezet op de digitaliseringsopgave van de Omgevingswet. Daarvoor hebben we nieuwe applicaties aangeschaft en aanpassingen binnen bestaande applicaties gedaan met daarbij de nodige koppelingen. Dit hebben we gedaan in nauwe samenwerking met proceseigenaren binnen het domein.
- Binnen het Sociaal Domein zijn voorbereidingen getroffen om te komen tot een gezamenlijke digitale agenda.
- Voor dienstverlening zijn onder andere processen van burgerzaken zaakgericht gemaakt. Bij bedrijfsvoering is gestart met het de kernregistratie medewerkers, de digitalisering van het postproces en is robotisering toegepast op administratieve processen binnen de financiële administratie.
- Voor informatiebeveiliging zijn verschillende acties ondernomen. Zo hebben we gewerkt aan de verdere beveiliging van laptops en telefoons, is de campagne 'Veilig werken' opgestart. Daarnaast zijn de resultaten van de Ethische hack in opdracht van de rekenkamercommissie verwerkt. Een daarop uitgevoerde hertest is positief afgerond.
- De verplichte landelijke audit ENSIA is over 2019 gehaald, dit geldt ook voor de verplichte IT-audit van de accountant. Voor 2020 loopt de jaarlijkse ENSIA audit. Die behelst zowel systemen van Oss als 3 van zijn ICT-leveranciers. Eén leverancier voldeed in december 2020 op 4 punten niet aan de verscherpte eisen van de ENSIA audit. In februari 2021 waren daarvan 3 punten opgelost. Dat is ook met ENSIA afgestemd. Het laatste punt wordt in de loop van 2021 opgelost. We bewaken de oplossing van die laatste tekortkoming. Het college is in februari conform de ENSIA procedure over deze ENSIA audit geïnformeerd.

Wat hebben we specifiek vanwege COVID-19 gedaan?

- We hebben het mogelijk gemaakt om de telefonische en balie dienstverlening door te laten gaan binnen de gestelde COVID-19-voorschriften.
- We hebben ervoor gezorgd dat de Publieke ruimtes voldeden aan de door de overheid vastgestelde COVID-19-voorschriften
- We hebben de informatie voor inwoners en ondernemers rondom COVID-19 up-to-date gehouden bij zowel het KCC als ook op de website.
- Wij hebben het mogelijk gemaakt dat men op grote schaal op veilige en betrouwbare manier thuis kon werken:
 - door versnelde uitrol van Teams is het online en hybride samenwerken mogelijk gemaakt;
 - door aanpassing van bestaande systemen en infrastructuur;
 - door beschikbaar stellen van hulpmiddelen om thuis te werken;
 - door flexibele ondersteuning vanuit helpdesk voor het thuiswerken.

2.4 Regionale samenwerking en netwerken

Doelstellingen

We werken aan de volgende doelstelling(en):

- *We willen een uitgesproken rol in de samenwerking in de regio, in provinciale, landelijke en internationale netwerken om bewust gekozen gemeentelijke doelstellingen te bereiken*
- *De gemeente Oss wordt gekend en herkend in haar doelstellingen door haar samenwerkingspartners*

Hoe ver zijn we met het realiseren van onze doelstellingen?

De gemeente Oss is een belangrijke trekker in de samenwerking in NOB (Noordoost-Brabant). Zowel op het gebied van economie, als op het gebied van arbeidsmarkt en luchtkwaliteit trekt Oss de kar voor de regio.

In de samenwerking binnen Brabant is Oss aangehaakt in het M7 en B5 netwerk.

Bij G40 is Oss actief onder andere als trekker van de nieuwe themagroep MKB innovaties.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

- Wij zijn aangehaakt op de activiteiten van de G40 en VNG en laten daar onze stem horen, we zijn trekker geworden van de themagroep MKB innovaties en op het gebied van de Global Goals spelen we een leidende rol.
- In de samenwerking op provinciaal niveau van B5 en M7 hebben we met de provincie Noord-Brabant en de BOM gewerkt aan een actie- en investeringsagenda ten behoeve van COVID-19 herstel. Hierin zijn diverse projecten vanuit Oss opgenomen. Besluitvorming hierover is gepland in 2021.
- Er heeft een structuurverandering plaatsgevonden in de samenwerking van NOB. De samenwerking is daardoor overzichtelijker. Bestuurlijke rollen en doelstellingen zijn beter beschreven.
- De Agrifood Capital samenwerking met de ondernemers en onderwijspartners, die wij als Oss alleen niet voor elkaar krijgen, is gericht op het economische profiel van de regio. Concreet blijven we inzetten op een onderzoekscentrum voor duurzame eiwitten (ODE) in onze gemeente.
- Internationalisering doen wij met mate en gericht op de Global Goals. De burgemeester is landelijk ambassadeur voor de Global Goals voor de VNG.

Wat hebben we specifiek vanwege COVID-19 gedaan?

- In de samenwerking op provinciaal niveau van B5 en M7 hebben we met de provincie Noord-Brabant en BOM gewerkt aan een actie- en investeringsagenda ten behoeve van COVID-19 herstel.
- Geplande fysieke bijeenkomsten zijn veelal omgezet in digitale bijeenkomsten. Gebleken is dat dat voor deze vormen van samenwerking goed werkt en veel tijd bespaart.

2.5 Schadewijk

Doelstellingen

We werken aan de volgende doelstelling(en):

- *Met alle partners willen we de kwaliteit en leefbaarheid van de wijk versterken: een trotse wijk met diverse woonmilieus en een duurzaam veerkrachtige sociale structuur. Een wijk waarin mensen zich thuis voelen en met plezier wonen, werken, recreëren en leven. We ontwikkelen dit niet voor maar samen met de bewoners. Zoals de wijk zelf aangeeft "De wijk Schadewijk moet een wijk zijn waar kinderen kansrijk op kunnen groeien."*

Hoe ver zijn we met het realiseren van onze doelstellingen?

De samenwerking tussen de verschillende organisaties in de wijk is aanzienlijk verbeterd. Organisaties weten elkaar te vinden en schakelen snel en effectief. Jaarlijks lag het in de bedoeling om een wijkconferentie te houden met bewoners en wijkwerkers. Helaas heeft COVID-19 ervoor gezorgd dat dit uitgesteld moest worden. Zodra het mogelijk is pakken we het weer op. Als resultaat van de eerste werkplaatsconferentie zijn er werkplaatsen ingericht

Wat hebben we hiervoor gedaan?

- We werken samen met onze partners aan versterking van het gebiedsgericht werken met ruimte voor experimenten en met nieuwe samenwerkingsvormen van doe-democratie waarin doen centraal staat.
- We investeren in cocreatie. Dit vraagt van onze organisatie extra vaardigheden, we investeren hiervoor in trainingen.
- Besturen in verandering van tijden betekent ook dat wij op het gemeentehuis niet bedenken wat de beste aanpak is voor de uitdagingen in de Schadewijk. We helpen de wijk dit zelf te formuleren, zelf aan te geven en zelf mee te sturen. In februari 2019 hebben we tijdens werkplaatsconferentie met bewoners en professionals uit de Schadewijk gezamenlijk de speerpunten voor de Schadewijk vastgelegd. In werkgroepen (werkplaatsen) werken al deze krachten samen. Een veilige kansrijke omgeving voor het kind heeft de wijk centraal gezet.
- Extra aandacht is er geweest voor:
 - o Sportaanbod voor kinderen uit de Schadewijk, zowel in het wijkcentrum als op het Cruyfcourt

- Voorlichting Nederlands als tweede taal voor anderstalige ouders
- Het opbouwen van een bewonersstructuur, in 30 straten hebben we nu contactpersonen
- Opbouwen van een vertrouwensrelatie, we zeggen wat we doen en doen wat we zeggen
- Het opzetten van communicatiemiddelen in de wijk (wijkkrant, social media en website)
- Ontmoetingsactiviteiten voor kwetsbare wijkbewoners
- Aanpak van adresfraude
- Herinrichting Kapelaan Naustraart en de ontwikkeling van een buurtzorghuis
- Tijdelijk beheer en herinrichting Zwaluwstraat en Spoorlaan
- Werken vanuit de bedoeling
- Doorontwikkeling van de samenwerkingwijze in de Schadewijk, gericht op groepen.

Wat hebben we specifiek vanwege COVID-19 gedaan?

- Ten tijde van de eerste lockdown zijn alle kinderen en 70 plussers in de Schadewijk thuis bezocht en hebben een presentje ontvangen. Doel was een steuntje in de rug te bieden en daar waar sprake was van zorg of een vraag om hulp dit op de juiste plek te melden.
- Tijdens de 2e lockdown is het team Schadewijk nadrukkelijk vaker op straat geweest om contact te houden en signalen op te vangen. Dit werd in de wijk bijzonder gewaardeerd.

3. Programma-informatie

3.1 Duurzaamheid

We blijven als gemeente Oss herkenbaar op het gebied van de Global Goals. Deze Sustainable Development Goals zijn verankerd in de beleids- en beheerscyclus en zijn uitgangspunt bij grote opgaven.

We houden bij aanbestedingsprocedures rekening met duurzaam gebruik van grondstoffen, energieverbruik en sociale aspecten (social return). Dat geldt ook voor onze eigen bedrijfsvoering, zoals gebouwenbeheer, wagenpark en catering.

Vanuit de doelstellingen van de Participatiewet, specifiek de banenafspraken, creëren we functies voor specifieke doelgroepen, onder andere door het aanpassen van takenpakketten (jobcarving).

De global goals die bij dit programma horen zijn: Gendergelijkheid, fatsoenlijk werk en gezonde economie, ongelijkheid verminderen, vrede, veiligheid en gerechtigheid en partnerschappen om doelen te bereiken.

De bedrijfsvoeringsonderdelen hebben over het algemeen nauwelijks tot geen contact met onze inwoners, ondernemers of maatschappelijke organisaties. Hun doel is aansluiten bij de collega's die werkzaam zijn in de primaire processen en de signalen die ze daar krijgen verwerken in prima ondersteuning. Zij ontzorgen hun collega's zodat deze zich kunnen richten op uitstekende dienstverlening.

3.2 Indicatoren

Indicator	Bron	2017	2018	2019	2020	Streef- waarde
Klanttevredenheid	Waarstaatje- gemeente.nl					Landelijk gemiddelde
- directe dienstverlening			6,93		6,9	6,75
- digitale dienstverlening			7,22		7,3	6,85
Tevredenheid medewerkers	Gemeente		7,4			7,1
Ziekteverzuim	Gemeente	5,8	5,5	5,9	6,3	Landelijk gemiddelde 5,8%
Norm banenafspraken	VNG banen- afspraken	16,9	23,1	25,9	25,5	21,7 banen van 25 uur (2019)

Aantal gevraagde en ongevraagde adviezen van de jongerenraad:

Gevraagd: Advies op de Visie op jongerenwerk

Ongevraagd: Advies onderwijs en computerregeling

3.3 Waar staat je gemeente

In de volgende tabel geven we de verplichte indicatoren vanuit waarstaatjegemeente.nl weer. Om de cijfers van Oss te kunnen plaatsen hebben we daarnaast een referentiemeting opgenomen. We gebruiken hiervoor de gemiddelde waarde van gemeenten in de grootteklasse van 50.000 tot 100.000 inwoners.

Indicator	Oss	Jaar
Formatie per 1.000 inwoners (bron: Personeelsmonitor Gemeenten; A&O-fonds Gemeenten)	7,2 fte	2020
Overhead (bron: Vensters voor bedrijfsvoering)	28,0%	2020
Apparaatskosten per inwoner (bron: Vensters voor bedrijfsvoering)	€ 668	2020
Externe inhuur: kosten als % van totale loonsom + totale kosten inhuur. (bron: Personeelsmonitor Gemeenten; A&O-fonds Gemeenten)	13,0%	2020

4. Wat zouden we anders kunnen doen?

Op dit moment merken we dat we de interne afstemming met betrekking tot de inbreng in de samenwerking beter kunnen structureren en linken aan de ambities en doelstellingen van raad en college. We willen samenwerkingsplatformen gericht inzetten als lobbyinstrument voor het realiseren van ambities en samenwerking als middel en niet als doel op zich formuleren. We zijn hiermee begonnen en willen zorgen dat dit steeds meer onderdeel gaat worden van ons dagelijks werk.

Programma 11. Financieel solide

1. Inleiding

Een financieel gezonde gemeente is in het belang van alle inwoners in Oss. De begroting moet sluitend zijn. De meerjarenbegroting biedt inzicht in de verwachte inkomsten en uitgaven over een langere periode. We moeten zorgvuldig met het gemeentelijk geld omgaan, dus is er aandacht voor 'treasury' en de reserves moeten op orde zijn. Dat alles willen we realiseren tegen de achtergrond van een aanvaardbaar niveau aan lasten, zowel voor bewoners als voor ondernemers.

2. Programma-onderdelen

2.1 Belastingen

Doelstellingen

We werken aan de volgende doelstelling(en):

- *Beheerste lastendruk*

Hoe ver zijn we met het realiseren van onze doelstellingen?

We streven er naar om de lokale lastendruk minimaal € 22,50 onder het landelijk gemiddelde te houden. In 2020 is dit ook gerealiseerd. De lokale lastendruk lag in 2020 € 36 onder het landelijke gemiddelde. Door de extra OZB verhoging van 5% en de stijging van de afvalstoffenheffing in 2021 staat deze doelstelling onder druk. Definitieve cijfers hierover worden in de loop van 2021 door het COELO bekend gemaakt.

Afhankelijk van de landelijke ontwikkelingen verwachten we dat de lokale lastendruk onder het landelijk gemiddelde blijft. Door aanpassing van het afvalbeleid en de verschuiving van containercombinaties ("gemiddelde Ossenaar" had een grote grijze en een kleine groene container en krijgt 2 kleine containers) wordt de stijging van de gemiddelde lastendruk kleiner (7%).

Daarnaast willen we de gewenste opbrengst voor de gemeente tegen zo laag mogelijke uitvoeringskosten verkrijgen. De Belastingssamenwerking Oost-Brabant (BSOB) voert de belastingtaken voor ons uit. De portefeuillehouder financiën is lid van het dagelijks bestuur.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

- De totale lastendruk lag in 2020 ruim onder het landelijke gemiddelde (€ 36 onder het landelijke gemiddelde). In 2020 is besloten om de OZB niet te verhogen, ook niet met de inflatie. In 2020 stonden we op plek 98 (van de 377 (deel)gemeenten) met de laagste lastendruk.
- We hanteren een kostendekkend tarief voor riolering. In 2020 is de rioolheffing niet verhoogd.
- We verhoogden in 2020 de afvalstoffenheffing met 15%. Deze verhoging was nodig om een groot deel van de gestegen kosten te kunnen betalen. We hadden een groter tekort verwacht, maar door incidentele voordelen hebben we dat op kunnen vangen.
- Het oordeel van de waarderingskamer over de BSOB voor onze gemeente was "goed". "Goed" is van toepassing op een gemeente die WOZ-taxaties van goede kwaliteit levert en daarnaast op alle onderdelen van het WOZ-werkproces voldoet aan de gestelde kwaliteitseisen. De gemeente heeft ook voldoende maatregelen getroffen voor adequate aansturing en kwaliteitsbeheersing van de werkzaamheden.
- We monitoren jaarlijks de uitvoering van de belastingen bij de BSOB. In de kadernota heeft BSOB de volgende belangrijke hoofdlijnen geschetst:
 - o Verdere professionalisering en automatisering van de financiële en operationele besturing;
 - o Verdergaande standaardisatie van de processen en maximale aandacht voor robotisering en digitalisering;
 - o Modern werkgeverschap;
 - o Deelnemers dichtbij houden;
 - o Met gepaste voorzichtigheid mogelijkheden van uitbreiding dienstverlening verkennen en uitbreiding van de belastingssamenwerking;
 - o Verdergaande harmonisatie in beleid.
- We zien in 2020 de grote toename van de kosten bij de BSOB door bezwaren die worden gedaan door bureaus die werken op basis van "no cure no pay". Dit vergt extra capaciteit bij de BSOB.

Wat hebben we specifiek vanwege COVID-19 gedaan?

- BSOB verstuurde tot 1 juni 2020 geen nieuwe aanslagbiljetten. Ze hebben in die periode ook geen aanmaningen en dwangbevelen verstuurd.
- Inwoners en bedrijven hadden de mogelijkheid om het aanslagbiljet dat in februari ontvangen was te betalen tot 1 juni. Daarnaast is er de bereidheid om ten aanzien van belastingen betaalregelingen aan te gaan.
- Tot 1 september 2020 deed de BSOB geen actieve invordering. Hierna is dit weer opgestart.
- We hebben besloten om voor het gehele jaar 2020 geen precariobelasting te innen.

2.2 Financiën

Doelstellingen

We werken aan de volgende doelstelling(en):

- *Uitvoeren van een stabiel financieel beleid*

Hoe ver zijn we met het realiseren van onze doelstellingen?

In het coalitieakkoord 'Kansen zien, kansen pakken' is gekozen voor een solide financieel beleid met sluitende meerjarenbegrotingen.

- Op dit moment hebben we een meerjarig sluitende programmabegroting 2021-2024. Maar de financiële positie op basis van de (meerjaren) begroting staat fors onder druk. De meerjarenbegroting is ternauwernood sluitend. Dit wordt vooral veroorzaakt door kostenstijgingen in het sociaal domein (met name Jeugdhulp en Wmo). We zien de tekorten binnen Jeugdhulp oplopen en ook zien we door de invoering van het abonnementstarief de kosten voor de Wmo verder stijgen. Richting het Rijk maken we ons, samen met de VNG, hard voor structurele compensatie van de hogere kosten in het sociaal domein. Ook lobbyen we voor de afschaffing van de zogenaamde opschalingskorting. Als gemeenten hebben we meer financiële armslag nodig om alle (landelijke) ambities te realiseren. Daarnaast gaat ook de huidige COVID-19 crisis effecten hebben. De landelijke compensatie voor dit jaar vanuit het Rijk waarderen we, echter we maken ons grote zorgen over de toekomstige gevolgen van deze crisis. Wat betekent dit bijvoorbeeld voor onze lokale economie, voor cultuur en wat zijn de sociale en maatschappelijke effecten? Deze onzekere effecten zullen directe gevolgen gaan hebben voor onze meerjarenbegroting.
- In de programmabegroting 2021-2024 hebben we gekozen om op dit moment NIET te bezuinigen en om juist anticyclisch te investeren. De gemeenteraad heeft besloten dat er geen instellingen of verenigingen om mogen vallen als gevolg van COVID-19. En we blijven investeren vanuit een stabiele basis. Onze topprioriteiten daarbij blijven:
 - o Dynamisch stadscentrum;
 - o Voorzieningen voor ontmoeten, sport en cultuur;
 - o Bouwen voor de toekomst;
 - o Uitvoering sociaal domein;
 - o Duurzaamheid;
 - o Investeren in de organisatie.
- We begroten voor het jaar 2021 een tekort van ruim € 1 miljoen. Dit tekort halen we uit de algemene reserve.
- De provincie Noord-Brabant heeft onze begroting bestempeld met de kleur "Oranje". Dat wil zeggen dat ook zij aangeven dat onze begroting onder druk staat (begroting 2021 is zoals we zelf ook aangeven niet structureel sluitend, begrotingevenwicht wordt gerealiseerd in het laatste begrotingsjaar 2024).
- De hoogte van de algemene reserve voldoet aan onze eigen vastgestelde norm (10% van de algemene uitkering). Voor het compenseren van COVID-19 effecten is besloten dat de algemene reserve tijdelijk onder deze norm mag komen.
- We hebben een goedkeurende verklaring van de accountant op de jaarrekening 2019.
- Daarnaast hebben we voldoende weerstandsvermogen om gemeentelijke risico's af te dekken.
- We zien een toename van risico's.
- De algemene bedrijfsreserve van het grondbedrijf (ABR) is goed gevuld.

- Een deel van de investeringsruimte kan worden bekostigd uit het overschot op de Algemene bedrijfsreserve van het grondbedrijf.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

- Voor het COVID-19 debat (gemeenteraad 4 juni 2020) hebben we een notitie opgesteld met daarin:
 - o algemene uitgangspunten en criteria om richting te geven aan de invulling van maatregelen;
 - o een analyse per programma met speerpunten en knelpunten en ook een aantal dilemma's;
 - o een beeld van de financiële positie, de risico's en een beeld van de financiële ondersteuningsmaatregelen.
- In de Prioriteitennota 2021-2024 hebben we conform de raadsnotie "Prioritering is een bevoegdheid van de gemeenteraad" de knelpunten per programma in beeld gebracht, in kaart gebracht wat nodig is om alle knelpunten op te lossen en hebben we een voorstel gedaan voor prioritering. Dat voorstel stond in het licht van het toekomstbeeld van onze gemeente. Ook zijn in deze prioriteitennota COVID-19 ondersteuningsmaatregelen en risico's in beeld gebracht.
- In de programmabegroting 2021-2024 hebben we conform de raadsnotie "Scenario's steunpakket corona" zo goed mogelijk in beeld gebracht wat de mogelijke financiële effecten zijn van de COVID-19 crisis. En hebben we een beeld geschetst van landelijke compensatiemaatregelen.
- Op basis van de volgende 6 criteria hebben we diverse ondersteuningsmaatregelen doorgevoerd:
 1. We geven inkomenssteun aan mensen die dat nodig hebben, geen omzetsteun aan bedrijven, of sectoren
 2. Helpen verdienen is beter dan helpen besparen
 3. Op naar werk
 4. We investeren in samenleven
 5. We investeren in zorgcontinuïteit
 6. We zijn en blijven een financieel gezonde organisatie.
 Een totaalbeeld hiervan is ook opgenomen in deze programma-evaluatie.
- In de programmabegroting 2021-2024 hebben we in de paragraaf Weerstandsvermogen een hoofdstuk opgenomen van scenario's van effecten uit de COVID 19-crisis. Dit op basis van landelijk onderzoek waaraan we als gemeente gewerkt hebben.
- We zetten via onder andere de G40 en via de VNG in op lobby richting het Rijk op het gebied van:
 - o voldoende financiële middelen voor jeugdzorg
 - o voldoende compensatie voor de effecten vanuit COVID-19 (korte en langere termijn)
 - o (gedeeltelijk) terugdraaien van de zogenaamde opschalingskorting
- In de taskforce woningbouw en bedrijventerreinen werken we financiële instrumenten uit om zo inhoud te geven aan anticyclisch investeringsbeleid.
- We blijven periodiek de betalingstermijn van onze facturen monitoren. Gedurende de COVID-19 crisis hebben we versneld facturen betaald (binnen 16 dagen).
- We hebben een nieuwe aanbesteding van de accountantscontrole voorbereid. De gemeenteraad heeft in 2020 het programma van eisen hiervoor vastgesteld. Begin 2021 vindt besluitvorming hierover plaats.
- We hebben voorbereidingen gedaan voor de invoering van de rechtmatigheidsverklaring. Deze wordt per 2021 (of mogelijk 2022) ingevoerd. Om dit te realiseren maken we een verbeterslag in het huidige systeem van interne controles.
- In 2020 zijn we gestart met het verbeteren van ons financieel systeem. We zetten daarbij in op: basis op orde houden, verdergaande digitalisering en robotisering.
- In het portaal <http://financien.oss.nl> staan alle digitale planning & control documenten.

Wat hebben we specifiek vanwege COVID-19 gedaan?

- Bij de start van COVID-19 hebben we in 2020 besloten om bedrijven, inwoners, verenigingen en maatschappelijke organisaties uitstel van betaling te geven. Dit uitstel was tot 1 september 2020.
- Voor nieuwe rekeningen is vervolgens in 2020 een standaard betalingstermijn gehanteerd van 90 dagen.
- We gaan coulant om met aanvragen voor betaalregelingen.
- Facturen zijn door ons zelf zo spoedig mogelijk betaald (streven binnen 15 dagen). De gerealiseerde termijn is 13 dagen.

- In 2020 hebben we besloten om instellingen/ verenigingen de mogelijkheid te geven om te kiezen om geen aflossing en rente te betalen. Dit onder voorwaarde van ondertekening van een aanvullende overeenkomst waarbij de looptijd van de lening met 1 jaar wordt verlengd. In 2020 zijn 7 leningovereenkomsten aangepast voor een totaal bedrag van € 167.000 aan aflossing en € 272.000 aan rente.

3. Programma-informatie

3.1 Duurzaamheid

Niet van toepassing.

3.2 Indicatoren

Indicator	Bron	2017	2018	2019	2020	Streef-waarde
Oordeel accountant over rechtmatigheid en getrouwheid	Controlerapport accountant bij jaarrekening	Positief	Positief	Positief	volgt later	Positief
Lokale lastendruk (lijst met goedkoopste gemeenten)	COELO	93e plaats	103e plaats	98e plaats	volgt later	2020: Top 100
Lokale lastendruk: bedrag onder landelijk gemiddelde	COELO	€ 42	€ 36	€ 33	€ 36	Minimaal € 22,50
Oordeel waarderingskamer	Brief waarderingskamer	Goed	Goed	Goed	Goed	Goed
Betaalgedrag gemeente	Gemeente					
- % tijdig betaald binnen 30 dagen		90%	90%	91%	90%	90%
- % tijdig betaald binnen 15 dagen (norm gedurende COVID-19)		-	-	-	92%	90%

3.3 Waar staat je gemeente

In de volgende tabel geven we de verplichte indicatoren vanuit waarstaatjegemeente.nl weer. Om de cijfers van Oss te kunnen plaatsen hebben we daarnaast een referentiemeting opgenomen. We gebruiken hiervoor de gemiddelde waarde van gemeenten in de grootteklasse van 50.000 tot 100.000 inwoners.

Indicator	Oss	Referentie	Jaar
Gemiddelde WOZ-waarde	€ 254.000	€ 261.000	2020
	€ 234.000	niet bekend	2019
	€ 218.000	€ 223.000	2018
Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishoudens	€ 740	€ 717	2020
	€ 707	€ 687	2019
	€ 685	€ 669	2018
Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishoudens	€ 740	€ 779	2020
	€ 707	€ 748	2019
	€ 685	€ 731	2018

Het ministerie van BZK heeft een database ontwikkeld met informatie over de financiën van gemeenten (www.financiengemeenten.nl).

Deze database bevat financiële informatie op het niveau van individuele gemeenten (kengetallen, uitgaven van gemeenten t.o.v. andere gemeenten etc.).

4. Wat zouden we anders kunnen doen?

Onze focus naar de toekomst is en blijft:

- zorgen voor solide financieel beleid (sluitende meerjarenbegroting). Afhankelijk van (landelijke) ontwikkelingen is kans aanwezig dat we in 2021 een bezuinigingsoperatie moeten gaan opstarten hiervoor.
- zorgen voor goede ondersteuningsmaatregelen in het kader van COVID-19. Dit op basis van de vastgestelde criteria.
- blijven inzetten op een stevige lobby via onder andere de G40 en de VNG richting het nieuwe kabinet op het gebied van:
 - o voldoende financiële middelen voor jeugdzorg;
 - o voldoende compensatie voor de effecten vanuit COVID-19 (korte en langere termijn);
 - o (gedeeltelijk) terugdraaien van de zogenaamde opschalingskorting.

COVID-19: Financiële ondersteuningsmaatregelen en risico's

Inleiding

In dit hoofdstuk schetsen we een beeld van de mogelijke financiële effecten van de COVID-19 crisis, brengen we de financiële ondersteuningsmaatregelen en risico's zo goed mogelijk in beeld.

De huidige crisis en de ontwikkelingen noodzaken dat we moeten sturen met grote onzekerheid. We volgen daarom nauwgezet alle ontwikkelingen en gevolgen voor onze inwoners, bedrijven en instellingen. Uiteraard ook de gevolgen voor onze eigen begroting.

We volgen kritisch alle landelijke ondersteuningsmaatregelen en bepalen welke aanvullende maatregelen noodzakelijk zijn. We hebben een goede algemene reserve. Tijdens het COVID-19 heeft de gemeenteraad via een motie besloten om deze reserve in te zetten om de COVID-19 schade te betalen.

Financiële effecten COVID-19 crisis

In de programmabegroting 2021-2024 hebben we een beeld geschetst van de mogelijke financiële effecten van de COVID-19 crisis voor gemeenten. Dit op basis van een extern bureau, die hiernaar in opdracht van het kabinet onderzoek heeft gedaan. Dit onderzoek ging om alle activiteiten van gemeenten en alle effecten: meer uitgaven, minder inkomsten en ook financiële meevallers. Dit onderzoek is gedaan via een dieptestudie bij 10 gemeenten en vervolgens zijn deze uitkomsten getoetst door 90 andere gemeenten, waaronder ook de gemeente Oss.

Uit het onderzoek zijn 42 relevante gevolgen van de COVID-19 crisis naar voren gekomen:

0. Bestuur	a Uitgaven coronaproof verkiezingen	b Meer uitgaven aan digitalisering	c Besparing werknemers-uitgaven	d Extra uitgaven overhead
	e Minder OZB-inkomsten	f Minder inkomsten parkeren	g Lagere precario-en reclamebelasting	
1. Veiligheid	a Extra uitgaven handhaving openbare orde			
2. Verkeer	a Uitgaven door extra verkeersmaatregelen	b Minder inkomsten scheepvaart	c Extra negatief saldo OV	
3. Economie	a Financiële steun aan ondernemers	b Minder inkomsten toeristenbelasting	b Verandering in promo activiteiten	
4. Onderwijs	a Uitgaven voor onderwijshuisvesting	b Uitgaven voor leerlingenvervoer	c Extra uitgaven onderwijsbeleid	
5. Recreatie	a Extra uitgaven sport (subsidie/kwijtschelding)	b Extra uitgaven cultuur (subsidie/kwijtschelding)	c Extra uitgaven musea	d Extra uitgaven bibliotheken
	e Extra uitgaven lokale media	f Aanpassingen inrichting openbaar groen		
6. Sociaal	a Extra uitgaven buurt- en clubhuizen	b Extra uitgaven kinderopvang	c Meer gebruik GGZ-crisisopvang	d Extra uitgaven e-health
	e Extra uitgaven door TOZO	f Extra uitgaven BUIG: (bijzondere) bijstand	g Minder inkomsten kwijtschelding belastingen	h Extra ondersteuning SW-bedrijven
	i Extra uitgaven doelgroepenvervoer	j Extra uitgaven re-integratie	k Ondersteuning WMO- en jeugdaanbieders	l Extra uitgaven schuldhulpverlening
	m Extra uitgaven maatschappelijke opvang			
7. Gezondheid	a Meer uitgaven GGD en veiligheidsregio's	b Extra uitgaven afvalinzameling	c Extra uitgaven voor uitvaarten	
8. Ruimtelijk	a Lasten door gebiedsexploitatie			
9. Overig	a Minder winst uit eigen bedrijven	b Lagere retributies/leges		
				

Blauw: meer uitgaven/ Rood: minder inkomsten/ Groen: financiële meevallers

De top 10 van grootste financiële effecten voor gemeenten zijn (landelijke cijfers):

- Extra uitgaven (bijzondere) bijstand
- Minder inkomsten parkeren
- Minder inkomsten toeristenbelasting
- Ondersteuning sociaal werkbedrijven
- Extra uitgaven sport
- Lagere retributies en leges
- Lagere precario- en reclamebelasting
- Extra uitgaven cultuurpodia
- Extra uitgaven schuldhulpverlening
- Ondersteuning jeugd- & Wmo

Wat opvalt is dat de gevolgen van de COVID-19 crisis breed en divers zijn. Het sociaal domein van gemeenten wordt relatief hard geraakt: er zijn veel en relatief grote financiële effecten in het sociaal domein. Daarbij speelt dat de grotere uitgaven op bijzondere bijstand ook doorwerken na 2020.

Financiële compensatie vanuit het Rijk

In mei, augustus en december 2020 zijn compensatiepakketten vanuit het Rijk voor mede-overheden bekend gemaakt. Dit omdat gemeenten ook veel geld extra uitgeven en ook inkomsten mislopen.

Het totale compensatiepakket voor de jaren 2020 en 2021 ziet er als volgt uit:

Onderdeel	Toelichting	Landelijk bedrag	Bedrag Jaar 2020	Bedrag Jaar 2021	Totaal
Accres	Het accres wordt voor de jaren 2020 en 2021 bevroren. We laten dus systematiek van samen de trap op en samen de trap af los.	Verwerkt in meicirculaire	-	-	-
Opschalings-korting	Besloten is om de opschalingskorting in de jaren 2020 en 2021 incidenteel te schrappen. Dit leidt tot hogere algemene uitkering.	€ 70 miljoen in 2020 en € 160 miljoen in 2021.	€ 353.000	€ 805.000	€ 1.158.000
BTW-compensatie-fonds	Ook dit wordt bevroren.	Verwerkt in meicirculaire	-	-	-
Compensatie gemiste inkomsten	Compensatie voor gemiste toeristenbelasting. Verdeling o.b.v. begroot bedrag 2020 in Oss.	€ 100 miljoen	€ 57.000		€ 57.000
	Compensatie voor gemiste parkeerbelasting. Verdeling o.b.v. begroot bedrag 2020 in Oss.	€ 125 miljoen	€ 307.000		€ 307.000
	Compensatie voor gemiste precariobelasting/ marktgelden en evenementenleges	€ 20 miljoen	€ 50.000		€ 50.000
	Reservering voor aanvullende compensatie. In de decembercirculaire is dit bedrag verhoogd tot € 250 miljoen. Uitkering na analyse van jaarrekeningen gemeenten.	€ 250 miljoen, gereserveerd	pm	PM	pm
	Inkomstenderving 1e kwartaal 2021	pm		pm	
Zorg	Inhaalzorg en meerkosten Jeugdzorg	€ 34,3 miljoen	€ 194.000		€ 194.000
	Inhaalzorg en meerkosten Wmo 2015 begeleiding	€ 11,7 miljoen	€ 72.000		€ 72.000
	Afrekening continuïteit van zorg Wmo 2015	€ 20,4 miljoen	€ 123.730		€ 123.730
	Inhaalzorg en meerkosten maatschappelijke opvang (gelden als centrum-gemeente voor de regio)	€ 98 miljoen	€ 828.847		€ 820.000

Onderdeel	Toelichting	Landelijk bedrag	Bedrag Jaar 2020	Bedrag Jaar 2021	Totaal
	Continuïteit van zorg beschermd wonen	€ 5,6 miljoen	€ 61.669		€ 61.669
	Noodopvang kinderen met ouders cruciaal beroep. Deze opvang is zonder extra kosten ouders. Medio maart tot 1 juli.	€ 23 miljoen	€ 109.000		€ 109.000
	Compensatie inkomstenderving eigen bijdrage Wmo. Deze werd door SVB in die periode niet geïnd voor gemeenten. Maanden april en mei 2020.	€ 18 miljoen	€ 106.000		€ 106.000
	Vergoeding uitvoering Tijdelijke overbruggings-regeling zelfstandige ondernemers (TOZO)	€ 2 miljard	€ 16.170.078		€ 16.170.078
	Aanvullend pakket re-integratiekosten	€ 39,3 miljoen in 2020 en € 88,4 miljoen in 2021	€ 130.452	€ 300.025	€ 430.477
	Impuls re-integratie	€ 48,3 miljoen		€ 160.211	€ 160.211
	Gemeentelijke schuldenbeleid	€ 15 miljoen in 2020 en € 30 miljoen in 2021	€ 75.019	€ 153.366	€ 228.385
	Bijzondere bijstand	€ 5 miljoen in 2020 en € 10 miljoen in 2021	€ 25.966	€ 53.083	€ 79.049
	TONK: Tijdelijke Ondersteuning Noodzakelijke Kosten voor huishoudens die in ernstige problemen komen	Maximaal € 130 miljoen gereserveerd eerste halfjaar 2021		pm	pm
	Compensatie quarantainekosten	€ 4 miljoen	€ 19.378		€ 19.378
GGD en Veiligheidsregio's	De compensatie vindt plaats op basis van werkelijke kosten. Loopt niet via de gemeente.		nvt	nvt	nvt

Onderdeel	Toelichting	Landelijk bedrag	Bedrag Jaar 2020	Bedrag Jaar 2021	Totaal
Voorschoolse voorziening peuters	In de periode van 16 maart tot en met 7 juni is de kinderopvang (gedeeltelijk) gesloten. Ouders/ verzorgers zijn in maart opgeroepen om de rekening voor de opvang te blijven betalen. Om de eigen bijdrage van de ouders/ verzorgers te vergoeden ontvangen we compensatie.	€ 8,3 miljoen	€ 42.000		€ 42.000
Vrijwilligersorganisaties Jeugd	Compensatie voor organisaties zoals scouting en speeltuinen.	€ 7,3 miljoen	€ 37.000		€ 37.000
	Perspectief jeugd en jongeren: gerichte financiële impulsen om samen met jongeren, lokale organisaties en evenementensector kleinschalige activiteiten te programmeren.	€ 58,5 miljoen		pm	pm
Sociale werkbedrijven (participatie)	Verwachte tekorten bij SW bedrijven door (gedeeltelijke) sluiting en wegvallen opbrengsten. 1 maart tot 1 juni.	€ 90 miljoen	€ 894.000		€ 894.000
	Idem voor de periode 1 juni tot en met 31 december 2020.	€ 50 miljoen	€ 497.000		€ 497.000
Sport	Compensatie inkomstenderving kwijtschelden huren aan sportverenigingen. Voor de periode 1 maart tot en met 1 juni 2020.	€ 90 miljoen	€ 126.423		
	Zwembaden en ijsbanen	€ 100 miljoen	loopt via aparte uitkering		
Culturele voorzieningen	Overeind houden lokale en regionale cultuur sector (bibliotheek, muziekscholen, centra voor kunsten, musea, theater e.d.)	€ 60 miljoen	€ 309.000		€ 309.000
	Idem, maar dan voor de periode 1 juni tot en met 31 december.	€ 60 miljoen	€ 302.000		€ 302.000
	Lokale culturele infrastructuur ondersteunen voor het jaar 2021	€ 150 miljoen		€ 576.131	€ 576.131

Onderdeel	Toelichting	Landelijk bedrag	Bedrag Jaar 2020	Bedrag Jaar 2021	Totaal
Buurt- en dorpshuizen	Compensatie voor extra uitgaven voor dorps- en buurthuizen (o.a. kwijtschelden huur, compensatie tegenvallende inkomsten etc.)	€ 17 miljoen	€ 83.000		€ 83.000
Tijdelijk steunfonds voor lokale informatieveroorziening	Ondersteuning lokale media. Verlenging tot eind 2020. Lokale media kunnen aanvraag doen bij dit steunfonds. Loopt niet via de gemeente.	€ 24 miljoen	nvt	nvt	nvt
Toezicht en handhaving	Compensatie voor extra toezicht en handhavingskosten	€ 50 miljoen	€ 229.000		€ 229.000
	Tijdelijke COVID-19 banen toezicht en handhaving	€ 60 miljoen	loopt via aparte uitkering		
Afvalinzameling	Compensatie voor hogere kosten	€ 32 miljoen landelijk gereserveerd	pm		pm
Verkiezingen	Compensatie voor extra kosten voor de organisatie van verkiezingen in 2021	€ 30 miljoen in 2020 en € 22 miljoen in 2021		€ 268.534	€ 268.534
			€ 21.202.562	€ 2.316.350	€ 23.392.489

We hebben vanuit het Rijk dus al voor diverse beleidsterreinen concrete compensatiegelden gekregen. Voor een aantal onderdelen ontvangen we nog gelden, maar daarvan is de hoogte op dit moment nog niet bekend. Bijvoorbeeld voor aanvullende compensatie inkomstenderving 2020 en 2021, voor extra kosten afvalinzameling 2020, voor TONK (Tijdelijke Ondersteuning Noodzakelijke Kosten) 2021, voor Perspectief jeugd en jongeren 2021, voor het pakket Flankerend Beleid (re-integratie en schuldhulpverlening) 2022. zijn ook voor het jaar 2022 extra middelen gereserveerd. Deze posten staan bovenstaand als PM in de tabel en hierover ontvangen we in 2021 meer informatie.

Buiten het gemeentefonds om worden in 2020 en 2021 nog meer compensaties verstrekt in de vorm van **specifieke uitkeringen** (SPUK's) . Dat betreft:

- Zwembanen en ijsbanen: € 100 miljoen.
- Verlenging steun aan sportverenigingen: € 90 miljoen.
- Toezicht en handhaving: € 60 miljoen (tijdelijke COVID-19 banen).
- TOZO 3 regeling (gemeente schiet dit voor en het Rijk compenseert, maatwerk per gemeente).

Hoe gaan we met deze cijfers om?

In de programmabegroting 2021-2024 is besloten om bovenstaande uitkeringen zoveel als mogelijk binnen de geest en bedoeling van deze uitkeringen te besteden. Het zijn geen verplichte bestedingsdoelen, maar we willen deze rijks gelden wel zo goed mogelijk koppelen aan onze compensatiemaatregelen.

We spreken de algemene reserves pas aan wanneer de COVID-19 vergoedingen uit het Rijk niet voldoende blijken te zijn.

Hierbij willen we ook opmerken dat er sprake is van grote diversiteit in de rijksregelingen. Een aantal regelingen zijn ter compensatie van maatschappelijke kosten (bijvoorbeeld de gelden voor maatschappelijke opvang en de gelden voor ons SW bedrijf), anderen zijn bedoeld als vergoeding voor extra kosten/ gemiste opbrengsten die we als gemeenten hebben gemaakt voor de uitvoering van regelingen. De bedragen in de tabellen lijken aanzienlijke bedragen echter we de meerjarige effecten van deze crisis zijn blijft lastig te voorspellen.

Financiële ondersteuningsmaatregelen

De problematiek is waarschijnlijk groter dan wij als gemeente aankunnen. We zullen keuzes moeten maken. Ter ondersteuning van inwoners, bedrijven en instellingen sluiten we zo veel mogelijk aan bij de landelijke regelingen van het kabinet. Vervolgens kijken we naar provinciale regelingen, de banken en de branche-organisaties. Ook kijken we naar onze eigen rol. Bewust in deze volgorde. Primair staan wij aan de lat voor onze beleidstaken.

In de prioriteitennota 2021-2024 en in de programmabegroting 2021-2024 hebben we de volgende criteria vastgesteld:

7. We geven inkomenssteun aan mensen die dat nodig hebben, geen omzetsteun aan bedrijven, of sectoren
8. Helpen verdienen is beter dan helpen besparen
9. Op naar werk
10. We investeren in samenleven
11. We investeren in zorgcontinuïteit
12. We zijn en blijven een financieel gezonde organisatie.

Inkomenssteun wel, omzetsteun niet

We geven inkomenssteun aan mensen die dat nodig hebben. Werknemers, ondernemers, zzp-ers enzovoort. Bijstand, bijzondere bijstand en andere gemeentelijke instrumenten zijn daarvoor beschikbaar. Landelijke financiële steunregelingen voeren we met voorrang uit. We lobbyen waar mogelijk voor meer regelingen, langere termijnen, ruimere voorwaarden. Meer kunnen we niet doen. Het is niet onze rol om individuele bedrijven te behoeden van de ondergang. Evenmin kunnen we hele sectoren financieel redden. Hoe vervelend we dat ook vinden. Het is de rol van de markt. Het is ook niet betaalbaar.

Verdienen boven besparen

Het weer beter gaan draaien van de economie is vitaal. We hebben met z'n allen de producten en diensten nodig. We hebben ook het werk en het inkomen dat er bij hoort nodig. We dragen op een aantal manieren bij aan herstel.

We doen dat tijdelijk door bij te dragen aan lastenverlichting voor bedrijven. Denk aan het verlengen van betaaltermijnen of het kwijtschelden van bepaalde lasten. Maar dat is niet voldoende. We willen bedrijven vooral helpen verdienen. Ruimte voor ondernemerschap. Waar ondernemers anderen meekrijgen, zullen we welwillend meewerken aan ook vernieuwende of tijdelijke plannen. Denk verder onder andere aan: onze eigen investeringen en uitgaven naar voren halen, koop lokaal acties steunen, kennis verbinden. Maar ook: het ondernemingsklimaat versterken. Het mogelijk maken van grotere terrassen, drive-ins, extra standplaatsen, verkoop aan particulieren door groothandels, etc. Hiermee hebben we veel ondernemers kunnen steunen.

Op naar werk

Inkomenssteun in soms nodig, werk is beter. Bijdragen aan werkgelegenheid, maar zeker ook aan scholing en aan matching zijn belangrijk. Voor economische stabiliteit en draagkracht voor de gevolgen van de crisis. Voor inkomensvoorziening, lager zorggebruik maar zeker ook om zoveel mogelijk mensen weer mee te kunnen laten doen.

Samenleven mogelijk maken

Samenleven betekent onder andere kunnen sporten, ontmoeten, cultuur maken en van cultuur genieten. De inwoners, verenigingen en culturele ondernemers zorgen daar grotendeels zelf voor. Daar bouwen en vertrouwen we op. De gemeente subsidieert van oudsher een belangrijk deel van de sector. De hele sector krijgt zware klappen. De rijksmaatregelen lijken maar een klein deel daarvan op te vangen. De crisis gaat wellicht leiden tot het stoppen van sommige aanbieders. Misschien kunnen niet alle accommodaties en plannen die we er voor hadden behouden blijven. En misschien is het tijd om een aantal vernieuwingen door te voeren. Maar we staan samen met aanbieders, vrijwilligers en organisaties garant voor een essentieel niveau van maatschappelijke voorzieningen.

Basaal zorg- en welzijnslandschap

Beschikbaarheid van zorg- en welzijnsaanbod is vitaal. We hebben een morele en juridische verantwoordelijkheid. We investeren in behoud van diversiteit van zorgaanbieders zodat er voldoende aanbod blijft. Reisafstanden, keuzemogelijkheden, voorkeursaanbieders, het kan allemaal minder optimaal zijn. Maar beschikbaarheid van zorg- en welzijnsaanbod is noodzakelijk.

Financieel gezonde organisatie

We zijn en blijven een financieel gezonde organisatie.

- We zorgen voor sluitende begrotingen, met uitzondering van de jaren waarin we nog een rijksbijdrage op jeugd verwachten
- We doen bij alle steunmaatregelen een check: korte termijn hulp (incident) moet niet leiden tot verplichtingen die op termijn niet vol te houden zijn.

Onderstaand is een overzicht opgenomen van genomen financiële maatregelen.

Specifieke financiële ondersteuningsmaatregelen

Ondersteuningsmaatregelen waarover – tot nader orde – reeds besloten is:

Onderwerp	Toelichting	Bedrag uitgegeven 2020
Uitstel van betaling	- We hebben uitstel van betaling verleend in eerste instantie tot 1 juni. Daarna hebben we dit verlengd tot 1 september 2020. - Daarna zijn we de inning op gaan starten, waarbij we coulant omgaan met verzoeken om betaalregelingen - Voor nieuwe rekeningen, geldt een standaard betalingstermijn van 90 dagen in plaats van 30 dagen. - Vanaf oktober 2020 is de invordering weer opgestart voor facturen en dwangsommen. Ook hier gaan we coulant om met verzoeken om betaalregelingen.	-
Betaling van rekeningen door gemeente	Facturen worden z.s.m. betaald (streven binnen 15 dagen). Dit is in 2020 ook gerealiseerd.	-
Uitstel belastingen	- BSOB verstuurde tot 1 juni geen nieuwe aanslagbiljetten. Ze verstuurden in deze periode ook geen aanmaningen en dwangbevelen. - Inwoners en bedrijven hadden sowieso tot 1 juni de tijd om het aanslagbiljet te betalen dat in februari ontvangen is. - Tot 1 september 2020 deed de BSOB geen actieve invordering. Hierna is e.e.a. weer opgestart. Er wordt coulant omgegaan met verzoeken om betaalregelingen.	-

Onderwerp	Toelichting	Bedrag uitgegeven 2020
Uitstel betaling pacht-overeenkomsten	In mei verstuurden we facturen voor de tweede helft van 2020. Voor deze factuur geldt een verlengde betalingstermijn van 90 dagen.	-
Uitstel van betaling verbeurde dwangsommen VTH	We hebben uitstel van betaling verleend van in te vorderen dwangsommen tot 1 augustus 2020. Daarna afhankelijk van de situatie rondom COVID-19 en de gevolgen daarvan met maatwerk bepalen hoe de betaling kan worden voldaan. Vanaf oktober is invordering weer opgestart (zie eerder).	-
Markten	- Voor de kooplieden met NON-FOOD zijn de facturen marktgeld 2e kwartaal niet geïnd. Oftewel kooplieden die er niet staan hoeven niet te betalen. De gemiste opbrengsten voor de gemeente bedragen ongeveer 8.000 per kwartaal - Voor de kooplieden met FOOD, die het zwaar hebben, kregen uitstel van betaling tot 30 mei 2020. Kooplieden met FOOD die geen financiële problemen hebben betalen de factuur marktgeld 2e kwartaal gewoon voor de vervaldatum. In principe wordt het kwartaal in het begin van het kwartaal vooraf betaald. Vervolgens betalen kooplieden marktgelden alleen op de momenten dat ze op de markt mogen staan.	Gemiste opbrengst circa € 28.000.
Doorbetaling aan aanbieders sociaal domein	Om de continuïteit van zorg landschap te bewaren, is besloten tot doorbetaling Wmo dienstverlening voor ZIN en doorbetaling PGB Wmo en Jeugd. Vanaf 1 juli hebben we de zorgaanbieders gevraagd de reguliere dienstverlening weer op te starten en betalen we weer alleen de geleverde zorg. We hebben de ZIN zorgaanbieders voor jeugdhulp in regionaal verband ook een omzetgarantie gegeven. Aanbieders van zowel Wmo als jeugdhulp hebben daarnaast extra kosten gemaakt. Er is een landelijke regeling gekomen om aanbieders te compenseren voor deze meerkosten, in eerste instantie voor de periode tot 1 juli 2020. Daarna is de regeling verlengd tot het einde van 2020. Inmiddels is de regeling nog een keer verlengd, namelijk tot 1 januari 2022.	Meerkosten jeugdhulp: € 171.600 Meerkosten Wmo: € 64.381 Meerkosten maatschappelijke opvang: € 104.090 Tekorten SW: € 1.391.000.
Doorbetaling regiotaxi	De gemeenschappelijke regeling betaalt: - maart tot en met juni 2020: werkelijk gereden kilometers zijn voor 100% vergoed. Over de niet gereden kilometers is 80% voorschot uitbetaald; - juli- augustus 2020: werkelijk gereden kilometers zijn voor 100% vergoed. 80% vergoeding over de gederfde omzet (via een opslag op de prijs) - september tot januari 2021: (flexibele) kostprijs per kilometer	-

Onderwerp	Toelichting	Bedrag uitgegeven 2020
Doorbetaling leerlingenvervoer	Uitgangspunt is (conform de richtlijn van de VNG): – 100% door betalen voor geleverde ritten – 80% door te betalen voor uitgevallen ritten – Voor het vervoer van kinderen die deelnemen aan de noodopvang onderwijs en opvang voor kwetsbare kinderen gebruik te maken van leerlingenvervoer. In principe binnen de bestaande contracten. Waarbij bovenstaande afspraken gelden. Ook voor kinderen die in deze bijzondere situatie vervoer nodig hebben (en daar voorheen geen gebruik van maakten). Deze worden dus niet nog extra gefinancierd.	
Uitvoeren TOZO-regeling	Uitvoering van landelijke regeling	€ 16.170.078
Handhaving centrum/ gratis parkeren in het centrum	– Geen handhaving parkeren in het centrum – Geen handhaving fietsen door het centrum Op gebied van parkeren krijgen we in 2020 een financieel nadeel (circa € 175.000 per maand). Na overleg met het CMO voerden we per 15 juli handhaving en dus betaald parkeren weer in.	€ 980.000
Precariobelasting	Besloten is om voor terrassen en uitstallingen voor het gehele jaar 2020 geen precariobelasting te innen.	€ 52.000
Bedrijfsafval voor ondernemers	We hanteren dezelfde aanpak als in 's Hertogenbosch, omdat we samen met hen in de regio het bedrijfsafval doen. Concreet kan het contract (abonnement) op verzoek om gezet worden naar lediging op afroep: op deze manier blijft de container wel staan (wordt de beperkte huur ervan wel doorbelast), maar worden de ledigingskosten tijdelijk stilgezet.	
Ondersteuningsmaatregelen voor de amateurorganisaties in Oss: sport-cultuur-ontmoeten-zorg-maatschappelijke dienstverlening-evenementen-recreatie/toerisme	Algemene uitspraken: – We betaalden subsidies uit ook als daar de maatschappelijke activiteiten nu niet voor uitgevoerd worden – Voor (eenmalige) evenementen betaalden we (een gedeelte van) de subsidie uit als er al reële kosten gemaakt zijn – Waar nodig kunnen we op verzoek een voorschot geven op subsidies (versneld uitbetalen 3e kwartaal 2020) – Als vrijwilligersorganisatie in directe financiële problemen geraakt, kunnen we zo nodig ook extra krediet in de vorm van een lening verstrekken	
Kwijtschelding huur voor amateurorganisaties sport & cultuur	We schelden de huur kwijt van de gemeentelijke accommodaties op het gebied van sport en cultuur voor de periode 16 maart tot 1 juli. De kosten hiervan zijn respectievelijk voor sport € 135.597 en voor cultuur € 91.000. Deze bedragen zijn lager dan oorspronkelijk door aanpassing van landelijke compensatieregelingen. In het eerste kwartaal 2021 bereiden we een voorstel voor met betrekking tot de huren over 4^e kwartaal 2020.	€ 135.597 (sport) € 91.190 (cultuur)

Onderwerp	Toelichting	Bedrag uitgegeven 2020
Verlengen lening overeenkomsten diverse sport en cultuurinstellingen (geen betaling aflossing en rente in 2020)	We hebben besloten om: – Instellingen / verenigingen de mogelijkheid te geven om te kiezen om geen aflossing en rente in 2020 te betalen – Onder voorwaarde van ondertekening aanvullende overeenkomst waarbij looptijd van de lening met 1 jaar wordt verlengd Dit geldt voor alle instellingen en verenigingen die een lening bij de gemeente hebben afgesloten. In 2020 zijn 7 leningsovereenkomsten aangepast met een renteverlies van € 272.000 in 2020 (uitstel aflossing € 167.000)	€ 272.000
Compensatiemaatregelen professionele cultuur- en sportorganisaties	Voor de professionele instellingen op het gebied van Sport, Cultuur en Ontmoeten geldt dat we pas echt een goed beeld hebben van de schade als gevolg van COVID-19 als we beschikken over de (concept) jaarrekeningen 2020 van deze instellingen. Op basis daarvan gaan we in 2021 in gesprek over de schade en de mogelijke vergoeding. Uiteraard zijn we tussentijds in gesprek hierover.	-
Compensatieregeling voor Wijk- en dorpshuizen	We compenseren de exploitatietekorten van de wijk- en dorpshuizen voor de periode van 16 maart tot en met 31 december 2020. We hebben € 83.000 ontvangen van het Rijk, het restant tekort van € 108.097 melden we als nadeel in de jaarrekening.	€ 191.097

Risico's door COVID-19 crisis

De huidige crisis heeft grote impact op alle inwoners, bedrijven en instellingen. De huidige crisis raakt veel beleidsterreinen van onze organisatie. We monitoren onze risico's en die van onze partners voortdurend. Maar we weten ook nog heel veel niet. We bewaken onze liquiditeitspositie goed en nemen zo nodig maatregelen om onze taken gedurende deze crisis zo goed mogelijk te blijven uitvoeren.

We zien door de COVID-19 crisis belangrijke financiële risico's op de volgende terreinen:

Risico	Korte toelichting
Programma 1. Zorg en welzijn	
Kosten Wmo en jeugd	Er zijn afspraken gemaakt om zorg op deze terreinen door te betalen. Aanbieders hebben extra kosten gemaakt. Er is een landelijke regeling gekomen om aanbieders te compenseren voor deze meerkosten, in eerste instantie voor de periode tot 1 juli 2020. Daarna is de regeling verlengd tot het einde van het jaar. Inmiddels is de regeling nog een keer verlengd, namelijk tot 1 januari 2022. We hebben in de septembercirculaire vanuit het Rijk compensatie ontvangen voor: - Inhaalzorg en meerkosten jeugdhulp: € 194.000 - Inhaalzorg en meerkosten Wmo 2015 begeleiding: € 72.000 Deze gelden hebben we via de septembercirculaire 2020 afgezonderd en zijn daarmee voor dit doel beschikbaar. In de decembercirculaire hebben we aanvullende middelen ontvangen: - Meerkosten/continuïteit Wmo: € 123.730 - Continuïteit beschermd wonen: € 61.669 De regionale inkooporganisatie jeugd werkt dit regionaal uit voor jeugdhulp. Wij coördineren dit regionaal voor de Wmo en beschermd wonen. In hoeverre de compensatie van het Rijk voldoende is, is op dit moment nog niet bekend. Er wordt nu gewerkt aan de aanvragen meerkosten over de periode 1 juli – 31 december 2020, zowel voor Wmo als jeugd. Daarnaast weten we nog niet hoeveel vergoeding van het Rijk we krijgen voor de meerkosten in 2021.
Kosten leerlingenvervoer en Regiotaxi	Ook op deze gebieden zijn afspraken gemaakt om betalingen (deels) door te laten lopen, ondanks dat de prestatie niet altijd is geleverd. De ontwikkeling van de kosten vanaf 2021 en verder voor de Regiotaxi is nog erg onzeker door de COVID-19 crisis. In 2020 zijn er minder ritten gereden. Voor de maanden maart t/m augustus hebben we 80% in de vorm van een voorschot betaald. De daadwerkelijk gereden ritten zijn voor 100% vergoed. Sinds september betalen we een variabele kostprijs op basis van het daadwerkelijk aantal gereden kilometers. Deze regeling is inmiddels verlengd en geldt nu ook voor 2021, met een evaluatiemoment in juli 2021. We hebben in de begroting geen rekening gehouden met de volumegroei die we in 2019 zagen door te veel onzekerheid door de COVID-19 crisis. Het is nog niet duidelijk wat voor impact de crisis heeft op de manier van het vervoeren en op het aantal ritten. De komende periode wordt hopelijk duidelijker wat dat betekent voor onze kosten in 2021 en verder. Voor het leerlingenvervoer is de uitvoering meerdere keren gewijzigd (deels stopgezet, alleen "kwetsbare" kinderen, extra vervoer).

Risico	Korte toelichting
Beschermd wonen	Verwachting dat instroom en uitstroom zal stagneren. Daardoor mogelijk tekort op het aantal plaatsen.
Maatschappelijke Opvang	Bij de maatschappelijke opvang is de capaciteit tijdelijk uitgebreid om geen dak- en thuislozen op straat te hebben tijdens de COVID-19 crisis. Ook zijn er voorzieningen vrij gemaakt om besmette bewoners te kunnen opvangen. Voor zover we kunnen zien lijken de kosten beperkt. We hebben van het Rijk compensatie ontvangen voor: - Inhaalzorg en meerkosten maatschappelijke opvang: € 820.000 Deze gelden hebben we via de septembercirculaire 2020 afgezonderd en zijn daarmee voor dit doel beschikbaar.
Meer vraag naar Zorg	Hoe het aantal aanvragen Wmo en jeugdhulp zich zal ontwikkelen als gevolg van COVID-19 crisis is niet te voorspellen.
Programma 2. Werk, inkomen en onderwijs	
Stijging aantal bijstandsuitkeringen	In 2020 is het aantal bijstandsuitkeringen gestegen. We verwachtten bij de afgelopen programmabegroting voor 2020 een tekort van € 352.000 ten opzichte van het rijksbudget wat we ontvangen. Dit is gemeld als 30-ontwikkeling in deze begroting. De laatste maanden van 2020 is het aantal bijstandsuitkeringen minder hard gestegen dan we verwacht hadden. Daardoor zijn we uitgekomen op een overschot ten opzichte van het Rijksbudget. Hoe de bijstand zich ontwikkelt is een groot risico en lastig te voorspellen.
Reguliere BBZ uitkeringen	Het is mogelijk dat er na de beëindiging van de TOZO regeling meer BBZ uitkeringen (Bijstand voor zelfstandigen) verstrekt zullen gaan worden. Vanaf 1-1-2020 valt de financiering van de BBZ uitkering levensonderhoud binnen de BUIG en daarmee is de gemeente 100% financieel verantwoordelijk. Voor de BBZ kredieten is de gemeenten 75% financieel verantwoordelijk.
Stijging bijzondere bijstand	We verwachten een stijging van het aantal inwoners met een laag inkomen. Beroep op bijzondere bijstand zal daardoor stijgen. Op dit moment ervaren we, ondanks de COVID-19 crisis, geen hogere werkdruk voor de bijzondere bijstand, maar de (landelijke) verwachting is dat de vraag naar bijzondere bijstand gaat stijgen. Het moment en de hoogte van het financiële effect hiervan is moeilijk in te schatten.
Daling ontvangsten BUIG en bijzondere bijstand	Door de maatregelen ten gevolgen van COVID-19 waarin we coulanter zijn naar onze debiteuren en door uitvoering van de tussenmaatregel nieuwe beslagwetgeving, verwachten we een daling in de jaarlijkse ontvangsten en een langere looptijd voor terugbetalingen van schulden. Hierdoor ontstaat er een verhoogd risico dat schulden niet meer worden afbetaald.
Participatiebudget	Door de COVID-19 crisis hebben re-integratie activiteiten tijdelijk stil gelegen. Daarna hebben we de activiteiten binnen de mogelijkheden zoveel mogelijk weer opgestart. We hebben te maken met een nieuwe doelgroep waarbij we kosten maken voor (om)scholing en bemiddeling naar werk waar in sectoren waar nu kansen liggen. Wat dit betekent voor de toekomstige uitgaven vanuit het Participatiebudget en de toereikendheid van het budget is nog niet bekend.

Risico	Korte toelichting
Schuldhelpverlening	We zien tot nu toe nog geen toename in het beroep op de gemeentelijke schuldhelpverlening, maar het aantal mensen met financiële problemen zal verder toenemen. Voor veel inwoners geldt dat ze financiële tegenslag voorlopig zullen kunnen opvangen, al dan niet dankzij de steunpakketten, maar dat er ook een einde aan die rek zit. We zijn bezig met een plan van aanpak voor vroegsignalering. Daarmee proberen we inwoners eerder te bereiken, voordat van zeer grote problemen sprake is. Er bestaat nog steeds het risico dat het beroep dat op de gemeentelijke schuldhelpverlening gedaan gaat worden zo groot wordt dat de bestaande capaciteit daarvoor onvoldoende is. Hier is geen goede en betrouwbare voorspelling van te maken. Een landelijk onderzoek door Deloitte geeft aan dat in 2021 tussen de 1,5 en 2,6 miljoen mensen meer in de schulden komt, waarvan 40% problematisch.
IBN werkbedrijf	Het risico opgenomen in de programmabegroting dat IBN een flink tekort verwacht in 2020 en over het jaar 2019 geen dividend uitkeert heeft zich niet voorgedaan. We hebben vanuit het Rijk compensatie ontvangen (€ 1.391.000) voor verwachte tekorten bij SW bedrijven door (gedeeltelijke) sluiting en wegvallen van opbrengsten. Dit voor de periode 1 maart tot 31 december 2020. Bovendien is het bedrag dat landelijk per Wsw-er (als onderdeel van het Participatiebudget) beschikbaar wordt gesteld in 2020 nog verhoogd. IBN verwacht geen negatief resultaat meer in 2020, dus is de AGR inmiddels net als andere jaren weer aangevuld met de dividenduitkering over het jaar 2019.
Programma 3. Ontmoeten, sport en cultuur	
Algemeen risico culturele organisaties inclusief MFA's	Schade bij culturele organisaties en onze multifunctionele accommodaties door de opgelegde sluiting. We ontvangen vanuit het Rijk gelden voor het overeind houden van lokale en regionale cultuur sector. Of dit voldoende is, zal bij de verdere uitwerking van ondersteuningsmaatregelen blijken.
Professionele culturele instellingen	De financiële gevolgen voor de professionele cultuurinstellingen zijn nog niet inzichtelijk te maken, maar zullen fors zijn. Aan de hand van de jaarrekeningen van de instellingen brengen we de financiële tekorten in kaart en nemen we passende maatregelen.
Golfbad Oss	het Golfbad maakt gebruik van landelijke ondersteuningsmaatregel. Wat het financieel effect is, is nu nog niet te zeggen. Vooralsnog wordt ervan uitgegaan dat het Golfbad de financiële gevolgen kan opvangen vanuit het positieve jaarrekeningresultaat 2019. Op basis van de jaarrekening 2020 beoordelen we hoe vanuit een integrale aanpak ondersteuning bieden.
Omroep Maasland	Omroep heeft te maken met grote terugval in advertentie-inkomsten. Effect op langere termijn lastig in te schatten. Er is een tijdelijke steunfonds voor lokale media waar de omroep een aanvraag kan doen voor ondersteuning. Dat steunfonds bevat € 35 miljoen voor geheel 2020. Deze loopt niet via de gemeente.
Programma 4. Dynamisch stadscentrum	
Algemeen	We zien op dit moment geen grote directe financiële risico's binnen dit programma. Wel zien we uiteraard belangrijke risico's in de ontwikkeling van de binnenstad (effecten voor winkeliers/ horeca etc).

Risico	Korte toelichting
Programma 5. Zuinig op ons klimaat	
Kringloop	De crisis heeft in de eerste fase van de crisis grote impact op de exploitatie van het Kringloopbedrijf door wegvallende inkomsten gehad. De inkomsten zijn hierna weer wat hersteld, maar de financieringspositie van het kringloopbedrijf blijft onder druk staan.
Programma 6. Vitale economie	
Grondverkoop industrie	Er blijft op dit moment nog voldoende belangstelling voor onze uit te geven gronden. Effect op langere termijn is niet te voorspellen. Hoeveelheid te verkopen hectare is nog beperkt (uitz. Heesch West).
Havengelden	Door minder economische activiteit in de haven is de opbrengst havengelden minder dan begroot. Wat het effect is voor 2021 is lastig in te schatten.
Programma 7. Mobiliteit	
Parkeren	Sluiting van de winkels en terugloop van het aantal bezoekers in centrum leidt ook in 2021 tot lagere parkeeropbrengsten. In hoeverre dit gecompenseerd wordt door het Rijk is nog niet duidelijk.
Programma 8. Aantrekkelijk wonen in Oss	
Grondverkoop woningbouw	Effect op langere termijn is niet te voorspellen. Hoeveelheid te verkopen hectare is nog beperkt. Nieuw op te starten projecten kennen een langere doorlooptijd, zodat het risico verkleind wordt. Via taskforce zetten we in op anticyclisch investeren.
Leges omgevingsvergunning	De mogelijkheid bestaat dat door de crisis het aantal aanvragen om een omgevingsvergunning in 2021 achter blijft. Dat heeft gevolgen voor de bouwleges.
Programma 10. Besturen in verandering van tijden	
Leges publieksdiensten	In 2020 zagen we afname van het aantal huwelijken. Wat de effecten zijn in 2021 is op dit moment nog niet te overzien.
Gemeente als werkgever	In verband met hygiëne maatregelen, aanpassingen op 1,5 meter, digitale vergaderfaciliteiten en faciliteren thuiswerken maken we extra kosten. Exact beeld wat dit voor de toekomst betekent werken we op dit moment uit.
Programma 11. Financieel solide	
Uitstel van ontvangsten/ later versturen facturen	We ontvangen later ons geld (en ook soms minder) wat effect heeft op onze financieringspositie. Door extra geld aan te trekken verkleinen we dit risico.
Toeristenbelasting	Het aantal overnachtingen in 2020 zal aanzienlijk lager liggen dan voorgaande jaren. De begrote opbrengst is jaarlijks € 230.000. We werken met een systeem van achteraf aangifte doen. Dus de opbrengst in 2021 betreft het aantal overnachtingen in 2020. We moeten dus rekening houden met minder inkomsten in 2021. We ontvangen € 57.000 vanuit het Rijk compensatie voor de gemiste inkomsten uit toeristenbelasting. We weten nog niet of dit voldoende is.
Rente en aflossing in 2021	In 2020 hebben verenigingen en instellingen de mogelijkheid gekregen om in dat jaar geen rente en aflossing te betalen, onder voorwaarde van ondertekening van aanvullende overeenkomst waarbij de looptijd van de lening wordt verlengd met 1 jaar. Hoe we hiermee omgaan in 2021 moet nog besluitvorming over plaatsvinden.

Risico	Korte toelichting
Oninbaarheid gemeentelijke vorderingen	De gemeente voert een ruimhartig beleid voor uitstel van betaling sinds de COVID-19 crisis. Afhankelijk van de omvang van de recessie verwachten we dat een deel van de vorderingen niet inbaar zal zijn. Op dit moment is niet in te schatten hoeveel. Dit risico geldt ook voor de BSOB.